A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (második tanács)

2011. május 17.*

A T-299/08. sz. ügyben,

az **Elf Aquitaine SA** (székhelye: Courbevoie [Franciaország], képviselik: É. Morgan de Rivery és S. Thibault-Liger ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselik: X. Lewis, É. Gippini Fournier és R. Sauer, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

elsődlegesen az [EK 81. cikk] és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (EGT-Megállapodás) 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38.695 „nátrium-klorát”-ügy) 2008. június 11-én hozott C (2008) 2626 végleges bizottsági határozatnak a felperest érintő részében történő megsemmisítésére, másodlagosan pedig a határozatban a felperessel szemben kiszabott bírságok összegének törlésére vagy csökkentésére irányuló kérelme tárgyában,

* Az eljárás nyelve: francia.

A TÖRVÉNYSZÉK (második tanács),

tagjai: I. Pelikánová elnök, K. Jürimäe (előadó) és S. Soldevila Fragoso bírák, hivatalvezető: C. Kristensen tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. június 2-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

1 Az [EK 81. cikk] és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (EGT-Megállapodás) 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38.695 „nátrium-klorát”-ügy) 2008. június 11-én hozott C (2008) 2626 végleges bizottsági határozatban az Európai Közösségek Bizottsága egyéb vállalkozások között a felperes Elf Aquitaine SA-t – amely 2006-ig az Arkema France (korábban Atochem SA, később Elf Atochem SA, majd Atofina SA és Arkema SA) anyavállalata volt – szankcionálta amiatt, hogy a felperes és az Arkema France a nátrium-klorát piacára vonatkozó számos megállapodásban és összehangolt magatartásban vett részt az EGT-ben

az 1995. május 11. és 2000. február 9. közötti időszakban (a megtámadott határozat (12)–(15) preambulumbekezdése, valamint 1. cikke).

2 A nátrium-klorát erős oxidálószer, amelyet a nátrium-klorid vizes oldatának elektrolízisével nyernek nyílás nélküli cellában. A nátrium-klorát előállítható kristályosított formában vagy oldatként. Főként klór-dioxid előállítására használják, a klór-dioxidot pedig a farost- és papíriparban alkalmazzák a papíripari rostanyag kifehérítésére. Egyéb alkalmazásai közé tartozik – jóval kisebb mértékben – az ivóvíztisztítás, a textilfehérítés, a gyomirtó szerek és az uránfinomítás (a megtámadott határozat (2) preambulumbekezdése).

3 A nátrium-klorát piacán az EGT-ben 1999-ben a legnagyobb versenytársak a következő vállalkozások voltak. Mindenekelőtt az EKA Chemicals AB (a továbbiakban: EKA), amely 100%-ban az Akzo Nobel-csoport tulajdonában állt, és amely az említett piacon 49%-os részesedéssel rendelkezett. A Finnish Chemicals Oy, amely közvetve 100%-ban az Erikem Luxembourg SA (a továbbiakban: ELSA) tulajdonában állt, és amely az említett piacon 30%-os részesedéssel rendelkezett. Továbbá az Arkema France, amely 97,55%-ban a felperes tulajdonában állt 1992 és 2000 között, és amely e piacon 9%-os részesedéssel rendelkezett. Végül az Aragonesas Industrias y Energia SAU (a továbbiakban: Aragonesas), amely teljes egészében vagy nagyrészt közvetlenül vagy közvetve az Uralita SA tulajdonában állt, és amely a Solvay SA/NV-hez hasonlóan e piacon 5%-os részesedéssel rendelkezett, míg más gyártók együttesen 2%-os részesedéssel rendelkeztek az említett piacon (a megtámadott határozat (13), (14), (25)–(30), (42) és (46) preambulumbekezdése).

4 2003. március 28-án az EKA mentességi kérelmet nyújtott be a Bizottsághoz a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló, 2002. február 19-i bizottsági közlemény (HL C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.; a továbbiakban: 2002. évi engedékenységi közlemény) alapján a nátrium-klorát piacára vonatkozó kartell (a továbbiakban:

kartell) fennállásával kapcsolatban. Az EKA okirati bizonyítékokkal és egy szóbeli nyilatkozattal támasztotta alá az említett kérelmet (a megtámadott határozat (54) és (55) preambulumbekezdése).

5 2003. szeptember 30-án a Bizottság a 2002. évi engedékenységi közlemény 15. pontja értelmében az EKA-nak a bírságok alóli feltételes mentességet adó határozatot hozott (a megtámadott határozat (55) preambulumbekezdése).

6 2004. szeptember 10-én a Bizottság az [EK 81. cikkben] és [EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 18. cikkének (2) bekezdése értelmében információkérést intézett a Finnish Chemicalshoz, az Arkema France-hoz és az Aragonesashoz (a megtámadott határozat (56) preambulumbekezdése).

7 2004. október 18-án az Arkema France a Bizottság fenti 6. pontban említett információkérésére küldött válaszában a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján kérelmet terjesztett elő (a megtámadott határozat (57) preambulumbekezdése).

8 2004. október 29-én a Finnish Chemicals a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján kérelmet nyújtott be a Bizottsághoz, és szóban tájékoztatta a kartellel kapcsolatban. A Finnish Chemicals 2004. november 2-i levelében megerősítette az említett kérelmet, és egyidejűleg okirati bizonyítékokkal szolgált a szóban forgó jogsértésben való részvételére vonatkozóan (a megtámadott határozat (58) preambulumbekezdése).

9 2004. november 4-től a Bizottság az 1/2003 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése értelmében információkérést intézett többek között az Arkema France-hoz, az Aragonesashoz, az EKA-hoz és a Finnish Chemicalshoz. A két utóbbival találkozott is. A felpereshez először 2008. április 11-én intézett információkérést (a megtámadott határozat (59)–(65) preambulumbekezdése).

10 2007. július 11-i levelében a Bizottság tájékoztatta az Arkema France-t azon szándékáról, hogy elutasítja a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján benyújtott kérelmét (a megtámadott határozat (563) preambulumbekezdése).

11 Ugyanezen a napon küldött levelében a Bizottság arról a szándékáról is tájékoztatta a Finnish Chemicalst, hogy a 2002. évi engedékenységi közlemény értelmében a vele szemben kiszabott bírság összegét 30–50%-kal kívánja csökkenteni (a megtámadott határozat (583) preambulumbekezdése).

12 2007. július 27-én a Bizottság kifogásközlést fogadott el, amelynek a felperesen kívül címzettje volt az EKA, az Akzo Nobel NV, a Finnish Chemicals, az ELSA, az Arkema France, az Aragonesas és az Uralita. A címzettek az előírt határidőn belül válaszoltak a kifogásközlésre (a megtámadott határozat (66) és (67) preambulumbekezdése).

13 2007. november 20-án az Arkema France és a felperes többek között gyakorolta a szóbeli meghallgatáshoz való jogát, a meghallgatási tisztviselő előtti meghallgatás során (a megtámadott határozat (68) preambulumbekezdése).

14 2008. június 11-én a Bizottság meghozta a megtámadott határozatot, amelyről 2008. június 16-án értesítette a felperest.

15 A megtámadott határozatban a Bizottság lényegében azt állapítja meg, hogy az Arkema France, az EKA, a Finnish Chemicals és az Aragonesas a nátrium-klorát piac stabilizálására vonatkozó stratégiát folytattak, amelynek végső célja e termék értékesített mennyiségének egymás közötti felosztása, a fogyasztókkal szembeni árpolitikájuk összehangolása, és ezáltal maximális nyereségráta elérése volt. A kartell működésének alapja a versenytársak közötti rendszeres, két- vagy többoldalú találkozók és telefonbeszélgetések formájában történő kapcsolattartás volt, nem követtek azonban

rögzített tervet. A Bizottság szerint ezekre az összejátszó magatartásokra 1994. szeptember 21-től kezdve került sor az EKA és a Finnish Chemicals esetében, 1995. május 17-től az Arkema France esetében, 1996. december 16-tól az Aragonesas esetében, és 1997. február 13-tól az ELSA esetében. Az említett magatartások 2000. február 9-ig tartottak, legalábbis ami az Arkema France-t, az EKA-t, a Finnish Chemicalst és az Aragonesast illeti (a megtámadott határozat (69)–(71) preambulumbekezdése).

16 Ami közelebbről az Arkema France jogsértő magatartását illeti, a Bizottság megállapítja, hogy a megtámadott határozatban ismertetett tények azt mutatják, hogy közvetlenül vett részt a szóban forgó versenyellenes magatartásokban. A Bizottság azt is megállapítja, hogy a jogsértés teljes időtartama alatt az Arkema France több mint 97%-ban a felperes tulajdonában állt. Ebből az okból a Bizottság úgy véli, hogy észszerűen az gondolható, hogy meg kellett felelnie az anyavállalata által meghatározott politikának, és hogy ezért nem járhatott el önállóan. A Bizottság ennélfogva arra a következtetésre jutott, hogy feltételezhető, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorolt az Arkema France-ra, amit megerősítenek az általa felsorolt további bizonyítékok (a megtámadott határozat (384) és (386) preambulumbekezdése).

17 Ami nevezetesen az Arkema France-szal és a felperessel szemben kiszabott bírság összegének kiszámítását illeti, a Bizottság az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatásra (HL 2006. C 210. 2. o.; a továbbiakban: iránymutatás) hivatkozott (a megtámadott határozat (498) preambulumbekezdése).

18 Mindenekelőtt a Bizottság megállapítja, hogy az Arkema France-szal szemben kiszabott bírság alapösszegének meghatározása érdekében a szóban forgó kartellel érintett termékek eladási értéke 19%-ának megfelelő összeget kell figyelembe venni. Egyrészt, mivel az Arkema France legalább négy év nyolc hónapig vett részt a jogsértésben, a Bizottság úgy véli, hogy ezt az összeget meg kell szorozni öttel, a jogsértés időtartamának figyelembe vétele érdekében. Másrészt, annak érdekében, hogy az érintett vállalkozásokat és nevezetesen az Arkema France-t elrettentsék attól, hogy az árrögzítésről horizontális megállapodásokat kössenek, a Bizottság szükségesnek tartja az

említett eladások értéke 19%-ának megfelelő kiegészítő bírság kiszabását. Ezért ebből arra következtetett, hogy az Arkema France-ra és a felperesre együttesen és egyetemlegesen 22 700 000 euró összegű bírságot kell kiszabni (a megtámadott határozat (510) és (521)–(523) preambulumbekezdése).

19 Ezenkívül, ami a bírság alapösszegének korrigálását illeti, a Bizottság súlyosító körülményként említi, hogy a megtámadott határozat meghozatala időpontjáig már három határozatban szankcionálta az Arkema France-t, amelyekben utóbbit korábbi összejátszó tevékenységekért tartotta felelősnek. Egyrészt a Bizottság lényegében úgy véli, hogy az Arkema France visszaeső magatartása igazolja a vele szemben kiszabott bírság alapösszegének 90%-os emelését. Másrészt nem említ semmilyen enyhítő körülményt az Arkema France vagy a felperes javára, amely igazolná a bírság csökkentését. Közelebbről a Bizottság úgy véli, hogy a szóban forgó valamennyi tényre tekintettel „semmilyen rendkívüli körülmény" nem igazolhatja a bírság csökkentésének megítélését az Arkema France számára a 2002. évi engedékenységi közlemény hatályán kívül (a megtámadott határozat (525), (526), (538) és (544) preambulumbekezdése).

20 Végül a Bizottság lényegében arra utal, hogy az arról való meggyőződés érdekében, hogy a bírságok kellően visszatartó hatást fejtenek-e ki, és figyelemmel arra a tényre, hogy a felperesnek a jogsértés tárgyát képező termékek értékesítésén túli, különösen nagy mértékű üzleti forgalma van, és végül hogy ez a forgalom abszolút mértékben messze meghaladja a többi érintett vállalkozás üzleti forgalmát, esetében 70%-kal meg kell emelni a bírság alapösszegét (a megtámadott határozat (545), (548) és (559) preambulumbekezdése).

21 A Bizottság továbbá megállapítja, hogy az Arkema France-szal és a felperessel szemben kiszabandó bírságok a 2007-ben elért teljes üzleti forgalmuk 10%-ánál alacsonyabbak, és hogy a 2002. évi engedékenységi közlemény alkalmazását megelőzően

kiszabható bírságok egyfelől az Arkema France tekintetében elérték a 43 130 000 eurót, másfelől a felperes tekintetében a 38 590 000 eurót (a megtámadott határozat (551) és (552) preambulumbekezdése).

22 Végül a Bizottság úgy véli, hogy az Arkema France nem részesülhet a 2002. évi engedékenységi közlemény szerinti bírságcsökkentésben, mivel az általa szolgáltatott információk egyáltalán nem képviseltek jelentős hozzáadott értéket az említett közlemény 21. pontja értelmében. A Bizottság úgy véli, hogy a Finnish Chemicals ugyanezen közlemény 21. pontja értelmében jelentős hozzáadott értékkel bíró bizonyítékokkal szolgált. Következésképpen az ő esetében 50%-kal csökkenti azon összeget, amelyet egyébként kiszabott volna vele szemben (a megtámadott határozat (580), (588) és (591) preambulumbekezdése).

23 A megtámadott határozat rendelkező részének 1. és 2. cikke a következőképpen szól:

„*1. cikk*

Az alábbi vállalkozások megsértették az EK 81. cikket és az EGT-Megállapodás 53. cikkét azáltal, hogy a jelzett időszakban számos megállapodásban és összehangolt magatartásban részt vettek azzal a céllal, hogy felosszák az értékesítési mennyiségeket, rögzítsék az árakat, kicseréljék az árakkal és az értékesítési mennyiségekkel kapcsolatos, érzékeny üzleti információkat, és ellenőrizzék a versenyellenes megállapodások végrehajtását a nátrium-klorát EGT-n belüli piacán:

a) [EKA], 1994. szeptember 21. és 2000. február 9. között;

b) Akzo Nobel […], 1994. szeptember 21. és 2000. február 9. között;

c) Finnish Chemicals […], 1994. szeptember 21. és 2000. február 9. között;

d) [ELSA], 1997. február 13. és 2000. február 9. között;

e) Arkema France […], 1995. május 17. és 2000. február 9. között;

f) [a felperes], 1995. május 17. és 2000. február 9. között;

g) Aragonesas […], 1996. december 16. és 2000. február 9. között;

h) Uralita […], 1996. december 16. és 2000. február 9. között.

2. cikk

Az 1. cikkben említett jogsértésekre a Bizottság az alábbi bírságokat szabja ki:

a) az EKA […] és az Akzo Nobel […], egyetemlegesen: 0 euró;

b) a Finnish Chemicals […]: 10 150 000 euró, amelyből egyetemlegesen az [ELSA]-val (felszámolás alatt): 50 900 euró;

c) az Arkema France […] és a [felperes] egyetemlegesen: 22 700 000 euró;

d) az Arkema France […]: 20 430 000 euró;

e) [a felperes]: 15 890 000 euró;

f) az Aragonesas […] és az Uralita […], egyetemlegesen: 9 900 000 euró.

[…]”

24 A megtámadott határozat rendelkező részének 3. cikkében a Bizottság kötelezi a határozat 1. cikkében említett vállalkozásokat, hogy egyrészt, amennyiben ezt még nem tették meg, azonnal szüntessék be a jogsértést, másrészt tartózkodjanak a határozat 1. cikkében leírt bármilyen cselekedettől vagy magatartástól, továbbá az olyan cselekedetektől és magatartástól, amelyeknek azonos vagy hasonló célja vagy hatása van.

25 A megtámadott határozat rendelkező részének 4. cikke felsorolja a megtámadott határozat címzettjeit, amelyek a határozat 1. cikkében említett vállalkozások.

Az eljárás és a felek kérelmei

26 A Törvényszék Hivatalához 2008. augusztus 1-jén benyújtott keresetlevelével a felperes előterjesztette a jelen keresetet.

27 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (második tanács) a szóbeli szakasz megnyitásáról határozott. A Törvényszék néhány kérdést tett fel a felperesnek és a Bizottságnak. Utóbbitól azt is kérte, hogy nyújtson be bizonyos dokumentumokat. Az EKA szóbeli mentességi kérelme átiratának kivételével, amelyet a Bizottság nem nyújtott be, a felek az előírt határidőn belül válaszoltak ezekre a kérésekre.

28 A Törvényszék a 2010. június 2-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előterjesztéseit és az általa feltett szóbeli kérdésekre adott válaszaikat.

29 A T-299/08. sz., Elf Aquitaine kontra Bizottság ügyben 2010. június 11-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék egyrészt kötelezte a Bizottságot, hogy nyújtsa be az EKA szóbeli mentességi kérelmének átiratát, másrészt pedig engedélyezte, hogy e felperes ügyvédei betekinthessenek ebbe a dokumentumba a Törvényszék Hivatalában. A Bizottság az előírt határidőn belül benyújtotta e dokumentumot, amelybe a felperes ügyvédei betekintettek a Törvényszék Hivatalában. A Törvényszék egy írásbeli kérdésére válaszolva a felperes rámutatott, hogy bár nem volt lehetősége annak megerősítésére, hogy a dokumentum azonos azzal, amelybe a közigazgatási eljárás során betekinthetett, semmi oka nem volt kételkedni abban, hogy ugyanarról a dokumentumról van szó.

30 Az írásbeli szakasz 2010. július 16-án fejeződött be.

31 A felperes keresetében azt kéri, hogy a Törvényszék:

– elsődlegesen semmisítse meg az EK 230. cikk alapján a megtámadott határozatot, amennyiben az őt érinti;

– másodlagosan az EK 229. cikk alapján törölje vagy csökkentse a megtámadott határozat 2. cikkének c) és e) pontjában vele szemben kiszabott bírságok összegét;

– mindenképpen a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

32 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

1. *Az elsődlegesen benyújtott, a megtámadott határozat megsemmisítésére irányuló kérelmekről*

33 A megtámadott határozat őt érintő részében történő megsemmisítése iránti kérelme alátámasztására a felperes tíz jogalapot hoz fel. Az első jogalap a jogsértés miatti felelősség vállalkozáscsoporton belüli betudhatóságára vonatkozó szabályok megsértésére vonatkozik. A második jogalap azon hat alapvető elv megsértésére vonatkozik, amelyek a szóban forgó jogsértő magatartás neki való betudhatóságából következnek. A harmadik jogalap a bizonyítékok általa benyújtott csoportjának elferdítésére vonatkozik. A negyedik jogalap a megtámadott határozat indokolásának ellentmondásosságára vonatkozik. Az ötödik jogalap a gondos ügyintézés elvének megsértésére

vonatkozik. A hatodik jogalap a jogbiztonság elvének megsértésére vonatkozik. A hetedik jogalap a hatáskörrel való visszaélésre vonatkozik. A nyolcadik jogalap arra vonatkozik, hogy a vele szemben személyre szabottan kiszabott bírság megalapozatlan. A kilencedik jogalap az Arkema France-szal és a felperessel szemben egyetemlegesen kiszabott bírság számítására vonatkozó elvek és szabályok megsértésére vonatkozik. A tizedik jogalap a 2002. évi engedékenységi közlemény rendelkezéseinek megsértésére vonatkozik.

A jogsértés miatti felelősség vállalkozáscsoporton belüli betudhatóságára vonatkozó szabályok megsértésére alapított első jogalapról

34 A felperes első jogalapja, amely szerint a Bizottság a megtámadott határozatban megsértette a jogsértés miatti felelősség vállalkozáscsoporton belüli betudhatóságára vonatkozó szabályokat, öt részre oszlik.

A szóban forgó jogsértő magatartás miatti felelősség felperesnek való betudhatóságával kapcsolatos téves jogalkalmazásra alapított első részről

– A felek érvei

35 A felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott határozat (369) preambulumbekezdésében megállapította, hogy nem volt köteles konkrét bizonyítékokkal alátámasztani azt a vélelmet, amely szerint lényegében egy olyan anyavállalat, amelynek leányvállalata teljes mértékben a tulajdonában áll, ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt az utóbbira (a továbbiakban: a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem).

36 Először is mind a bőséges ítélkezési gyakorlatból, mind a Bizottság korábbi döntéshozatali gyakorlatából az következik, hogy a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet olyan konkrét bizonyítékokkal kell alátámasztania, amelyek igazolják ezt a befolyást. E bizonyítékoknak bizonyítaniuk kell vagy azt, hogy az anyavállalat részt vett a jogsértésben, vagy azt, hogy arról tudomása volt, vagy azt, hogy a csoport belső szervezete lehetővé tette számára, hogy konkrétan beavatkozzon leányvállalata kereskedelmi politikájába. A felperes előadja különösen, hogy a Bizottság az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-1/37.773 – „monoklórecetsav"-ügy) 2005. január 19-én hozott C (2004) 4876 végleges bizottsági határozat (HL 2006. L 353., 12. o., a továbbiakban: „monoklórecetsav"-határozat) elfogadását megelőző körülbelül negyven év során konkrét bizonyítékokra hivatkozott, amelyek alátámasztották a meghatározó befolyás gyakorlását. Emellett kiemeli, hogy az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/C.39.181 – „gyertyaviasz"-ügy) 2008. október 1-jén hozott C (2008) 5476 határozat (HL C 295., 17. o., a továbbiakban: a „gyertyaviasz"-ügyben hozott határozat) (574) preambulumbekezdésében a Bizottság elismerte, hogy 2005 előtt nem tudta be a jogsértésért való felelősséget az anyavállalatnak, anélkül hogy az említett vélelmet alátámasztó konkrét bizonyítékokat ne terjesztettek volna elő.

37 Másodszor a felperes rámutat, hogy az [EK] 81. cikk (1) bekezdésének és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-2/37.857 – „szerves peroxidok"-ügy) 2003. december 10-én hozott bizottsági határozatban (HL 2005. L 110., 44. o., a továbbiakban: „szerves peroxidok"-határozat) a Bizottság nem tudta be az e határozatban szankcionált jogsértésért való felelősséget a felperesnek, mivel úgy vélte, hogy az Arkema France teljes mértékben önálló volt a piacon.

38 Harmadszor a felperes lényegében előadja, hogy a Bizottság azon kötelezettségét, hogy az EK 81. cikk alkalmazásának keretében olyan kiegészítő bizonyítékokra támaszkodjon, amelyek alátámasztják a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, megerősíti az állami támogatásokra vonatkozó jog keretében a valamely állami vállalat által meghozott valamely támogatási intézkedés államnak tulajdoníthatóságára vonatkozó ítélkezési gyakorlat is. E tekintetben a Bíróság C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletére (EBHT 2002., I-4397. o.), valamint a Törvényszék T-442/03. sz., SIC kontra Bizottság ügyben 2008. június 26-án

hozott ítéletére (EBHT 2008., II-1161. o.) utal. Álláspontja szerint az EK 295. cikknek megfelelően egy vállalkozáscsoport magánrészvényese az egyenlő bánásmód elve alapján nem kezelhető hátrányosabb módon, mint egy állami részvényes.

39 Negyedszer a felperes úgy érvel, hogy a Bizottságnak a megtámadott határozat (369) preambulumbekezdésében szereplő értékelése, amely szerint utóbbinak nem kell olyan kiegészítő bizonyítékokra támaszkodnia, amelyek alátámasztják a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, bizonyítva az anyavállalat által a leányvállalata felett gyakorolt befolyást, ellentétes az Unió legtöbb tagállamában - így Belgiumban, Franciaországban, Olaszországban, az Egyesült Királyságban, valamint a közösségi versenyjogra tagadhatatlan hatást gyakorló Egyesült Államokban - alkalmazott megoldásokkal. Egyrészt valamennyi ilyen tagállamban a nemzeti versenyhatóság bizonyítékok olyan csoportjára hivatkozik, amelyek alátámasztják a leányvállalat önálló magatartását anyavállalatához képest. Másrészt, bár igaz, hogy a Bizottságot nem kötik a tagállamok nemzeti versenyhatóságai által kifejtett álláspontok, ugyanakkor tekintettel azokra a megerősített együttműködési mechanizmusokra, amelyek e hatóságokkal az európai versenyhatóságok hálózatának keretében fenntartott kapcsolatait szabályozzák, figyelembe kell vennie ezeket.

40 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

41 Mindenekelőtt ki kell emelni, hogy miután a megtámadott határozat (369)–(372) preambulumbekezdésében a leányvállalat jogsértő magatartása anyavállalatnak

való betudhatóságára vonatkozó ítélkezési gyakorlatra hivatkozik, a Bizottság az említett határozat (386) és (387) preambulumbekezdésében megállapítja a következőket:

„(386) A jogsértés teljes tartama alatt [a felperes] több mint 97%-ban tulajdonosa volt [az Arkema France]-nak. Figyelemmel arra, hogy hasonló körülmények között ésszerűen feltehető, hogy a leányvállalatnak alkalmazkodnia kell az anyavállalata által meghatározott politikához (és így nem léphet fel önállóan), valamint hogy az anyavállalat nem ütközik semmilyen akadályba, amikor meghatározza ezt a politikát leányvállalata számára, feltételezhetjük[, hogy a felperes] meghatározó befolyást gyakorolt [az Arkema France-ra]. Emellett más bizonyítékok is megerősítik azt a vélelmet, amely szerint [a felperes] által gyakorolt befolyás meghatározó volt. Elsőként, az [Arkema France] igazgatóságának valamennyi tagját [a felperes] jelölte ki. Emellett 1994 és 1999 között [P.] egyszerre volt [az Arkema France] és a [felperes] igazgatótanácsának, valamint az [Arkema France] igazgatóságának a tagja. Ugyanez volt a helyzet [I.] esetében is, aki 1994 és 1998 között az [Arkema France] igazgatóságának, 1994 és 1997 között pedig [a felperes] igazgatótanácsának volt a tagja. Ehhez hasonlóan [W.] 1994 és 1997 között az [Arkema France] igazgatóságának tagja volt, és 1999-ben nevezték ki a felperes igazgatótanácsába. Emellett több másik személy, köztük [D.] (1994–2000) és [R.] (1994–1997), egyszerre volt [az Arkema France] és [a felperes] igazgatóságának tagja. Figyelemmel [az Arkema France] irányító és ellenőrző szervei közötti személyi átfedésekre, amelyek tagjait (az irányító szervek esetében) a felperes jelölte ki, és akiket – feltehetően – [a felperes] visszahívhatott, egyértelmű, hogy utóbbinak tudomása volt minden, [az Arkema France] által hozott határozatról, és befolyást gyakorolhatott azokra. Emellett nem létezett más olyan jelentős részvényes, amely befolyást gyakorolhatott volna a leányvállalat kereskedelmi politikájára.

(387) Figyelemmel [a felperes] [Arkema France-ban] a jogsértés időpontjában fennálló részesedéséből (több mint 97%) következő vélelemre, valamint a szervezeti kapcsolatokra, a Bizottság úgy véli, hogy [a felperes] meghatározó befolyást gyakorolt leányvállalata [az Arkema France] magatartására.”

42 Emellett a megtámadott határozat (396)–(415) preambulumbekezdésében a Bizottság elveti az Arkema France és a felperes által a kifogásközlésre tett észrevételeikben hivatkozott azon érveket, amelyek a szóban forgó jogsértés miatti felelősség felperesnek való betudhatóságára vonatkoztak.

43 A megtámadott határozat fenti 41. és 42. pontban ismertetett indokolásából tehát kitűnik, hogy a Bizottság a szóban forgó jogsértésért való felelősséget a felperesnek tudta be pusztán azon vélelem alapján, amely szerint a leányvállalat több mint 97%-ban tulajdonos anyavállalata meghatározó befolyást gyakorol a leányvállalatra. A Bizottság emellett egyrészt úgy vélte, hogy e vélelmet alátámasztják az általa a megtámadott határozatban ismertetett kiegészítő bizonyítékok, másrészt pedig, hogy az Arkema France és a felperes által a kifogásközlésre tett észrevételeikben előadott érvek nem teszik lehetővé az említett vélelem megdöntését.

44 Meg kell tehát vizsgálni, hogy a Bizottság, a felperes állításának megfelelően tévesen alkalmazta-e a jogot, amikor megállapította, hogy az a tény, hogy a felperes több mint 97%-ban tulajdonosa az Arkema France-nak, önmagában elegendő-e ahhoz, hogy a felperesnek tudja be a szóban forgó jogsértésért való felelősséget.

45 A C-97/08. P. sz., Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítéletében (EBHT 2009., I-8237. o.) a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a versenyjog a vállalkozási tevékenységekre vonatkozik (a C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P, C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-123. o.] 59. pontja), és hogy a vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjától (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P.–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 112. pontja, C-222/04. sz., Cassa di Risparmio di Firenze és társai ügyben 2006. január 10-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-289. o.] 107. pontja, valamint C-205/03. P. sz., FENIN kontra Bizottság ügyben 2006. július 11-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-6295. o.] 25. pontja).

46 A Bíróság azt is megállapította, hogy ugyanebben az összefüggésben a vállalkozás fogalmát úgy kell értelmezni, mint amely a szóban forgó megállapodás szempontjából gazdasági egységet jelent, még akkor is, ha jogi szempontból ez az egység több természetes vagy jogi személyből áll (lásd a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 55. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

47 Ha ilyen gazdasági egység sérti meg a versenyszabályokat, a személyes felelősség elve szerint neki kell felelnie ezért a jogsértésért (lásd a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

48 A versenyjog megsértését egyértelműen azon jogi személynek kell betudni, amellyel szemben később bírság szabható ki, és a kifogásközlést ez utóbbinak kell címezni. A kifogásközlésnek szintén meg kell jelölnie, hogy a benne foglalt tényeket milyen minőségében róják fel a jogi személynek (lásd a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 57. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

49 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az anyavállalatnak lehet betudni a leányvállalat magatartását, különösen akkor, ha e leányvállalat – jóllehet külön jogi személyiséggel rendelkezik – nem önállóan határozza meg saját magatartását a piacon, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat ad a számára, különös tekintettel az említett két jogalany közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra (lásd a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 58. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

50 Hasonló esetben ugyanis az anyavállalat és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és ily módon a fenti 45. és 46. pontban említett ítélkezési gyakorlat értelmében egyetlen vállalkozást alkot. Ennek alapján az a tény, hogy valamely anyavállalat és annak leányvállalata az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot, lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy bírság megfizetésére kötelező határozatot címezzen az anyavállalatnak, anélkül hogy bizonyítania kellene az utóbbinak a

jogsértésben való személyes részvételét (lásd a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 59. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

51 Abban a különös esetben, ha az anyavállalat 100%-os részesedéssel rendelkezik a versenyjog szabályait sértő magatartást folytató leányvállalatának tőkéjében, egyrészről ezen anyavállalat meghatározó befolyást gyakorolhat az említett leányvállalat magatartására, másrészről pedig fennáll azon megdönthető vélelem, amely szerint az említett anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására (lásd a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

52 E körülmények között elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy valamely leányvállalatnak az anyavállalata az egyedüli tulajdonosa, ahhoz hogy vélelmezhesse, hogy ez utóbbi meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalat üzletpolitikájára. A Bizottságnak ezt követően módjában áll az anyavállalat egyetemleges felelősségét megállapítani a leányvállalatával szemben kiszabott bírság megfizetését illetően, kivéve ha a fenti vélelem megdöntésére köteles anyavállalat elegendő bizonyítékot terjeszt elő annak bizonyításához, hogy a leányvállalata önálló piaci magatartást követ (lásd a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 61. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

53 Bár az igaz, hogy a Bíróság a C-286/98. P. sz., Stora Kopparbergs Bergslags kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének (EBHT 2000., I-9925. o.) 28. és 29. pontjában a leányvállalatban fennálló 100%-os részesedésen kívül más körülményekre is hivatkozott, mint például arra a tényre, hogy nem vitatták az anyavállalatnak a leányvállalata üzletpolitikájára gyakorolt hatását, és a két vállalkozásnak közös volt a képviselete a közigazgatási eljárás során, e körülményeket azonban a Bíróság csupán azért említette meg, hogy ismertesse azon elemek összességét, amelyekre a Törvényszék az érvelését alapozta, nem pedig azért, hogy az említett vélelem megalapozásához olyan kiegészítő bizonyítékok előterjesztését írja elő, amelyek arra vonatkoznak, hogy az anyavállalat ténylegesen gyakorolta a befolyást (lásd a fenti

45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 62. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

54 E megfontolások összességéből következik, hogy ha az anyavállalat a leányvállalatban 100%-os részesedéssel rendelkezik, fennáll azon megdönthető vélelem, amely szerint ezen anyavállalat meghatározó befolyást gyakorol a leányvállalata magatartására (lásd a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 63. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

55 Emellett a Törvényszék ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy amennyiben a leányvállalat az említett anyavállalat szinte teljes tulajdonában áll, ebből ésszerűen arra lehet következtetni, hogy a leányvállalat nem határozza meg önállóan piaci magatartását, és ennek következtében az anyavállalattal együttesen az EK 81. cikk értelmében azonos vállalkozást képez (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-203/01. sz., Michelin kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-4071. o.] 290. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

56 A jelen ügyben meg kell állapítani egyrészt, hogy a felperes nem vitatja, hogy a Bizottság által a megtámadott határozat (386) preambulumbekezdésében megállapítottaknak megfelelően az Arkema France több mint 97%-ban a tulajdonában állt az ügy tényállásának időpontjában, és azt sem, hogy egészen pontosan 97,55%-os tulajdonnal bírt, ahogy az a megtámadott határozat (13) preambulumbekezdésében szerepel. Másrészt, bár a felperes előadja, hogy az, hogy rajta kívül nem volt más részvényese az Arkema France-nak, nem alkalmas arra, hogy alátámassza a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, ugyanakkor nem terjeszt elő olyan érvet, amely alkalmas lenne a Bizottságnak a megtámadott határozat (396) preambulumbekezdésében szereplő értékelésének megkérdőjelezésére, amely szerint az, hogy a leányvállalat az említett anyavállalat szinte teljes tulajdonában áll, hasonló ahhoz, amikor teljes mértékben a tulajdonában áll, mivel főszabály szerint „a kisebbségi részvényesek ebben az esetben semmilyen különös joggal nem rendelkeznek puszta érdekeltségükön túl a leányvállalat nyereségében”.

57 Következésképpen a Bizottság megalapozottan vélelmezte a megtámadott határozatban a fenti 45–55. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorolt az Arkema France-ra azon megállapítás alapján, hogy az szinte teljes tulajdonában állt.

58 E következtetéseket a felperes által előterjesztett egyik érv sem vonja kétségbe.

59 Először is, ami azokat az érveket illeti, amelyek szerint egyrészt az ítélkezési gyakorlatból, illetve a Bizottságnak a „monoklórecetsav"-határozat elfogadását megelőző döntéshozatali gyakorlatából is kitűnik, hogy a Bizottságnak a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet konkrét bizonyítékokkal kell alátámasztania, ezeket mint megalapozatlanokat el kell utasítani. Ahogy ugyanis a fenti 45–55. pontból kitűnik, a Bíróság az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően emlékeztetett a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben arra, hogy a Bizottság nem köteles ezt a vélelmet kiegészítő bizonyítékokkal alátámasztani. Emellett, bár ahogy arra a Bizottság is utalt a „gyertyaviasz"-ügyben hozott határozatban, a „monoklórecetsav"-határozat elfogadását megelőző döntéshozatali gyakorlata az volt, hogy a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet kiegészítő bizonyítékokkal kell alátámasztani, e megállapítás nem lehet hatással arra a fenti 57. pontban levont következtetésre, amely szerint a Bizottság jogosan hivatkozott a megtámadott határozatban pusztán arra, hogy az Arkema France a felperesnek szinte teljes tulajdonában állt, annak vélelmezése érdekében, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorolt az előbbire.

60 Másodszor mint megalapozatlant el kell utasítani azt az érvet, amely szerint a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a szóban forgó jogsértő magatartásért való felelősséget a felperesnek tudta be, annak ellenére, hogy ilyen betudásra a „szerves peroxidok"-határozatban nem került sor. Egyrészt, mivel – ahogy a fenti 45–55. pontból kitűnik –, a Bizottság a megtámadott határozatban az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozás fogalmának pontos értelmezése alapján tudta be a szóban forgó jogsértésért való felelősséget a felperesnek, pusztán az a tény, hogy a Bizottság nem

alkalmazott ilyen betudást a korábbi, az Arkema France-t szankcionáló határozatban, nem kérdőjelezheti meg e tekintetben a megtámadott határozat jogszerűségét. Másrészt, mivel a Bizottságnak lehetősége és nem kötelezettsége van arra, hogy betudja a jogsértésért való felelősséget az anyavállalatnak (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-125/07. P., C-133/07. P., C-135/07. P. sz., Erste Group Bank és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2009. szeptember 24-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-8681. o.] 82. pontját és a Törvényszék T-259/02-T-264/02. és T-271/02. sz., Raiffeisen Zentralbank Österreich és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. december 14-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-5169. o.] 331. pontját), pusztán az a tény, hogy ilyen betudásra a „szerves peroxidok"-határozatban nem került sor, nem vonja magával azt a kötelezettséget, hogy ugyanolyan értékelést alkalmazzon egy későbbi határozatban (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-305/94–T-307/94., T-313/94–T-316/94., T-318/94., T-325/94., T-328/94., T-329/94. és T-335/94. sz., Limburgse Vinyl Maatschaapij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben, az ún. „PVC II"-ügyben 1999. április 20-án hozott ítéletének [EBHT 1999., II-931. o.] 990. pontját).

61 Harmadszor, amennyiben a felperes lényegében kifejti, hogy a fenti 38. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 50–52., 55. és 56. pontja, valamint a fenti 38. pontban hivatkozott SIC kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 94., 95., 98., 99., 101–105. és 107. pontja annak megerősítése felé mutatnak, hogy a Bizottság köteles olyan kiegészítő bizonyítékokat előterjeszteni, amelyek alátámasztják a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, amelyre az EK 81. cikk alkalmazásának keretében hivatkozik, ezt az érvet mint hatástalant el kell utasítani. A szóban forgó pontok ugyanis, amelyek arra vonatkoznak, hogy egy állami vállalat intézkedése betudható-e az államnak, és ennélfogva az intézkedés az EK 87. cikk értelmében vett állami támogatásnak minősíthető, egyrészt nincsenek kapcsolatban az EK 81. cikk megsértéséért való felelősség anyavállalatnak való betudhatóságára vonatkozó feltételekkel, másrészt pedig nem zárják ki egy, a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem fennállását az EK 81. cikk megsértése kapcsán, amelynek jogszerűségét az uniós bíróságok kifejezetten elismerik, ahogy az a fenti 45–55. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatból kitűnik.

62 Negyedszer mint hatástalant el kell utasítani azt 3az érvet, amely szerint lényegében az Európai Unió több tagállamában, illetve az Egyesült Államokban az ítélkezési gyakorlat azt követeli meg, hogy az anyavállalat által leányvállalatára gyakorolt

meghatározó befolyást konkrét bizonyítékok támasszák alá. Amellett ugyanis, hogy az említett államok ítélkezési gyakorlata nem köti a Bizottságot, és nem képez releváns jogi keretet, amely tekintetében a megtámadott határozat jogszerűségét meg kellene vizsgálni, az, hogy az említett államok ítélkezési gyakorlata nem ismeri el a meghatározó befolyás gyakorlását, még ha be is bizonyosodnak, semmiképpen nem jelentené azt, hogy annak elismerése jogellenes lenne a közösségi jogban.

63 A fenti megfontolások fényében az első részt részben mint megalapozatlant, részben mint hatástalant el kell utasítani.

A társaságok jogi és gazdasági önállósága elvének megsértésére alapított második részről

– A felek érvei

64 A felperes előadja, hogy amennyiben a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet nem támasztják alá olyan kiegészítő bizonyítékok, amelyek megerősítik az anyavállalat beavatkozását leányvállalata tevékenységébe a jogsértéssel érintett piacon, ahogy az a Bizottságnak a „monoklórecetsav”-határozat elfogadását megelőző döntéshozatali gyakorlatában fennállt, egy ilyen vélelem összeegyeztethetetlen a jogi személy önállóságának elvével, mivel az anyavállalat automatikus felelősségét vonja maga után a leányvállalata által elkövetett jogsértésekért.

65 Először is a felperes úgy érvel, hogy az anyavállalat csak a jogi személy gazdasági önállóságának elve alóli szabályszerűen igazolt kivétel alapján tekinthető a vállalkozás hatáskörébe tartozónak az EK 81. cikk értelmében. Az ilyen kivételes feltevés mellett

egy anyavállalatnak betudható a leányvállalata által elkövetett jogsértésért való felelősség, és az egyetemlegesen kötelezhető a leányvállalattal szemben kiszabott bírság megfizetésére, azonban vele szemben személyre szabottan nem alkalmazható bírság.

66 A felperes megjegyzi, hogy a társasági jog az Unió tagállamaiban elismeri a jogi személyek jogi önállóságának elvét, beleértve azon leányvállalatokat is, amelyek teljes mértékben anyavállalatuk tulajdonában állnak. Ez az elv a jogi személyiség jellegzetességeiből következik, és teljes jogképességet, illetve saját vagyont biztosít valamennyi társaság számára, amely teljes mértékben felelős saját cselekményeiért, beleértve a piacon végzett gazdasági tevékenységének következményeit is. E tekintetben a felperes rámutat, hogy a leányvállalat gazdasági önállóságának elvét, amely utóbbi jogi önállóságából következik, az ítélkezési gyakorlat elismerte. Ez az elv emellett alapvető eleme a modern gazdaságok megfelelő működésének. Következésképpen a felperes és az Arkema France mint elkülönült jogi személyek mindketten saját jogi és gazdasági önállósággal rendelkeznek.

67 Másodszor a felperes azt állítja, hogy a leányvállalat gazdasági önállóságának elve a konkrét megnyilvánulása annak, hogy az kihasználja jogi személyiségének jogi jellegzetességeit. Egyrészt a tagállamok nagyobb része jogának elemzése azt támasztja alá, hogy a jogi személy önállóságának elve azon alapvető jogi elvek közé tartozik, amelyen azok társadalmi szervezete alapul, amelytől csak kivételes esetekben lehet eltérni, ahogy az a különböző nemzeti ítélkezési gyakorlatokból is kitűnik. Másrészt a Bizottság a versenyjog alkalmazása során nem hagyhatja figyelmen kívül az Unió tagállamainak ítélkezési gyakorlatát, anélkül hogy veszélybe ne sodorná a különböző versenyjogok szükséges konvergenciáját az európai és nemzetközi versenyjogi hálózatok keretében.

68 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

69 A felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság azzal, hogy neki tudta be a szóban forgó jogsértésért való felelősséget, megsértette a társaságok jogi és gazdasági önállóságának elvét.

70 Márpedig, anélkül hogy dönteni kellene a társaságok jogi és gazdasági önállósága elvének hatályáról, vagy akár arról, hogy fennáll-e a második elv, elegendő annyit megállapítani, hogy azok semmilyen esetben sem járhatnak azzal, hogy egy olyan társaság, amely teljes vagy szinte teljes mértékben egy másik társaság tulajdonában áll, szükségképpen önállóan lép fel a piacon pusztán azért, mert jogi személyiséggel vagy saját gazdasági eszközökkel rendelkezik. Egy ilyen feltételezés ugyanis teljes mértékben figyelmen kívül hagyná azt a számos gyakorlati lehetőséget, amely egy anyavállalat rendelkezésére áll annak érdekében, hogy a teljes vagy szinte teljes tulajdonában álló leányvállalata magatartását formális vagy informális módon befolyásolja.

71 Ennélfogva a jogi és gazdasági önállóság felperes által a jelen ügyben hivatkozott állítólagos elveit a Bizottság nem sértette meg.

72 A felperes által e tekintetben előterjesztett érvek nem lehetnek sikeresek. Egyrészt azon érveket, amelyek szerint a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem ellentétes az Unió egyes tagállamaiban alkalmazandó joggal, mint megalapozatlanokat el kell utasítani a fenti 62. pontban kifejtettekkel azonos okokból, vagyis többek között azért, mert az említett államok joga nem képez olyan releváns jogi keretet, amely alapján a megtámadott határozat jogszerűségét vizsgálni kellene. Másrészt,

amennyiben a felperes azt állítja, hogy a Bizottság azzal, hogy neki tudta be a szóban forgó jogsértésért való felelősséget, megsértette az Unió tagállamaiban alkalmazandó társasági jogot és ebből kifolyólag a szubszidiaritás elvét, meg kell állapítani, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdésének megfelel az, hogy ha egy gazdasági egység megsérti a versenyjogot, akkor felelős ezért a jogsértésért, amelyet a Bizottság jogosult szankcionálni az 1/2003 rendelet 23. cikkének (4) bekezdése alapján.

73 A fenti megfontolásokra tekintettel a második részt mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az arra vonatkozó hibára alapított harmadik részről, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban olyan bizonyítékokra hivatkozott, amelyek nem támasztják alá a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet

– A felek érvei

74 A felperes lényegében úgy érvel, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot és nyilvánvaló értékelési hibát vétett, amikor úgy ítélte meg, hogy a megtámadott határozat (386) preambulumbekezdésében ismertetett három kiegészítő bizonyíték (lásd a fenti 41. pontot) alátámasztja a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet. E tekintetben lényegében azt állítja, hogy egyrészt az, hogy ő nevezte ki leányvállalata igazgatóságának tagjait, valamint hogy másrészt az Arkema France

igazgatótanácsának vagy igazgatóságának öt tagja volt a felperes igazgatótanácsának vagy igazgatóságának is, nem teszik lehetővé az említett vélelem alátámasztását.

75 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

76 A fenti 52–55. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság nem köteles kiegészítő bizonyítékokkal alátámasztani a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, amelyet akkor jogosult alkalmazni, ha egy leányvállalat teljes mértékben vagy szinte teljes mértékben az anyavállalat tulajdonában áll, hanem ezzel szemben a felperesnek kell e vélelem megdöntése érdekében elegendő olyan bizonyítékot szolgáltatnia, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy leányvállalata önálló magatartást tanúsított a piacon.

77 Ennélfogva, még ha a felperes állításának megfelelően úgy is kellene tekinteni, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (386) preambulumbekezdésében tévesen támaszkodott olyan bizonyítékokra, amelyek nem voltak alkalmasak a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem alátámasztására, egy ilyen hiba semmilyen körülmények között nem alkalmas annak megkérdőjelezésére, hogy a Bizottság joggal támaszkodott pusztán arra a megállapításra, hogy leányvállalata teljes mértékben vagy szinte teljes mértékben a felperes tulajdonában állt, annak vélelmezése érdekében, hogy az meghatározó befolyást gyakorolt az utóbbira.

78 Ennélfogva a harmadik részt mint hatástalant el kell utasítani, anélkül hogy meg kellene vizsgálni a felperes azon érveit, amelyek lényegében a Bizottság által a megtámadott határozatban a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem alátámasztása érdekében hivatkozott bizonyítékok relevanciájának vitatására irányulnak.

Az arra alapított negyedik részről, hogy a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a felperes nem terjesztette elő bizonyítékok olyan csoportját, amely megdöntötte a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet

– A felek érvei

79 A felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság tévesen tekintette úgy, hogy nem terjesztette elő bizonyítékok olyan csoportját, amely megdöntötte a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, és bizonyította egyrészt az Arkema France önállóságát a piacon, másrészt pedig azt, hogy a felperes nem avatkozott be leányvállalata kereskedelmi politikájába. Rámutat, hogy a Bizottság állításával ellentétben a bizonyítékok általa előterjesztett csoportja nem annak bizonyítására korlátozódik, hogy nem vett részt a kartellben, vagy arról nem volt tudomása.

80 Elsődlegesen a felperes úgy érvel, hogy egybehangzó bizonyítékok csoportjával bizonyította az Arkema France önállóságát a piacon.

81 Először is a felperes mindenekelőtt emlékeztet arra, ahogy azt az első jogalap első részében is megjegyezte (lásd a fenti 37. pontot), hogy a Bizottság a „szerves peroxidok”-határozatban elismerte az Arkema France önállóságát a piacon. Emellett azt állítja, hogy bár a 2006. május 3-án a „hidrogén-peroxid és perborát”-ügyben hozott határozatban (COMP/F/38.620) (HL L 353., 54. o., a továbbiakban: „hidrogén-peroxid”-határozat) a Bizottság egyszer sem próbálta meg bármilyen konkrét bizonyítékkal alátámasztani a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, ennek oka az volt, hogy álláspontja szerint nem létezett olyan bizonyíték, amely alkalmas lett volna a vélelem alátámasztására. Végül, mivel a nátrium-klorát ugyanazon

termékcsaládba tartozik, mint a „szerves peroxidok”-határozatban és a „hidrogén-peroxid”-határozatban szereplő termékek, valamint azt az Elf Aquitaine-csoportban pontosan ugyanolyan módon kezelték, mint az említett két határozatban szereplő termékeket, a Bizottság nem állíthatja megalapozottan a jelen ügyben, hogy a felperes beavatkozott az Arkema France kereskedelmi stratégiájába.

82 Másodszor a felperes azt állítja, hogy az Arkema France egy olyan csoporthoz tartozott, amelyet a leányvállalatok decentralizált irányítása jellemez, és ennek következtében a felperes a csoport élén csak mint nem operatív holding szerepelt, amely semmilyen módon nem avatkozott be leányvállalatai üzleti irányításába. Ezért a Bizottság nem tudhatta volna be neki a szóban forgó jogsértésért való felelősséget, és ugyanígy azonos okból nem végzett hasonló betudást az egyik, a 2004. október 20-án elfogadott, az [EK] 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott határozatban (COMP/C.38.238 – „nyersdohány”-ügy – Spanyolország) (HL 2007. L 102., 14. o., a továbbiakban: „a spanyol nyersdohány”-ügyben hozott határozat) szankcióban részesített anyavállalattal szemben.

83 Harmadszor a felperes azt állítja, hogy az Arkema France mindig önállóan határozta meg kereskedelmi stratégiáját.

84 Egyrészt, ellentétben a Bizottságnak a kifogásközlés 324. pontjában tett állításával, és ahogy azt a Bizottság is elismerte meghallgatási tisztviselő előtt tartott meghallgatáson, a felperes soha nem fogadta el vagy hagyta jóvá az Arkema France konkrétan nátrium-kloráthoz kapcsolódó tevékenységeinek tervét vagy a tevékenységek költségvetését. Éppen ellenkezőleg, az Arkema France a tényállás idején minden szükséges szervezeti, jogi és pénzügyi eszközzel és forrással rendelkezett a nátrium-kloráthoz kapcsolódó tevékenységek kereskedelmi stratégiájának meghatározásához, valamint e tevékenységek irányításához.

85 Másrészt a felperes előterjeszt több érvet, amelyek célja annak bizonyítása, hogy az Arkema France önállóan lépett fel a piacon. Mindenekelőtt az Arkema France teljes szerződéskötési hatáskörrel rendelkezett anyavállalata előzetes engedélye nélkül, ami lehetőséget biztosított számára, hogy teljesen önállóan irányítsa kereskedelmi politikáját. Továbbá az Arkema France mindig szabadon határozta meg az általa a nátrium-klorát piacán forgalmazott termékek és szolgáltatások skáláját, mivel a felperes soha nem adott utasítást vagy iránymutatást leányvállalata részére annak termelése, az általa alkalmazott árak, illetve a termelés értékesítése tekintetében. Emellett az Arkema France teljesen szabadon, az anyavállalat beavatkozása nélkül határozhatta meg értékesítési célkitűzéseit és bruttó haszonkulcsát, mivel a felperes személyzetének egyik tagja sem volt jogosult beavatkozni az ilyen típusú döntésekbe. Másfelől a felperes soha nem volt jelen azokon az upstream vagy dowmstream piacokon, amelyeken a leányvállalata tevékenykedett. Végül az Arkema France saját nevében és saját érdekében lépett fel a nátrium-klorát piacán, nem pedig a felperes képviselőjeként vagy kereskedelmi ügynökeként.

86 Negyedszer a felperes szerint az Arkema France teljes körű pénzügyi önállósággal rendelkezett. E megállapítás a fenti 81–85. pontban ismertetett megfontolásokból, valamint a nátrium-kloráttal kapcsolatban a csoportban a tényállás idején kifejtett tevékenysége igen szerény jellegéből következik. Ehhez hozzáteszi, hogy az általa az Arkema France felett gyakorolt pénzügyi ellenőrzés igen általános volt, és az így nem vonatkozhatott a nátrium-kloráttal kapcsolatos tevékenységre.

87 Ötödször a felperes azt állítja, hogy az Arkema France nem tájékoztatta piaci tevékenységéről, és a részére az Arkema France által teljesített egyetlen beszámolás szigorúan a holding alkalmazandó számviteli és pénzügyi szabályozással kapcsolatos kötelezettségeinek keretében maradt. Ennélfogva ez a számadás igen általános szinten maradt, és nem érintette az Arkema France kereskedelmi politikáját.

88 Hatodszor a felperes megjegyzi, hogy a fenti 81–87. pontban ismertetett megfontolások összességének fényében egyrészt a Bizottságnak meg kellett volna állapítania, hogy az Arkema France tevékenysége nem volt alárendelve leányvállalata utasításainak. Másrészt mind az ítélkezési gyakorlatból, mind a Bizottság döntéshozatali gyakorlatából kitűnik, hogy a felperes által a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntése érdekében előterjesztett összes bizonyíték releváns a leányvállalata önállóságának bizonyítása szempontjából. A felperes által benyújtott bizonyítékok visszautasításával a Bizottság *de facto* megtagadta az említett vélelem megdöntésének e módját.

89 Másodlagosan a felperes úgy érvel, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (370) preambulumbekezdésében tévesen utasította el a leányvállalata által elkövetett jogsértésben való részvétele hiányának bizonyító jellegét, valamint azt, hogy nem volt tudomása az említett jogsértésről, ami mentesíti a felelősség alól, annak ellenére, hogy a Bizottság kifejezetten elismerte a megtámadott határozatban, hogy a felperes soha nem vett részt sem közvetlenül, sem közvetetten a szóban forgó jogsértésben. Márpedig a részvételt vagy a jogsértésről való tudomást a Bizottság és az uniós bíróságok releváns bizonyítéknak tekintik a jogsértés való felelősség anyavállalatnak való betudhatóságának keretében.

90 Harmadlagosan a felperes rámutat, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (403) preambulumbekezdésében tévesen vélte úgy, hogy az, hogy a felperes nem lépett fel sem a nátrium-klorát EGT-beli piacán, sem e termék upstream vagy downstream piacain, nem képezi függetlenségének bizonyítékát. Ez az álláspont ellentétes a Törvényszék T-30/05. sz., Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletéből (az EBHT-ban nem tették közzé) következő ítélkezési gyakorlattal.

91 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

92 A felperes lényegében azt állítja, hogy olyan bizonyítékok csokrát terjesztette elő, amelyek bizonyították az Arkema France önállóságát a nátrium-klorát piacán, és azt, hogy nem avatkozott bele leányvállalata kereskedelmi politikájába.

93 Emlékeztetni kell arra, hogy egyrészt, ahogy az különösen a fenti 52–55. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatból kitűnik, amikor a Bizottság a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelemre hivatkozik a jogsértésért való felelősség anyavállalatnak való betudása érdekében, utóbbi feladata a vélelem megdöntése elegendő olyan bizonyíték szolgáltatása révén, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy leányvállalata önálló magatartást tanúsít a piacon. Másrészt a leányvállalat piaci önállóságának bizonyítása, és így az említett vélelem megdöntése érdekében az anyavállalatnak kell benyújtani minden, a közte és leányvállalata között fennálló szervezeti, gazdasági és jogi kapcsolatra vonatkozó bizonyítékot annak alátámasztása érdekében, hogy nem képeznek gazdasági egységet.

94 A jelen ügyben tehát meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság joggal gondolta-e úgy, hogy a bizonyítékok felperes által benyújtott csoportja nem tette lehetővé annak bizonyítását, hogy az Arkema France önálló volt a piacon, valamint a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntését.

95 Először is, ami a felperes azon érvét illeti, amely szerint a Bizottság által a „szerves peroxidok”-határozatban és a „hidrogén-peroxid”-határozatban elfogadott álláspont azt bizonyítja, hogy az Arkema France önálló magatartást tanúsított a piacon, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. Mindenekelőtt rá kell mutatni egyrészt arra, hogy a felperes tévesen értelmezi az említett határozatokat, mivel a Bizottság semmilyen

módon nem állapította meg, hogy az Arkema France önállóan lépett fel, akár különösen a nátrium-klorát piacán, akár általánosan az általa forgalmazott termékek egyéb piacain. Ahogy az ugyanis a „szerves peroxidok"-határozat 1. cikkéből kitűnik, a Bizottság kizárólag az Arkema France-t (korábban Atofina) szankcionálta, anélkül hogy döntött volna arról, hogy az e jogsértésért való felelősséget be kell-e tudni a felperesnek. Másrészt meg kell állapítani, hogy a „hidrogén-peroxid"-határozatban a Bizottság különösen a határozat (427) preambulumbekezdésében lényegében arra a megállapításra jutott, hogy a határozatban érintett jogsértésért való felelősséget be kell tudni a felperesnek. Ennélfogva e határozatok egyike sem alapozza meg azt a megállapítást, amely szerint a Bizottság a jelen ügy körülményeihez hasonló körülmények között úgy tekintette, hogy az Arkema France önálló magatartást tanúsított a piacon.

96 Emellett, mivel a Bizottság – ahogy azt a Törvényszék a fenti 60. pontban megállapította – jogosult, de nem köteles betudni a jogsértésért való felelősséget az anyavállalatnak, valamint a jelen ügyben az EK 81. cikk pontos értelmezése alapján tudta be a szóban forgó jogsértésért való felelősséget a felperesnek, az az esetleges megállapítás, amely szerint a Bizottság a korábbi ügyekben vagy úgy vélte, hogy ilyen betudást nem kell elvégezni, vagy kiegészítő bizonyítékokkal támasztotta alá a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, semmilyen esetben sem teszi lehetővé a jelen ügyben olyan következtetés levonását, hogy tévesen alkalmazta a jogot, amikor a szóban forgó jogsértésért való felelősséget betudta a felperesnek.

97 Másodszor, ami a felperes azon érveit illeti, amelyek szerint az Arkema France önállóságát bizonyítja az Elf Aquitaine csoport decentralizált irányítása, valamint az a tény, hogy a felperes csak „nem operatív holding" volt, amely nem avatkozott bele leányvállalatai üzleti irányításába, és így a Bizottságnak nem kellett volna betudnia neki a jogsértésért való felelősséget, amelyet egyébként nem is tett meg egy másik anyavállalat esetében a spanyol nyersdohány-ügyben hozott határozatban, ezeket mint megalapozatlanokat szintén el kell utasítani.

98 Mindenekelőtt ki kell emelni egyrészt, hogy azt az állítást, amely szerint a felperes egy „nem operatív holding", semmilyen olyan konkrét bizonyítékkal nem támasztották alá, amely alkalmas lenne annak bizonyítására, hogy egyáltalán nem gyakorolt meghatározó befolyást leányvállalatára. Másrészt, ahogy az a fenti 60. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatból is kitűnik, az a tény, hogy a Bizottság „a spanyol nyersdohány"-ügyben hozott határozatban a jogsértésért való felelősséget nem tudta be az anyavállalatnak, semmilyen esetben sem cáfolhatja azt a megállapítást, amely szerint az ilyen betudás feltételei a megtámadott határozatban teljesültek.

99 Emellett mindenesetre a társaságok csoportjának kontextusában a holdingtársaság rendeltetése a különböző társaságokban meglévő részesedések egyesítése és azok irányítása egységességének biztosítása. Ennélfogva nem zárható ki, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorolt leányvállalata magatartására többek között koordinálva a pénzügyi befektetéseket az Elf Aquitaine csoportban. Emellett a felperes különböző, decentralizált irányítás alá tartozó tevékenységeinek belső megosztása a különböző részlegek vagy osztályok között szokásos jelenség a társaságok olyan csoportjainál, mint amelynek élén a felperes található. Ennélfogva ez az érv semmiképpen nem dönti meg azt a vélelmet, amely szerint a felperes és az Arkema France az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkotnak.

100 Harmadszor, amennyiben a felperes azt állítja egyrészt, hogy az Arkema France mindig önállóan határozta meg kereskedelmi stratégiáját a nátrium-klorát piacán, mivel a felperes soha nem fogadta el vagy hagyta jóvá az Arkema France konkrétan e termékhez kapcsolódó tevékenységeinek tervét vagy a tevékenységek költségvetését, és hogy az utóbbi lényegében rendelkezett a piacon való önálló fellépés lehetőségével, másrészt pedig, hogy az Arkema France teljes körű pénzügyi autonómiával rendelkezett, mivel a felperes által leányvállalata felett gyakorolt ellenőrzés igen általános jellegű volt, ezeket az érveket mint megalapozatlanokat szintén el kell utasítani.

101 Amellett ugyanis, hogy a felperes érveit semmilyen konkrét bizonyíték nem támasztja alá, rá kell mindenekelőtt mutatni arra, hogy az, hogy a felperes soha nem fogadta el vagy hagyta jóvá az Arkema France tevékenységeinek tervét vagy a tevékenységek költségvetését, nem teszi lehetővé annak bizonyítását, hogy nem volt lehetősége sem módosítani, sem elvetni azokat, valamint ellenőrizni alkalmazásukat.

102 Emellett nem zárható ki, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorolt leányvállalata magatartására többek között koordinálva a pénzügyi befektetéseket az Elf Aquitaine csoportban.

103 Végül, ha a felperes ellenőrzést gyakorolt leányvállalata legfontosabb kötelezettségvállalásait illetően, ahogy azt a kifogásközlésre adott válaszában előadta (lásd a válasz 71. oldalát), és ahogy az a megtámadott határozat (392) preambulumbekezdéséből is kitűnik, e körülmény csak megerősíti a Bizottság azon következtetését, amely szerint az említett leányvállalat nem volt önálló a felpereshez képest.

104 Negyedszer a felperes azon érvét, amely szerint az Arkema France nem tájékoztatta a piacon kifejtett tevékenységéről, és csak nagyon általánosan számolt be neki a francia jognak és alapszabályának megfelelően, mint megalapozatlant el kell utasítani. E tekintetben amellett, hogy rá kell mutatni, hogy ezt az érvet semmilyen konkrét bizonyíték nem erősíti meg, az, hogy a felperes – a fenti 103. pontban kifejtetteknek megfelelően – elismerte, hogy ellenőrzést gyakorolt leányvállalata legfontosabb kötelezettségvállalásait illetően, ellentmond ennek az érvnek.

105 Ötödször, amennyiben a felperes előadja, hogy soha nem vett részt a jogsértésben, arról nem volt tudomása és nem lépett fel a nátrium-klorát upstream vagy downstream piacain, sem az említett piacon, amely számára kis jelentőségű volt, meg kell állapítani, hogy ezek a körülmények nem alkalmasak az Arkema France önállóságának

bizonyítására. Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, ahogy az az ítélkezési gyakorlatból is kitűnik, hogy nem a jogsértésre vonatkozó, az anyavállalat és a leányvállalat közötti felbujtói viszony, még kevésbé az anyavállalatnak a jogsértésben való részvétele hatalmazza fel a Bizottságot arra, hogy a bírságokat kiszabó határozatot a vállalkozáscsoport anyavállalatának címezze, hanem az, hogy valamely anyavállalat és annak leányvállalata az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot (a fenti 55. pontban hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 290. pontja). Emellett abból sem vonható le semmilyen következtetés, hogy a felperes és az Arkema France elkülönült piacokon működtek, vagy hogy a nátrium-klorát piaca kis jelentőségű volt a felperes számára. Úgy kell ugyanis tekinteni, hogy egy olyan csoportban, mint amelynek az élén a felperes található, a feladatok megosztása szokásos jelenség, amely nem teszi lehetővé azon vélelem megdöntését, amely szerint a felperes és az Arkema France az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkotnak. Ennélfogva ezeket az érveket mint hatástalanokat el kell utasítani.

106 Hatodszor a felperes azon érvét illetően, amely szerint a Bizottság *de facto* megtagadta tőle a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntésére vonatkozó jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a felperes által benyújtott bizonyítékok nem teszik lehetővé az Arkema France önállóságának bizonyítását, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. A megtámadott határozatban ugyanis a Bizottság nem vitatta a felperes azon jogát, hogy olyan bizonyítékokat terjesszen elő, amelyek alkalmasak a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntésére, hanem miután megvizsgálta a felperes által számára benyújtott bizonyítékok csoportját, megalapozottan arra a következtésre jutott, ahogy az a fenti 95–105. pontban is szerepel, hogy e bizonyítékok nem teszik lehetővé az említett vélelem megdöntését.

107 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság megalapozottan tekintette úgy, hogy a felperes nem terjesztett elő olyan bizonyítékokat, amelyek alkalmasak voltak a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntésére.

108 Következésképpen az első jogalap negyedik részét részben mint megalapozatlant, részben mint hatástalant el kell utasítani.

A meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdönthetetlen vélelemmé alakítására alapított ötödik részről

– A felek érvei

109 A felperes azt állítja, hogy az általa a Bizottságnak szolgáltatott bizonyítékcsoport elutasításával utóbbi átalakította a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, amelynek megdönthető vélelemnek kellene lennie, megdönthetetlen vélelemmé.

110 Elsődlegesen a felperes úgy érvel, hogy egy megdönthető vélelem megdönthetetlen vélelemmé alakítása sérti az ártatlanság vélelmének elvét. Mindenekelőtt ez az átalakítás egy *probatio diabolicát* eredményez, vagyis olyan bizonyítékot, amelyet nem lehet vitatni, és amely ennélfogva az ítélkezési gyakorlatra tekintettel elfogadhatatlan bizonyíték. Ezt követően a tárgyalás során a felperes rámutatott, hogy egy ilyen vélelem ellentétes lenne az ártatlanság vélelmének elvével, amely szerepel egyrészt az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezményben (a továbbiakban: EJEE), ahogy azt az Emberi Jogok Európai Bírósága 1988. október 7-i, Salabiaku kontra Franciaország ítéletében (A. sorozat, 141-A. szám, 28. §) értelmezte, másrészt pedig a 2000. december 7-én Nizzában kihirdetett, az Európai Unió Alapjogi Chartájában (HL C 364., 1. o.) is, amely az EUSZ 6. cikk (1) bekezdése alapján ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések. Végül a Törvényszék által a tárgyaláson feltett kérdésekre válaszolva

a felperes rámutatott, hogy úgy véli, hogy a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet összeegyeztethetetlen az említett rendelkezésekkel.

111 Másodlagosan a felperes azt állítja, hogy a Bizottság lehetetlenné tette a megtámadott határozatban alkalmazott, a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntését.

112 Először is a megtámadott határozat (396) és (412) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság elismeri, hogy a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntése gyakorlatilag lehetetlen, mivel itt utal arra, hogy „e vélelem szinte minden esetben beigazolódik".

113 Másodszor a Bizottság elutasította, hogy figyelembe vegye a felperes által annak érdekében előterjesztett bizonyítékokat, hogy megdöntse a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, annak ellenére, hogy az ilyen bizonyítékok, amikor a Bizottság hivatkozik rájuk, lehetővé teszik számára, hogy alátámassza az említett vélelmet.

114 Harmadszor a megtámadott határozat (401) preambulumbekezdésének végéből kitűnik, hogy a Bizottság tévesen tekintette úgy, hogy egy anyavállalatot felelősségre kell vonni a jogsértésért, függetlenül attól, hogy beavatkozott-e leányvállalata tevékenységébe, hogy azt hagyta-e szabadon fellépni, illetve hogy tudomása volt-e a leányvállalat által elkövetett jogsértésekről.

115 Negyedszer a Bizottság nem vonta le a megfelelő következtetéseket az Arkema France által a Bizottság 2004. szeptember 10-én küldött információkérésre 2004. október 18-án tett észrevételekre vonatkozó értelmezési hibájából, amelyet elismert a meghallgatási tisztviselő előtt tartott meghallgatás során is, és amelyekben összekeverte az Elf Atochemet és a felperest.

116 Ötödször a Bizottság a megtámadott határozatban nemcsak az azt bizonyító konkrét bizonyítékokra támaszkodott, hogy a felperes ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt az Arkema France kereskedelmi irányítására, hanem egyszerű, alá nem támasztott állításokra is, amelyek további, általa soha nem igazolt vélelmeket és feltételezéseket képeztek.

117 Hatodszor a bizonyítékok felperes által előterjesztett csoportjában szereplő bizonyítékok összességéből azt kell levonni, hogy a Bizottság negatív okirati bizonyítékokat igényel arról, hogy az anyavállalat nem avatkozott bele a leányvállalata kereskedelmi politikájába.

118 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

119 A felperes lényegében úgy érvel, hogy amikor elutasította az általa benyújtott bizonyítékokat, a Bizottság a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet megdönthetetlen vélelemmé alakította. Márpedig egy ilyen vélelem jogellenes mind az EJEE mint az Európai Unió Alapjogi Chartája, mind pedig az Európai Unió bíróságai, illetve az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatának szempontjából.

120 E tekintetben rá kell mutatni, hogy a fenti 52. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően nem igényelték azt a felperestől, hogy szolgáltasson bizonyítékot arra, hogy nem avatkozott bele leányvállalata irányításába, csak azt, hogy elegendő bizonyítékot szolgáltasson annak alátámasztására, hogy leányvállalata önállóan lépett fel a szóban forgó piacon.

121 Márpedig az a körülmény, hogy a felperes a jelen ügyben nem nyújtott be olyan bizonyítékokat, amelyek alkalmasak a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntésére, ahogy az az első jogalap negyedik részének vizsgálatából is kitűnik (lásd a fenti 95–106. pontot), nem jelenti azt, hogy az említett vélelmet semmiképpen sem lehet megdönteni.

122 Ezen oknál fogva először, mint hatástalant el kell utasítani a felperes fenti 110. pontban ismertetett érvét, amely szerint lényegében a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem, amelyet a Bizottság a megtámadott határozatban alkalmazott, és amelynek jogszerűségét a Bíróság elismerte a fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben, ellentétes az ártatlanság vélelmének elvével, ahogy azt egyrészt elismerik az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az EJEE-ben, másrészt pedig ahogy azt az Emberi Jogok Európai Bírósága, illetve az uniós bíróságok értelmezik. Másodszor mint megalapozatlanokat el kell utasítani azokat a fenti 111–117. pontban ismertetett érveket, amelyek szerint lényegében a Bizottság tévesen tekintette úgy, hogy a felperes által neki benyújtott bizonyítékok alátámasztották azt, hogy a felperes nem gyakorolt meghatározó befolyást az Arkema France-ra, mivel, ahogy az az első jogalap negyedik részének vizsgálata során megállapítást nyert (lásd a fenti 95–106. pontot), a Bizottság a megtámadott határozatban azért tudta be a jogsértésért való felelősséget a felperesnek, mert a felperes által benyújtott bizonyítékok alapján a jelen ügyben nem lehetett az Arkema France önállóságára vonatkozó következtetést levonni.

123 Ennélfogva az első jogalap ötödik részét részben mint megalapozatlant, részben mint hatástalant, és ennek következtében az egész első jogalapot el kell utasítani.

Az azon hat alapvető elv megsértésére alapított második jogalapról, amelyek a szóban forgó jogsértő magatartásért való felelősség felperesnek való betudhatóságából következnek

124 A felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság megsértett hat alapvető elvet, amikor neki tudta be az Arkema France jogsértő magatartását. A jelen jogalap tehát hat részre oszlik.

A felperes védelemhez való jogának megsértésre alapított első részről

– A felek érvei

125 A felperes lényegében úgy véli, hogy megsértették a védelemhez való jogát a kifogásközlés kézbesítését megelőzően és azt követően.

126 Először a felperes mindenekelőtt kifejti, hogy a Bizottságnak a megtámadott határozat (406) preambulumbekezdésében szereplő értékelését, amely szerint nem volt köteles a felperessel szemben különös gondosságot tanúsítani a kifogásközlésről való értesítést megelőzően, cáfolja az ítélkezési gyakorlat, ahogy az a Bíróság C-194/99. P. sz., Thyssen Stahl kontra Bizottság ügyben hozott 2003. október 2-án hozott ítéletéből (EBHT 2003., I-10821. o.) és C-105/04. P. sz., Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 21-én hozott ítéletéből (EBHT 2006., I-8725. o.) kitűnik. Úgy véli ugyanis, hogy a Bizottságnak a kifogásközlés megküldését megelőzően élnie kellett volna vizsgálati jogkörével, annak érdekében, hogy összegyűjtse a meghatározó befolyás gyakorlására irányuló bizonyítékokat a felperestől ahelyett, hogy beérte az Arkema

France által nyújtott bizonyítékokkal. A tárgyaláson a felperes jelezte, hogy ilyen kötelezettség a Törvényszék T-99/04. sz., AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletéből (EBHT 2008., II-1501. o.), valamint az EUMSZ 101. cikk és EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó bizottsági eljárások lefolytatására alkalmazott megfelelő gyakorlatról szóló kézikönyvből (a továbbiakban: a megfelelő gyakorlatokról szóló kézikönyv) is következik, amely a tárgyalás időpontjában elérhető volt a Bizottság weblapján.

127 Ezt követően, a vele szemben foganatosított vizsgálati intézkedések hiányában a felperest megfosztották attól a jogától, hogy a kifogásközlés elfogadása előtt ismertesse az Elf Aquitaine csoport működési módját, kapcsolatait az Arkema France-szal és az általa a nátrium-klorátra vonatkozó tevékenysége irányításában játszott tisztán passzív szerepet. Emellett nem volt lehetősége ellenőrizni az Arkema France által szolgáltatott információk helyességét, amelyek tekintetében utóbbi bizalmas kezelést kért, mint például a felperes forgalma tekintetében, amelyet az Arkema France egy információkérésre válaszul adott meg a Bizottságnak.

128 Emellett, mivel a vizsgálat az azt követő időszakot érintette, hogy az Arkema France kilépett az Elf Aquitaine csoportból 2006. május 18-án, a Bizottság nem kaphatott teljes válaszokat az általa az Arkema France-nak feltett kérdésekre. A felperes tehát elveszített egy esélyt egyrészt arra, hogy elérje a vele szemben felhozott kifogások módosítását, azáltal hogy már a vizsgálat szakaszában bizonyítja, hogy nem lehet neki betudni az Arkema France által elkövetett jogsértést, másrészt pedig arra, hogy elkerülje, hogy vele szemben két külön bírságot szabjanak ki. A tárgyaláson ehhez hozzátette, hogy mivel a kifogásközlést olyan időpontban kapta meg, amikor az Arkema France már nem volt az Elf Aquitaine csoport tagja, és négy év eltelt a vizsgálat megkezdése óta, már nem rendelkezett olyan bizonyítékokkal, amelyek lehetővé tették volna számára, hogy hatékonyan védekezzen a kifogásközlésről való értesítés időpontjában.

129 Végül a felperes védekezési képességének lerontását súlyosította a Bizottság által a „monoklórecetsav"-határozatban, az [EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban 2006. május 31-én hozott C (2006) 2098 végleges határozatban (COMP/F/38.645 – „metakrilátok"-ügy) (HL 2006. L 322., 20. o.; a továbbiakban: „metakrilátok"-határozat), a „hidrogén-peroxid"-határozatban és a megtámadott határozatban elfogadott összefüggéstelen és ellentmondásos álláspont.

130 Emellett a tárgyaláson a felperes megjegyezte egyrészt, hogy a Bíróság elismerte a versenyjogi bírságok büntető jellegét a C-199/92. P. sz., Hüls kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletében (EBHT 1999., I-4287. o.), a C-266/06. P. sz., Evonik Degussa kontra Bizottság és Tanács ügyben 2008. május 22-én hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé), valamint a C-45/08. sz., Spector Photo Group és Van Raemdonck ügyben 2009. december 23-án hozott ítéletében (EBHT 2009., I-12073. o.), másrészt, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája, amely 2009. december 1-jén lépett hatályba, azonnal alkalmazandó a Törvényszék előtt folyamatban lévő jogvitákban. Ebben az összefüggésben előadja, hogy megsértették alapvető jogait, mivel a Bizottság tévesen ítélte meg úgy, hogy „a vállalkozás, nem pedig elkülönülten az egyes jogi személyek hivatkozhatnak az alapvető jogokra".

131 Másodszor a felperes azt állítja, hogy a megtámadott határozat (402)–(406) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság az ítélkezési gyakorlat által előírtakat megsértve elmulasztotta gondosan megvizsgálni az általa a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntése érdekében benyújtott bizonyítékcsoport egészét, amennyiben pusztán elutasította ezeket a bizonyítékokat meg nem indokolt, tisztán elméleti jellegű állítások, feltevések és vélelmek alapján, amelyek nem tükrözték az Elf Aquitaine csoport valós működését a tényállás időpontjában.

132 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

133 A felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette védelemhez való jogát, egyrészt, mivel nem foganatosított vele szemben semmilyen vizsgálati intézkedést a kifogásközlésről való értesítését megelőzően, másrészt pedig azzal, hogy az értesítést követően elmulasztotta gondosan megvizsgálni az általa a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntése érdekében benyújtott bizonyítékcsoport egészét.

134 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy a közigazgatási eljárás során az érintett vállalkozásnak lehetősége legyen hasznosan kifejteni álláspontját a tényállás és a hivatkozott körülmények valószerűségéről és jelentőségéről, valamint a Bizottság által a Szerződés megsértésének fennállására vonatkozó állításának alátámasztására felhasznált dokumentumokról (a Bíróság 100/80-103/80. sz., Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság ügyben 1983. június 7-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 1825. o.] 10. pontja, valamint a C-310/93. P. sz., BPB Industries és British Gypsum kontra Bizottság ügyben 1995. április 6-án hozott ítélet [EBHT 1995., I-865. o.] 21. pontja).

135 Az [EK 81.] és [EK 82.] [cikk] végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. számú első tanácsi rendelethez hasonlóan az azt hatályon kívül helyező és felváltó 1/2003 rendelet 27. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a feleknek kifogásközlést kell küldeni, amely egyértelműen tartalmazza mindazokat a lényeges bizonyítékokat, amelyekre a Bizottság az eljárás e szakaszában támaszkodik (a fenti 45. pontban hivatkozott Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 67. pontja), annak érdekében, hogy az érdekeltek ténylegesen tudomást szerezhessenek azon magatartásokról, amelyeket a Bizottság velük szemben kifogásol, és hatékonyan védekezhessenek, mielőtt a Bizottság végleges határozatot fogad el. E kifogásközlés az eljárási biztosíték azon közösségi alapelv alkalmazására, amely megköveteli a védelemhez való jog tiszteletben tartását minden eljárásban (a Bíróság C-322/07. P., C-327/07. P. és C-328/07. P. sz., Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2009. szeptember 3-án hozott ítéletének [EBHT 2009., I-7191. o.] 35. pontja).

136 Ezen elv megköveteli többek között, hogy a Bizottság azon kifogásközlése, amelyet olyan vállalkozáshoz intézett, amellyel szemben a Bizottság a versenyjogi szabályok megsértése miatt szankciót kíván kiszabni, tartalmazza az e vállalkozás ellen felhozott lényeges tényezőket, mint például a vele szemben kifogásolt tényeket, minősítésüket, és azon bizonyítékokat, amelyekre a Bizottság támaszkodik, annak érdekében, hogy a vállalkozás az ellene indult közigazgatási eljárás során érveit megfelelően kifejthesse (lásd a fenti 135. pontban hivatkozott Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 36. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

137 A kifogásközlésnek különösen egyértelműen meg kell jelölnie azt a jogi személyt, amelyre később bírság szabható ki, azt ez utóbbinak kell címezni, és tartalmaznia kell, hogy vele szemben milyen minőségében kifogásolják az állítólagos tényeket (lásd ebben az értelemben a fenti 135. pontban hivatkozott Papierfabrik August Koehler és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 37. és 38. pontját).

138 Az érintett vállalkozás tulajdonképpen a kifogásközlésben szerezhet tudomást mindazokról a lényeges bizonyítékokról, amelyre a Bizottság az eljárás e szakaszában támaszkodik. Következésképpen az érintett vállalkozás csak a hivatkozott kifogásközlés megküldése után élhet teljes mértékben a védelemhez való jogával (lásd a Bíróság a C-407/04. P. sz., Dalmine kontra Bizottság ügyben 2007. január 25-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-829. o.] 59. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fenti 126. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 48. pontját).

139 Ami a felperes első kifogását illeti, amely szerint a Bizottság megsértette a védelemhez való jogát, mivel nem foganatosított vele szemben semmilyen vizsgálati intézkedést a kifogásközlésről való értesítését megelőzően, rá kell mutatni, hogy bár a felek nem nyújtották be a Törvényszéknek az említett kifogásközlést, ugyanakkor a felperes által az említett kifogásközlésre 2007. szeptember 27-én tett észrevételekből egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság tájékoztatta a felperest arról, hogy be kívánja neki tudni az Arkema France jogsértő magatartását a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem alapján. A felperes tehát tudomással bírt a vele szemben a kifogásközlésben

felhozott kifogásról, és lehetősége volt válaszolni, valamint ténylegesen írásban válaszolt is az említett kifogásközlésre. Emellett nem vitatja, hogy lehetősége volt benyújtani, illetve ténylegesen be is nyújtotta észrevételeit az említett kifogásközlésre a meghallgatási tisztviselő előtt folyt meghallgatáson.

140 Az, hogy a Bizottság nem foganatosított a felperessel szemben semmilyen vizsgálati intézkedést a kifogásközlésről való értesítését megelőzően, vagy, hogy – miként azt a felperes megjegyzi – a Bizottság korábbi határozataiban betudta-e neki a leányvállalata által elkövetett más jogsértéseiért való felelősséget, vagy sem, nem kérdőjelezheti meg azt a következtetést, amely szerint a Bizottság a vele szemben felhozott kifogásokról először az említett kifogásközlésben tájékoztathatta. A felperesnek ugyanis lehetősége volt hatékonyan kifejtenie álláspontját a közigazgatási eljárás során a Bizottság által a kifogásközlésben hivatkozott tények és körülmények valóságát és relevanciáját illetően, továbbá az említett kifogásközlésre válaszolva, valamint a meghallgatási tisztviselő előtt folyt meghallgatáson megtehette észrevételeit.

141 Ennélfogva a Bizottság nem sértette meg a felperes védelemhez való jogát, amikor nem foganatosított vele szemben semmilyen vizsgálati intézkedést a kifogásközlésről való értesítését megelőzően.

142 Ezt a megállapítást a felperes többi érve sem vonja kétségbe.

143 Először is, ami a felperes tárgyaláson előadott azon érvét illeti, amely szerint a Bizottság megsértette alapvető jogait, ahogy azokat a közösségi ítélkezési gyakorlat, illetve az Európai Unió Alapjogi Chartája elismeri, mivel tévesen tekintette úgy, hogy a vállalkozás, nem pedig elkülönülten az egyes jogi személyek hivatkozhatnak az alapvető jogokra, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. Azon a tényen kívül ugyanis, hogy sem a megtámadott határozatból, sem beadványaiból nem tűnik ki, hogy a Bizottság

ilyen kijelentést fogalmazott volna meg, meg kell állapítani, ahogy kitűnik a megtámadott határozat (66) preambulumbekezdéséből, valamint rendelkező részének 4. cikkéből, hogy a Bizottság külön–külön a felperesnek és az Arkema France-nak címezte a kifogásközlést és a megtámadott határozatot, így a közigazgatási eljárás során, valamint azt követően tiszteletben tartotta mindkét társaság védelemhez való jogát.

144 Másodszor, azt az érvet, amely szerint a fenti 126. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bizottság tévesen vélte úgy, hogy a jelen ügyben nem volt köteles különös gondosságot tanúsítani a felperessel szemben, mint megalapozatlant szintén el kell utasítani.

145 Mindenekelőtt a fenti 126. pontban hivatkozott Thyssen Stahl kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 31. pontjában a Bíróság úgy döntött, hogy akkor kell megállapítani, hogy a Bizottság megsértette egy vállalkozás védelemhez való jogát, ha fennáll a lehetősége, hogy a Bizottság által elkövetett szabálytalanság folytán a közigazgatási eljárás más eredményt hozhatott volna. A Bíróság emellett az említett pontban azt is megállapította, hogy egy vállalkozás nem akkor támasztja alá, hogy az ilyen jogsértésre sor került, ha azt bizonyítja, hogy a Bizottság határozatának tartalma más lett volna, hanem akkor, ha azt bizonyítja, hogy a szabálytalanság hiányában jobban biztosíthatta volna védelmét például azért, mert olyan dokumentumokat használhatott volna fel a védelmére, amelybe a közigazgatási eljárás során megtagadták a betekintést. Márpedig a jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a felperes nem támasztotta alá, hogy az, hogy a Bizottság semmilyen vizsgálati intézkedést nem intézett hozzá a kifogásközlésről való értesítést megelőzően, azt eredményezhette volna, hogy az utóbbi más eredményre jut a megtámadott határozatban. A felperesnek – állításával ellentétben – ugyanis volt lehetősége arra, hogy a kifogásközlés alapján megtegye az Elf Aquitaine csoport működésével, az Arkema France-szal fenntartott kapcsolataival, valamint a nátrium-kloráttal kapcsolatos tevékenységének irányításában játszott tisztán passzív szerepével kapcsolatos észrevételeit.

146 Ezt követően, a fenti 126. pontban hivatkozott Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 48–50., illetve 56. pontjában a Bíróság többek között úgy döntött, hogy el kell kerülni, hogy a védelemhez való jog orvosolhatatlanul sérüljön a vizsgálati szakasz túlzott elhúzódása miatt, továbbá, hogy ez az időtartam ne akadályozza meg az olyan magatartások fennállását cáfoló bizonyítást, amelyek megalapozhatják az érintett vállalkozások felelősségét. Márpedig a jelen ügyben rá kell mutatni, hogy a felperes semmilyen konkrét bizonyítékot nem terjeszt elő, amely alátámasztaná, hogy a megtámadott határozat elfogadásához vezető eljárás vizsgálati szakasza túlzottan elhúzódott volna, és emiatt megakadályozta volna, hogy a felperes olyan bizonyítékokat terjesszen elő, amelyek alkalmasak a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntésére.

147 Végül a fenti 126. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság köteles az érintett vállalkozást a vele szemben hozott első intézkedés szakaszában – a 17. rendelet 11. cikke alapján hozzá intézett információkérést is beleértve – tájékoztatni különösen a folyamatban lévő vizsgálat tárgyáról és céljáról. Az említett ítélet 58. pontjában a Törvényszék emlékeztetett arra is, hogy az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bizottság által elkövetett szabálytalanság konkrétan akkor befolyásolhatja a szóban forgó vállalkozás védelemhez való jogát a közigazgatási eljárás keretében, ha a szabálytalanság alkalmas arra, hogy annak alapján megsemmisítsék a Bizottság végleges határozatát. Márpedig a jelen ügyben, amellett, hogy az említett ítéletből nem vezethető le, hogy a Bizottság a felperes állításának megfelelően köteles vizsgálati intézkedéseket foganatosítani egy vállalkozással szemben a kifogásközlés megküldését megelőzően amennyiben úgy véli, hogy egyébként rendelkezik olyan információkkal, amelyek igazolják a kifogásközlés megküldését, meg kell állapítani, hogy a felperes nem terjeszt elő olyan konkrét bizonyítékot, amely alátámasztaná, hogy ebből kifolyólag megfosztották attól a lehetőségtől, hogy bizonyítsa, hogy nem gyakorolt meghatározó befolyást az Arkema France-ra.

148 Harmadszor, ami azt az érvet illeti, hogy a Bizottság megsértette a megfelelő gyakorlatokról szóló kézikönyvet, mivel nem intézett vizsgálati intézkedést a felperes-hez, egyrészt meg kell állapítani, hogy az említett kézikönyvet, amely 5. pontjának megfelelően csak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételének időpontjában folyamatban lévő és jövőbeli ügyekre alkalmazandó, a megtámadott határozatot

követően fogadták el, és az ennélfogva nem alkalmazandó a jelen ügy tényállására. Másrészt mindenképpen rá kell mutatni, hogy az említett kézikönyv 14. pontja, utalva a fenti 126. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. pontjára, előírja, hogy „az első vizsgálati intézkedés (rendszerint egy információkérés vagy vizsgálat) időpontjában a vállalkozásokat tájékoztatják arról, hogy előzetes vizsgálatot folytatnak velük szemben, valamint a vizsgálat tárgyáról és céljáról". Ennélfogva, anélkül hogy dönteni kellene az említett kézikönyv jogi hatályáról, meg kell állapítani, hogy az semmiképpen nem kötelezi a Bizottságot arra, hogy vizsgálati intézkedéseket intézzen a vállalkozásokhoz a kifogásközlés elfogadását megelőzően.

149 Ennélfogva a felperes első kifogását mint megalapozatlant el kell utasítani.

150 Ami a felperes második kifogását illeti, amely szerint a Bizottság megsértette védelemhez való jogát, mivel elmulasztotta gondosan megvizsgálni az általa a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntése érdekében benyújtott bizonyítékcsoport egészét, meg kell állapítani, hogy egyrészt, ahogy azt a Bizottság is megjegyezte, a felperes nem jelöl meg egyetlen olyan, a megtámadott határozatban hivatkozott ténybeli vagy jogi körülményt sem, amely kapcsán nem tudott volna magyarázatot adni a kifogásközlésre adott válaszban. Másrészt utalni kell a megtámadott határozat (397)–(415) preambulumbekezdésére annak megállapítása érdekében, hogy a Bizottság indokolással és kimerítően válaszolt az Arkema France és a felperes által a kifogásközlésre adott válaszukban előadott érvekre. Következésképpen nem róható fel a Bizottságnak, hogy e tekintetben megsértette a felperes védelemhez való jogát.

151 Ennélfogva a felperes második kifogását, valamint az egész első részt mint megalapozatlant el kell utasítani.

A fegyveregyenlőség elvének megsértésére alapított második részről

A felek érvei

152 A felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette a fegyveregyenlőség elvét. Az elv megsértése a jelen ügyben abból következik, hogy ahelyett, hogy olyan konkrét körülményekre hivatkozna, amelyek alkalmasak lennének arra, hogy más megvilágításba helyezzék az ügynek a felperes által benyújtott bizonyítékcsoportból következő tényeit, a Bizottság pusztán új feltételezéseket és vélelmeket ismertet, annak ellenére, hogy az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a felperes a Bizottság által elfogadott érveléssel ellentétes, hihető magyarázatot adott a tényállásra.

153 A tárgyaláson a felperes ehhez hozzátette, hogy az, hogy a Bizottság elmulasztott vizsgálatot folytatni vele szemben, a fegyveregyenlőség elvének megsértésével járt, mivel képes lett volna „megőrizni a bizonyítékokat" és „védekezni azon vád ellen, hogy hatást gyakorolt volna leányvállalatára".

154 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

A Törvényszék álláspontja

155 A felperes lényegében úgy érvel, hogy a Bizottság megsértette a fegyveregyenlőség elvét, mivel bizonyítékok olyan csoportját terjesztette elő, amely hihető magyarázatot adott arra, hogy az Arkema France önállóan fejtette ki tevékenységét, így a Bizottságnak kellett olyan konkrét bizonyítékokat szolgáltatnia, amelyek alátámasztják a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet.

156 Emlékeztetni kell arra, hogy a fegyveregyenlőség elve – többek között a kontradiktórius eljárás elvével azonos módon – csupán velejárója magának a tisztességes eljárás fogalmának (lásd analógia útján a Bíróság C-305/05. sz., Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai ügyben 2007. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-5305. o.] 31. pontját, a C-89/08. P. sz., Bizottság kontra Írország és társai ügyben 2009. december 2-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-11245. o.] 50. pontját, valamint a C-197/09. RX-II. sz., Felülvizsgálat M kontra EMEA ügyben 2009. december 17-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-12033. o.] 39. és 40. pontját). A fegyveregyenlőség elve magával vonja többek között, hogy kötelező ésszerű lehetőséget biztosítani valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, amelyek alapján nincs teljesen előnytelen helyzetben ellenfelével szemben (lásd az EJEB, 1993. október 27-i Dombo Beheer BV kontra Hollandia ítéletet, A. sorozat, 274. sz., 33. §; a 2003. július 15-i Ernst és társai kontra Belgium ítéletet, 60. §, és a 2006. április 18-i Vezon kontra Franciaország ítéletet, 31. §).

157 A jelen ügyben, a felperes – állításával ellentétben – nem volt teljesen előnytelen helyzetben a Bizottsággal szemben amiatt, hogy utóbbi a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelemre hivatkozott vele szemben az Arkema France-szal fennálló tőkekapcsolatok alapján.

158 Mivel ugyanis egyrészt, ahogy azt a fenti 57. pontban megállapítottuk, a Bizottság megalapozottan vélelmezte azt, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorolt az Arkema France-ra, azon megállapítás alapján, hogy az szinte teljes tulajdonában állt, másrészt pedig, ahogy az a fenti 139. és 140. pontban megfogalmazott megállapításokból kitűnik, a felperesnek lehetősége volt arra, hogy a kifogásközlésre adott válaszában és a meghallgatási tisztviselő előtt tartott meghallgatáson tett észrevételeiben bemutassa valamennyi, a vélelem megdöntését célzó ténybeli és jogi körülményt, a Bizottság a jelen ügyben nem sértette meg a fegyveregyenlőség elvét.

159 A felperes a tárgyaláson előadott azon érvét, amely szerint a Bizottság megsértette a fegyveregyenlőség elvét, mivel ha vizsgálatot folytattak volna ellene, „megőrizhette volna a bizonyítékokat”, hogy az Arkema France önállóan lépett fel, és képes lett volna „védekezni azon vád ellen, hogy hatást gyakorolt volna leányvállalatára”, mint

megalapozatlant el kell utasítani. Mindenekelőtt emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a felperes mint az Arkema France anyavállalata attól az időponttól, amikor a Bizottság ahhoz információkérést intézett, vagyis 2004. szeptember 10-től összegyűjthette a leányvállalata esetleges önállóságára utaló bizonyítékokat. Emellett a felperes érvét e tekintetben semmilyen olyan konkrét körülmény nem támasztja alá, amely arra utalna, hogy a védekezése szempontjából hasznos bizonyítékok eltűntek volna, vagy hogy a megtámadott határozat eltérő lett volna, amennyiben hozzá vizsgálati intézkedést intéztek volna a kifogásközlést megelőzően. Végül az említett érv semmi esetre sem cáfolja azt a fenti 158. pontban tett megállapítást, amely szerint a felperesnek lehetősége volt arra, hogy a kifogásközlésre adott válaszában és a meghallgatási tisztviselő előtt tartott meghallgatáson tett észrevételeiben bemutassa valamennyi, a vélelem megdöntését célzó ténybeli és jogi körülményt.

160 Ennélfogva a második jogalap második részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az ártatlanság vélelmének megsértésére alapított harmadik részről

– A felek érvei

161 A felperes azt állítja, hogy a Bizottság megsértette az ártatlanság vélelmét, amely az EK-Szerződés, valamint az EJEE 6. cikkének (2) bekezdése által biztosított alapvető jog.

162 Először is a felperes megjegyzi, hogy a megtámadott határozat (409)–(411) preambulumbekezdésében a Bizottság az EK 81. cikk megsértése miatt alkalmazott joghátrányt egy olyan vélelem alapján, amelyet semmilyen konkrét bizonyíték nem erősített meg, és amely alapján a Bizottság figyelmen kívül hagyta az ellentétes, a felperes által benyújtott bizonyítékokat. Egy ilyen hivatalos megállapítás puszta utalásokon alapul, amelyeket a Törvényszék elítélt a T-22/02. és T-23/02. sz., Sumitomo Chemical és Sumika Fine Chemicals kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. október 6-án hozott ítéletének (EBHT 2005., II-4065. o.) 106. pontjában.

163 Mindenekelőtt a Bizottságnak konkrét és elkülönült módon alá kellett volna támasztani egyrészt az Arkema France, másrészt a felperes bűnösségét. Továbbá a felperes bűnösségét semmi esetre sem lehetett volna megállapítani, mivel felelősségét az egyrészt a jogsértésért való felelősség anyavállalatnak való betudására vonatkozó szabályok, másrészt védelemhez való jogának megsértésével állapították meg.

164 Végül a tárgyaláson a felperes megjegyezte, hogy az, hogy nem folytattak vele szemben vizsgálatot, azt mutatja, hogy a Bizottság egy előítélet alapján járt el. Álláspontja szerint a megtámadott határozat ezen az előítéleten alapul, amely „a Bizottság előtt folyó egész eljárás során fennmaradt, és amely teljes mértékben elfogadhatatlan figyelemmel az Európai Unió Alapjogi Chartájának követelményeire", mivel a végleges határozatot egy olyan intézmény fogadta el, amely egyszerre „felel a vizsgálatért, az eljárás lefolytatásáért és a határozat meghozataláért".

165 Másodszor a felperes mindenekelőtt azt állítja, hogy amikor automatikusan alkalmazta vele szemben a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, a Bizottság a bűnösség megdönthetetlen vélelmét terhelte rá, amely *probatio diabolicát* képez, és elfogadhatatlan. Megjegyzi, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint minden vélelem csak a védelem joginak tiszteletben tartása keretei között alkalmazható (lásd az EJEB, fenti 110. pontban hivatkozott Salabiaku kontra Franciaország ítélet, 28. § és a 2002. július 23-i Janosevic kontra Svédország ítélet, 34619/97. szám, 101. §). Emellett a közösségi ítélkezési gyakorlat értelmében a bűnösségi vélelmek rendszeres alkalmazását ki kell zárni, és a bűnösségi vélelmeket

azon személynek, akivel szemben alkalmazzák, képesnek kell lennie hatékonyan megdönteni.

166 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

167 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy megsértették az ártatlanság vélelmét, mivel a Bizottság egyrészt anélkül sújtotta az Arkema France által elkövetett jogsértés miatt joghátránnyal, hogy a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet megerősítette volna, emellett figyelmen kívül hagyva a bizonyítékok általa benyújtott csoportját, másrészt pedig megsértette a védelemhez való jogot.

168 Az ítélkezési gyakorlat szerint az ártatlanság vélelme azt jelenti, hogy minden gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították. Ellentétes vele tehát egy eljárást befejező határozatban tett bármilyen olyan formális megállapítás vagy bármilyen olyan utalás, amely egy adott jogsértéssel gyanúsított személy felelősségére vonatkozik, ha ez a személy nem élhetett a szokásos módon lefolytatott és az ellenérvek megalapozottságáról hozott határozathoz vezető eljárás keretében a védelemhez való jog gyakorlása érdekében általában biztosított összes garanciával (a Törvényszék T-474/04. sz., Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse kontra Bizottság ügyben 2007. október 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-4225. o.) 76. pontja).

169 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a szóban forgó jogsértést a felperes leányvállalata elismerte. Továbbá, ahogy az a fenti 57. pontban szerepel, a Bizottság megalapozottan feltételezte a megtámadott határozatban, hogy a felperes felelős volt leányvállalata

magatartásáért, mivel annak több, mint 97%-ban tulajdonosa volt. Mivel, ahogy az a fenti 107. pontban megállapítást nyert, a felperes nem döntötte meg a meghatározó befolyás gyakorolására vonatkozó vélelmet, a Bizottság tehát megalapozottan tudta be neki a szóban forgó jogsértésért való felelősséget.

170 Emellett, ahogy az a második jogalapnak a védelemhez való jog állítólagos megsértésére alapított első részének vizsgálata során kiderült (lásd a fenti 139. és 140. pontot), a felperesnek lehetősége volt hatékonyan ismertetni álláspontját a közigazgatási eljárás során a Bizottság által a kifogásközlésben hivatkozott tények és körülmények valóságát és relevanciáját illetően mind a kifogásközlésre válaszolva előterjesztett észrevételeiben, mind a meghallgatási tisztviselő előtt folyt meghallgatáson, így valamennyi, a védelemhez való jog gyakorlásához kapcsolódó garanciában részesült egy rendes menetben folyó és a kifogás megalapozottságáról hozott határozattal végződő eljárás során.

171 Végül, ahogy az az első jogalap ötödik részének vizsgálata során kifejtésre került (lásd a fenti 121. pontot), az a körülmény, hogy a felperes a jelen ügyben nem szolgáltatott olyan bizonyítékot, amely alkalmas lenne a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntésére, nem jelenti azt, hogy az említett vélelem semmilyen esetben sem dönthető meg, valamint hogy – ahogy azt a felperes is megjegyzi – a Bizottság a bűnösség megdönthetetlen vélelmét terhelte rá, amely *probatio diabolicát* jelent, vagy hogy csak egy „előítélet" alapján alkalmazott vele szemben joghátrányt, amelynek megdöntésére a felperesnek nem volt lehetősége.

172 Ebből következik, hogy a Bizottság nem sértette meg az ártatlanság vélelmét, amikor vélelmezte, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorolt leányvállalatára.

173 Emellett, azzal kapcsolatban, hogy a felperes a tárgyaláson lényegében előadta, hogy az ártatlanság vélelmét, ahogy azt az Európai Unió Alapjogi Chartája elismeri, a jelen ügyben megsértették, mivel a Bizottság olyan intézmény, amely egyszerre „felel a vizsgálatért, az eljárás lefolytatásáért és a határozat meghozataláért", meg kell állapítani, hogy ahogy azt a Bizottság szóban is előadta, e kifogásra elkésve hivatkoztak, mivel azt először a tárgyalás szakaszában fogalmazták meg, és az nem tekinthető a keresetlevélben előadott jelen jogalap kibővítésének, amely szerint a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem, amelyre a Bizottság a megtámadott határozatban támaszkodott, ellentétes az ártatlanság vélelmével. E kifogást tehát mint elfogadhatatlant a Törvényszék eljárási szabályzata 48. cikke 2. §-ának megfelelően el kell utasítani.

174 Ennélfogva a második jogalap harmadik részét részben mint megalapozatlant, részben mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

A személyes cselekményekért való felelősség és a büntetések egyéniesítése elvének megsértésére alapított negyedik részről

– A felek érvei

175 A felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette a személyes cselekményekért való felelősség, illetve folyománya, a büntetések egyéniesítésének elvét egyrészt azáltal, hogy megállapította a felperes és az Arkema France által együttesen alkotott állítólagos vállalkozás létét és felelősségét, másrészt azzal, hogy arra kötelezte először, hogy az Arkema France-szal egyetemlegesen fizessen bírságot, másodszor pedig arra, hogy fizessen személyre szabott bírságot, annak ellenére, hogy el kellett volna ismernie a két elkülönült gazdasági egység létezését, mivel nem voltak olyan konkrét bizonyítékok, amelyek alkalmasak lettek volna a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem alátámasztására. Az említett elvek megsértését megerősíti a

megtámadott határozat (313) és (315) preambulumbekezdése, amelyek utalnak a jogsértés társtettesének és tettesének fogalmára. A Bizottság tehát tévesen minősítette a felperest a szóban forgó jogsértés társtettesének.

176 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

177 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy amikor neki tudta be a szóban forgó jogsértésért való felelősséget, a Bizottság megsértette a személyes cselekményekért való felelősség és a büntetések egyéniesítésének elvét.

178 A büntetések és joghátrányok egyéniesítésének elve szerint valamely jogi vagy természetes személlyel szemben csak a neki személyesen felróható tények alapján szabható ki joghátrány (a Törvényszék T-45/98. és T-47/98. sz., Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. december 13-án hozott ítéletének [EBHT 2001., II-3757. o.] 63. pontja), amely elv alkalmazandó minden olyan közigazgatási eljárásban, amely során a versenyjog alapján joghátrányt szabnak ki (a Törvényszék T-304/02. sz., Hoek Loos kontra Bizottság ügyben 2006. július 4-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-1887. o.] 118. pontja).

179 Ezen elvet ugyanakkor, ahogy az a fenti 45–50. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, össze kell egyeztetni a vállalkozás EK 81. cikk szerinti fogalmával. Következésképpen, ha a gazdasági egység megsérti a versenyszabályokat, a személyes felelősség elve szerint neki kell felelnie ezért a jogsértésért.

180 Márpedig, ahogy azt már a fenti 105. pontban kifejtettük, nem a jogsértésre vonatkozó, az anyavállalat és a leányvállalata közötti felbujtói viszony, még kevésbé az anyavállalatnak az említett jogsértésben való részvétele hatalmazza fel a Bizottságot arra, hogy a bírságokat kiszabó határozatot a vállalkozáscsoport anyavállalatának címezze, hanem az, hogy valamely anyavállalat és annak leányvállalata az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot (lásd ebben az értelemben a fenti 55. pontban hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 292. pontját). Ennélfogva a felperest személyesen ítélték el egy olyan jogsértésért, amelyről feltehető volt, hogy ő maga követte el figyelemmel azokra a gazdasági és jogi kapcsolatokra, amelyek az Arkema France–hoz fűzték, és amelyek lehetővé tették számára, hogy meghatározza annak piacon tanúsított magatartását.

181 Ebből következik, hogy a szóban forgó jogsértésért való felelősség felperesnek való betudása a nem sérti a büntetések és joghátrányok egyéniesítésének elvét.

182 E tekintetben mint megalapozatlant el kell utasítani a felperes azon érvét, amely szerint a megtámadott határozat (313) és (315) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság tévesen minősítette a felperest a jogsértés társtettesének vagy tettesének. Amellett ugyanis, hogy a Bizottság az említett preambulumbekezdésekben nem alkalmaz ilyen minősítéseket a felperessel kapcsolatban, többek között a megtámadott határozat (367)–(375), (386), (387), (396) és (415) preambulumbekezdésének együttes értelmezéséből egyértelműen kitűnik, hogy úgy vélte, hogy mivel a felperes meghatározó befolyást gyakorolt az Arkema France-ra, és így vele együtt az EK 81. cikk szerinti vállalkozást alkottak, az EK 81. cikk szerinti vállalkozást alkotó, a jogsértést elkövető társaságok felelősségét kell megállapítani.

183 Következésképpen a második jogalap negyedik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

A büntetések jogszerűsége elvének megsértésére alapított ötödik részről

– A felek érvei

184 A felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság, mivel megsértette a személyes cselekményekért való felelősség és a büntetések egyéniesítésének elvét, megsértette a büntetések jogszerűségének elvét. A felperes azt állítja, hogy annak ellenére marasztalták el, hogy egyáltalán nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely joghátrányt ír elő egy vállalkozással szemben olyan jogsértésért, amelyet nem bizonyítottak. Egyrészt az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése csak azt teszi lehetővé a Bizottság számára, hogy a „jogsértésben részt vevő vállalkozások[ra]" szabjon ki szankciót. Másrészt az iránymutatás azt írja elő, hogy a Bizottság joghátrány alkalmazására irányuló hatáskörét „[az 1/2003 rendelet] korlátoz[za]".

185 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

186 A felperes lényegében úgy érvel, hogy a Bizottság megsértette a büntetések jogszerűségének elvét, amikor vele szemben joghátrányt alkalmazott annak ellenére, hogy az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése és az iránymutatás nem ír elő ilyen joghátrányt.

187 Az ítélkezési gyakorlat szerint a büntetések jogszerűségének elve azt írja elő, hogy a jogszabály egyértelműen határozza meg a jogsértéseket és a hozzájuk kapcsolódó büntetéseket. E feltétel akkor teljesül, ha a jogalany – a releváns rendelkezés megfogalmazásából, szükség esetén a bíróságok által nyújtott értelmezés segítségével – megtudhatja, hogy mely cselekmények és mulasztások vonják maguk után a büntetőjogi felelősségét (a fenti 130. pontban hivatkozott Evonik Degussa kontra Bizottság és Tanács ügyben hozott ítélet 39. pontja).

188 Ki kell emelni, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése értelmében a Bizottság határozattal bírságot szabhat ki azokra a vállalkozásokra, amelyek többek között megsértik az EK 81. cikket.

189 A jelen ügyben a fenti 188. pontban hivatkozott rendelkezésekre figyelemmel, és mivel úgy tekintették, hogy a felperes és Arkema France leányvállalata az EK 81. cikk értelmében egy vállalkozást alkotnak, a Bizottság a fenti 50. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a büntetések jogszerűsége elvének sérelme nélkül szabhatott ki bírságot az említett vállalkozás részét képező jogi személyekkel szemben.

190 Következésképpen a második jogalap ötödik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított hatodik részről

– A felek érvei

191 A felperes azt állítja, hogy az egyenlő bánásmód elvét, amely az ítélkezési gyakorlattal összhangban azt írja elő, hogy összehasonlítható helyzeteket ne kezeljenek eltérően, két címen is megsértették a jelen ügyben.

192 Először is a felperes úgy érvel, hogy a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, mivel a „szerves peroxidok”-határozatban nem tudta be neki az azon jogsértésért

való felelősséget, amelyben az Arkema France részt vett, annak ellenére, hogy az ebben a határozatban érintett tényállás idején az Elf Aquitaine csoportot ugyanolyan módon irányították, mint a megtámadott határozat tényállásának idején. E tekintetben hozzáteszi, hogy a Bizottság ennélfogva megsértette a jogbiztonság elvét is.

193 A felperes különösen megjegyzi, hogy a Bizottság azon érveit, amelyek szerint az, hogy korábban nem tudta be neki a szóban forgó jogsértésért való felelősséget, nem akadályozza meg azt, hogy ilyen betudást eszközöljön a megtámadott határozatban, hogy a bírságkiszabás terén széles körű mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, és hogy saját korábbi döntéshozatali gyakorlata nem köti, el kell utasítani. Egyrészt inkoherens lenne, ha azonos helyzetekben a Bizottság vagy betudhatná neki a jogsértésért való felelősséget, vagy nem. Másrészt egy ilyen lehetőség nem tartozna a számára annak érdekében elismert hatáskörbe, hogy biztosítsa a versenyjogi szabályok hatékony alkalmazását, hanem tisztán és egyértelműen önkényes lenne az uniós bíróságok felülvizsgálati lehetősége nélkül.

194 Másodszor a felperes azt állítja, hogy megsértették az egyenlő bánásmód elvét, egyrészt a felperes és másrészt az Akzo Nobel és az ELSA tekintetében. E tekintetben megjegyzi, hogy a megtámadott határozat (378)–(382) és (481)–(483) preambulumbekezdésében a Bizottság elmulaszt vele szemben konkrét jelekre hivatkozni annak alátámasztása érdekében, hogy betudja neki az Arkema France által elkövetett jogsértést, holott az EKA és az ELSA tekintetében konkrét bizonyítékok csoportjára hivatkozik a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem alátámasztása érdekében. Márpedig az eltérő bánásmódot semmi nem igazolja.

195 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

196 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egyenlő bánásmód elvének tiszteletben tartása megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy, hacsak az ilyen bánásmód objektíven nem igazolható (lásd a Bíróság C-303/05. sz. Advocaten voor de Wereld ügyben 2007. május 3-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-3633. o.] 56. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

197 Ami a felperes első kifogását illeti, amely szerint a Bizottság megsértette mind az egyenlő bánásmód elvét, mind a jogbiztonság elvét mivel nem tudta be a felperesnek a szóban forgó jogsértésért való felelősséget a „szerves peroxidok”-határozatban, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. Egyrészt ugyanis, mivel a Bizottság a „szerves peroxidok”-határozat elfogadása és a megtámadott határozat elfogadása között három határozatban, vagyis a „monoklórecetsav”-határozatban, a „hidrogén-peroxid”-határozat és a „metakrilátok”-határozatban megállapított jogsértésekért való felelősséget már betudta a felperesnek, nem hagyhatta figyelmen kívül az ilyen betudás feltételeit. Másrészt emlékeztetni kell arra, hogy ahogy az a fenti 60. pontban kifejtésre került, mivel a Bizottságnak lehetősége, de nem kötelezettsége betudni a jogsértésért való felelősséget az anyavállalatnak, illetve az ilyen betudás feltételei a jelen ügyben teljesültek, pusztán az a tény, hogy a Bizottság ilyen betudást nem eszközölt a „szerves peroxidok”-határozatban, nem vonja maga után azt, hogy köteles lenne ugyanezt az értékelést alkalmazni a megtámadott határozatban.

198 Emellett a felperes azon érvét, amely szerint az, hogy a Bizottság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, hogy a valamely leányvállalat által elkövetett jogsértésért való felelősséget az anyavállalatnak tudja be, az önkényesség körébe tartozik, mint megalapozatlant el kell utasítani. A Bizottság ugyanis, bár a fenti 60. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében mérlegelési mozgástérrel rendelkezik annak eldöntése tekintetében, hogy be kell-e tudni a jogsértésért való felelősséget az anyavállalatnak, ugyanakkor az ilyen betudásról szóló döntése, ahogy a

jelen ügyben sem, nem esik kívül az uniós bíróságok felülvizsgálatának körén, amely feladata megvizsgálni, hogy az ilyen betudás feltételei teljesültek-e.

199 Következésképpen a felperes első kifogását mint megalapozatlant el kell utasítani.

200 Ami a felperes második kifogását illeti, amely szerint vele szemben a megtámadott határozatban hátrányosan megkülönböztető bánásmódot alkalmaztak az Akzo Nobelhez és az ELSA-hoz képest, mivel az utóbbiaktól eltérően a Bizottság elmulasztott konkrét bizonyítékokra hivatkozni annak érdekében, hogy betudja neki a szóban forgó jogsértésért való felelősséget, azt mint megalapozatlant el kell utasítani.

201 Egyrészt ez a kifogás a megtámadott határozat téves értelmezésén alapul. Ugyanolyan módon ugyanis, ahogy a Bizottság kiegészítő bizonyítékokat terjesztett elő annak érdekében, hogy alátámassza az Akzo Nobel részéről a leányvállalatára, az EKA-ra (a megtámadott határozat (378) preambulumbekezdése) és az ELSA részéről leányvállalatára, a Finnish Chemicalsra (a megtámadott határozat (481) preambulumbekezdése) gyakorolt meghatározó befolyásra vonatkozó vélelmet, a Bizottság kiemelte azokat a bizonyítékokat is, amelyek a felperes által az Arkema France-ra gyakorolt meghatározó befolyásra vonatkozó vélelmet támasztották alá (a megtámadott határozat (386) preambulumbekezdése).

202 Másrészt, még ha a Bizottság a megtámadott határozatban csak az Akzo Nobel és leányvállalata, az EKA, valamint az ELSA és leányvállalata, a Finnish Chemicals tekintetében támasztotta volna is alá a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, a felperes és leányvállalata tekintetében pedig nem, ez nem kérdőjelezi meg az említett határozat jogszerűségét. Ahogy ugyanis a fenti 77. pontban szereplő értékelésből kitűnik, a Bizottság nem volt köteles alátámasztani az említett vélelmet, figyelemmel arra, hogy a leányvállalat szinte teljes mértékben az Elf Aquitaine tulajdonában állt. Ennélfogva, még ha feltételezzük is, hogy az említett vállalkozások összehasonlítható helyzetben voltak, az a tény, hogy a Bizottság úgy döntött, hogy közülük csak egyesek tekintetében támasztja alá a meghatározó befolyás gyakorlására

vonatkozó vélelmet, nem alkalmas a megtámadott határozat megsemmisítésének kiváltására.

203 Következésképpen a felperes második kifogását, valamint a hatodik rész egészét mint megalapozatlant el kell utasítani.

204 Mivel a második jogalap hat részét részben mint megalapozatlanokat, részben mint elfogadhatatlanokat, részben pedig mint hatástalanokat el kell utasítani, e jogalap egészét is el kell utasítani.

A bizonyítékok felperes által benyújtott csoportjának elferdítésére alapított harmadik jogalapról

A felek érvei

205 A felperes úgy érvel, hogy a Bizottság által a megtámadott határozat (400)–(404) preambulumbekezdésében a bizonyítékok általa benyújtott csoportjának elutasítása érdekében ismertetett indokok azt bizonyítják, hogy a Bizottság ezen bizonyítékok közül egyeseket nem bizonyított következtetések, feltevések és vélelmek alkalmazásával elferdített. Emellett a Bizottságnak a megtámadott határozat (404) preambulumbekezdésében szereplő állítása, amely szerint az ügy tényállása megfelel ezeknek az előzetes feltevéseknek, megerősíti azt, hogy a Bizottság elferdítette az említett bizonyítékokat.

206 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

A Törvényszék álláspontja

207 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy e jogalap alátámasztása érdekében a felperes nem terjeszt elő semmilyen olyan konkrét bizonyítékot, amely megerősíti azt az állítását, amely szerint a Bizottság elferdítette a bizonyítékok általa, a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntése érdekében benyújtott csoportját. Továbbá, amennyiben a felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság tévesen tekintette úgy, hogy a bizonyítékok felperes által benyújtott csoportja nem dönti meg a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet, meg kell állapítani, hogy e jogalap az első jogalap negyedik részének átfogalmazása, következésképpen azt a fenti 95–107. pontban kifejtett indokokkal azonos indokok alapján el kell utasítani, amelyek szerint a bizonyítékok felperes által benyújtott csoportja nem teszi lehetővé az említett vélelem megdöntését.

208 Ennélfogva a harmadik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A megtámadott határozat indokolásának ellentmondásosságára alapított negyedik jogalapról

209 A felperes azzal érvel, hogy a megtámadott határozat három olyan ellentmondást tartalmaz, amely miatt az érvénytelen. A Törvényszék által a tárgyaláson feltett kérdésekre válaszolva megerősítette, hogy e tekintetben az indokolás hiányára hivatkozik. E jogalap három részre tagolódik.

Az EK 81. cikk szerinti vállalkozás fogalmának alkalmazására vonatkozó ellentmondásos indokolásra alapított első részről

– A felek érvei

210 A felperes azt állítja, hogy a megtámadott határozat indokolása ellentmondásos az EK 81. cikk szerinti vállalkozás fogalmának alkalmazását illetően.

211 Elsődlegesen a felperes megjegyzi, hogy bár a megtámadott határozat (1) és (320) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság úgy vélte, hogy az említett határozat címzettjeit a szóban forgó jogsértésben való részvételük miatt sújtották joghátránnyal, ugyanakkor ellentmondásos módon a megtámadott határozat (69), (384) és (385) preambulumbekezdésében arra mutat rá, hogy a felperes soha nem vett részt a szóban forgó jogsértésben.

212 Másodlagosan a felperes kifejti, hogy a megtámadott határozat ellentmondásos indokolást tartalmaz a vállalkozás Bizottság által alkalmazott EK 81. cikk (1) bekezdés szerinti fogalmának „körét” illetően.

213 Először is a Bizottság a megtámadott határozat (16) és (385) preambulumbekezdésében az Arkema France-t úgy jelöli meg, mint a jogsértésért egyedül felelős vállalkozást, míg az említett határozat (375) és (415) preambulumbekezdésében úgy ítélte meg, hogy a felperesnek kell betudni az Arkema France által elkövetett jogsértést.

214 Másodszor a megtámadott határozatban ellentmondások találhatók a felperessel szemben kiszabott két bírság számítására vonatkozó indokolásban. E tekintetben a felperes kifejti, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban személyre szabott bírságot alkalmaz, annak ellenére, hogy nem vett részt a jogsértésben, és nem is volt tudomása arról, valamint hogy a vele szemben kiszabott két bírságot olyan paraméterek alapján számították ki, amelyek az Arkema France-ra jellemzőek, és amelyekre semmilyen befolyása nem volt.

215 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

216 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az EK 253. cikk által megkövetelt indokolást a szóban forgó jogi aktus jellegéhez kell igazítani, annak világosan és egyértelműen kell tartalmaznia a jogi aktust kibocsátó intézmény érvelését oly módon, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, a hatáskörrel rendelkező bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét. Nem követelmény, hogy az indokolás az összes releváns ténybeli és jogi elemet tartalmazza, minthogy azt a kérdést, hogy a jogi aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek, nemcsak a szövegére figyelemmel kell megítélni, hanem az összefüggéseire, valamint az érintett területre vonatkozó jogszabályok összességére tekintettel is (lásd a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 63. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fenti 178. pontban hivatkozott Hoek Loos kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 58. pontját).

217 Az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik továbbá, hogy amennyiben az EK 81. cikkének alkalmazásában hozott határozat több címzetthez szól, és a jogsértés betudhatóságának kérdését veti fel, e határozatnak megfelelő indokolást kell tartalmaznia a címzettek mindegyikére, és különösen azokra nézve, amelyeknek a határozat értelmében e jogsértés terhét viselniük kell (a Törvényszék T-38/92. sz., AWS Benelux

kontra Bizottság ügyben 1994. április 28-án hozott ítéletének [EBHT 1994., II-211. o.] 26. pontja). Ennek megfelelően a Bizottság határozatának - ahhoz a jogsértést elkövető leányvállalatok anyavállalatai tekintetében megfelelő indokolással rendelkezzen - részletesen ki kell fejtenie különösen azon indokokat, amelyek igazolják a jogsértés e társaságoknak való betudhatóságát (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-327/94. sz., SCA Holding kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1373. o.] 80. pontját).

218 A jelen ügyben, anélkül hogy meg kellene vizsgálni a megtámadott határozat valamennyi, a felperes által hivatkozott preambulumbekezdését, meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat fenti 41. és 42. pontban ismertetett (386) és (387) preambulumbekezdéséből egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság azon megállapítás alapján döntött úgy, hogy betudja a felperesnek az Arkema France által elkövetett jogsértésért való felelősséget, és hogy bírságot szab ki vele szemben, amely szerint a felperes és az Arkema France az EK 81. cikk szerint egy vállalkozást alkottak.

219 Márpedig, még ha a megtámadott határozat indokolásának a felperes által hivatkozott ellentmondásai be is bizonyosodnak, továbbra is fennáll, hogy az említett határozatban található indokolás lehetővé tette egyrészt a felperes számára, hogy megismerje elmarasztalásának és a vele szemben kiszabott bírságoknak a bizonyítékait, amit bizonyít az, hogy első két jogalapjában többek között azért vitatja a megtámadott határozat jogszerűségét, mert a Bizottság betudta neki a szóban forgó jogsértésért való felelősséget, nyolcadik és kilencedik jogalapjában pedig hogy vele szemben az Arkema France-szal egyetemlegesen, illetve személyre szabottan szabott ki bírságot, másrészt pedig lehetővé tette a Törvényszék számára, hogy gyakorolja felülvizsgálati jogkörét.

220 Emellett, amennyiben a felperes az indokolás abból fakadó ellentmondásosságára hivatkozik, hogy a vele szemben a megtámadott határozat 2. cikkének c) és e) pontjában kiszabott bírságokat az Arkema France-ra „jellemző paraméterek” alapján számították ki, ezt az érvet mint megalapozatlant el kell utasítani. E tekintetben ugyanis rá kell mutatni, hogy amellett, hogy a felperes nem jelölte meg, hogy a bírság ilyen kiszámítása mennyiben ellentmondásos, a személyre szabott bírság kiszabása, valamint az, hogy azt az Arkema France-ra jellemző paraméterek alapján számítják ki, közvetlenül az iránymutatás alkalmazásából ered, és így nem igényel semmilyen különös

indokolást a megtámadott határozatban. Ilyen feltételek mellett a negyedik jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

A megtámadott határozatban szereplő ellentmondásos indokolásra alapított második részről azzal kapcsolatban, hogy a felperes tudomással bírt-e a szóban forgó jogsértésről

– A felek érvei

221 A felperes úgy érvel, hogy a megtámadott határozat indokolása ellentmondásos azzal kapcsolatban, hogy tudomással bírhatott-e az Arkema France által elkövetett jogsértésről. Először ugyanis a Bizottság azt állította az említett határozatban, hogy a felperes szükségképpen tudott az Arkema France tevékenységéről, mivel a felperes és az Arkema France személyi állományában azonos személyek voltak jelen, másodszor pedig ellentmondásos módon mutatott rá a megtámadott határozat (401) preambulumbekezdésében arra, hogy lehetséges, hogy a felperes nem tudott leányvállalata versenykorlátozó tevékenységéről.

222 A Bizottság vitatja a felperes érvelését.

– A Törvényszék álláspontja

223 Amennyiben a felperes azt állítja, hogy a megtámadott határozat indokolásának bizonyos részei ellentmondásosak azzal kapcsolatban, hogy tudomással bírt-e a szóban

forgó jogsértésről, meg kell állapítani, hogy még ha be is bizonyosodnának ezek az ellentmondások, ez nem lenne kihatással arra, hogy mivel az Arkema France és a felperes az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében egy vállalkozást képeznek, a Bizottság a fenti 45–55. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlattal összhangban betudhatja a szóban forgó jogsértésért való felelősséget a felperesnek függetlenül attól, hogy arról tudomással bírt-e, vagy közvetlenül részt vett-e a jogsértésben, amit a Bizottság nem volt köteles bizonyítani. Ennélfogva a megtámadott határozat indokolásának esetleges ellentmondásossága semmilyen esetben nincs kihatással a megtámadott határozat jogszerűségére.

224 Következésképpen a negyedik jogalap második részét mint hatástalant el kell utasítani.

Az ellentmondásos indokolásra alapított harmadik részről, azzal kapcsolatban, hogy az anyavállalatnak milyen jellegű ellenőrzést kell gyakorolnia leányvállalata felett ahhoz, hogy a leányvállalat által elkövetett jogsértést neki tudják be

– A felek érvei

225 A felperes arra hivatkozik, hogy a megtámadott határozat indokolása kettős ellentmondást tartalmaz.

226 Először is a felperes rámutat, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (407) preambulumbekezdésében megalapozottan állítja, hogy a jogsértésért való felelősség anyavállalatnak való betudásának feltétele, hogy bizonyítsák, hogy az anyavállalat tényleges ellenőrzést gyakorol leányvállalata kereskedelmi politikája felett.

Márpedig a bizonyítékok felperes által benyújtott csoportjának Bizottság általi vizsgálata, ahogy az a megtámadott határozat (403) és (404) preambulumbekezdéséből kitűnik, azt mutatja, hogy a Bizottság kiterjesztette a felperes tényleges ellenőrzésének körét a leányvállalat kereskedelmi politikáján túlra.

227 Másodszor a felperes azt állítja, hogy a megtámadott határozat (403) és (404) preambulumbekezdése ellentmondásban áll az említett határozat (413) preambulumbekezdésével, amelyben a Bizottság azt állítja, hogy a „hidrogénperoxid"-határozatban csak a felperes által a leányvállalata kereskedelmi politikája felett gyakorolt meghatározó befolyásra vonatkozó vélelemre hivatkozott.

228 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

229 A felperes az általa hivatkozott két kifogás révén lényegében úgy érvel, hogy a megtámadott határozat indokolása ellentmondásos azzal kapcsolatban, hogy az anyavállalatnak milyen jellegű ellenőrzést kell gyakorolnia leányvállalata felett ahhoz, hogy a Bizottság a leányvállalat által elkövetett jogsértést neki tudja be.

230 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy még ha be is bizonyosodik, hogy a megtámadott határozat indokolása ellentmondásos, ez nincs kihatással arra a megállapításra, amely szerint a Bizottság nem sértette meg e tekintetben indokolási kötelezettségét, mivel egyrészt, ahogy az az első jogalap negyedik részének vizsgálatából kitűnik (lásd a fenti 95–107. pontot), a felperes megismerhette azokat az indokokat, amelyek alapján a Bizottság megállapította, hogy a felperes által benyújtott bizonyítékok nem teszik lehetővé a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntését,

és ennélfogva annak jogszerűsége vitatását, másrészt pedig a Törvényszék gyakorolhatta felülvizsgálati jogkörét.

231 Ennélfogva a negyedik jogalap harmadik részét mint megalapozatlant, valamint a negyedik jogalap egészét részben mint megalapozatlant, részben pedig mint hatástalant el kell utasítani.

A gondos ügyintézés elvének megsértésére alapított ötödik jogalapról

A felek érvei

232 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette a gondos ügyintézés elvét.

233 Először is a Bizottság nem vizsgált meg gondosan és pártatlanul minden releváns körülményt, és különösen azokat az információkat, amelyeket a felperes a kifogásközlésre válaszul tett észrevételeiben közölt vele, amelyek egyértelműen és pontosan bizonyították az Arkema France gazdasági önállóságát a piacon. Emellett a Bizottság nem végezte el a felperes helyzetének egyedi és konkrét vizsgálatát.

234 Másodszor a gondos ügyintézés elve azt írja elő a Bizottság számára, hogy ugyanazokat a szabályokat alkalmazza a vállalkozásokra, mint saját magára. Márpedig a megtámadott határozat (358) preambulumbekezdésében a Bizottság arra emlékeztetett, hogy megalapozottan hivatkozhat a bizonyítékok csoportjára annak érdekében, hogy alátámassza a jogsértést, miközben *de facto* megtagadta a felperestől a jelen ügyben a

bizonyítás ilyen módját. Ez e tekintetben visszautal az első jogalap negyedik és ötödik részére.

235 Harmadszor a felperes úgy érvel, hogy ellentétben azzal, amit a Bizottság a megtámadott határozat (314) preambulumbekezdésében megállapított, a gondos ügyintézés elve, ahogy azt a kifogásközlésre válaszul tett észrevételeiben kiemelte, azt igényli, hogy a Bizottság függessze fel a megtámadott határozat elfogadását addig, amíg a Törvényszék dönt a felperes által a „monoklórecetsav"-határozat, a „hidrogén-peroxid"-határozat és a „metakrilátok"-határozat ellen benyújtott keresetekről. E tekintetben emlékeztet arra, hogy az, ha a felperest arra kötelezik, hogy ismét megsemmisítés iránti keresetet nyújtson be a Bizottság valamely határozata ellen, ellentétes lehet a pergazdaságosság követelményével, ahogy azt a Törvényszék a T-36/99. sz., Lenzing AG kontra Bizottság ügyben 2004. október 21-én hozott ítéletében (EBHT 2004., II-3597. o.) kimondta.

236 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

A Törvényszék álláspontja

237 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azokban az esetekben, amelyekben az uniós intézmények mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak érdekében, hogy képesek legyenek feladataik ellátására, a közösségi jogrendben biztosított garanciák közigazgatási eljárásokban való tiszteletben tartása még inkább alapvető jelentőségű. E garanciák között szerepel nevezetesen a hatáskörrel rendelkező intézmény azon kötelezettsége, hogy gondosan és pártatlanul vizsgálja meg az adott eset összes releváns körülményét (a Bíróság C-269/90. sz. Technische Universität München ügyben 1991. november 21-én hozott ítéletének [EBHT 1991., I-5469. o.] 14. pontja, a Törvényszék T-44/90. sz., La Cinq kontra Bizottság ügyben 1992. január 24-én hozott ítéletének [EBHT 1992., II-1. o.] 86. pontja, valamint a T-31/99. sz., ABB Asea Brown Boveri kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1881. o.] 99. pontja).

238 A jelen ügyben meg kell vizsgálni a felperes által annak érdekében hivatkozott három kifogás mindegyikét, hogy bizonyítsa, hogy a Bizottság megsértette a gondos ügyintézés elvét.

239 Először is, ami a felperes azon kifogását illeti, amely szerint a Bizottság nem vizsgálta meg gondosan és pártatlanul a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntése érdekében általa előterjesztett bizonyítékokat, és nem vizsgálta meg konkrét helyzetét, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. Amellett ugyanis, hogy a felperes nem terjeszt elő e kifogást alátámasztó konkrét bizonyítékot vagy érvelést, a megtámadott határozat (396)–(415) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság megvizsgálta és kifejezetten elutasította a felperes által az említett vélelem megdöntése érdekében előterjesztett érveket.

240 Másodszor, ami a felperes azon kifogását illeti, amely szerint lényegében a Bizottság megsértette a gondos ügyintézés elvét, amikor a jelen ügyben *de facto* elutasította a bizonyítékok csoportja által jelentett bizonyítási módot a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntése érdekében, annak ellenére, hogy maga a Bizottság is ilyen bizonyítási módhoz folyamodott, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. E tekintetben fontos ugyanis megállapítani, hogy ahogy az az első jogalap negyedik részének vizsgálata során kifejtést nyert (lásd a fenti 95–107. pontot), a Bizottság a bizonyítékok felperes által benyújtott csoportjának vizsgálata után tekintette úgy, hogy azok nem alkalmasak a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdöntésére. A Bizottság tehát nem sértette meg e tekintetben a gondos ügyintézés elvét.

241 Harmadszor, ami a felperes azon kifogását illeti, amely szerint a Bizottságnak a gondos ügyintézés és a pergazdaságosság elvével összhangban fel kellett volna függesztenie a felperessel szemben folytatott eljárást addig, amíg a Törvényszék nem dönt a felperes által a „monoklórecetsav”-határozat, a „hidrogén-peroxid”-határozat és a „metakrilátok”-határozat ellen benyújtott keresetekről, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. Mindenekelőtt meg kell ugyanis állapítani, hogy amellett, hogy a

Bizottság határozatainak érvényessége mindaddig vélelmezett, amíg azokat nem semmisítik meg vagy nem vonják vissza (a Bíróság C-137/92. P. sz., Bizottság kontra BASF és társai ügyben 1994. június 15-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-2555. o.] 48. pontja), nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely előírná a Bizottság számára, hogy függessze fel a különböző tényállásokat érintő ügyekben a határozatok meghozatalát. Emellett, a felperes állításával ellentétben, a fenti 235. pontban hivatkozott Lenzing kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. pontjából nem tűnik ki, hogy a Bizottság a jelen ügyben pergazdaságossági okokból köteles volt felfüggeszteni a megtámadott határozat elfogadását addig, amíg a Törvényszék nem dönt a felperes által más, a felperest joghátránnyal sújtó határozatokkal szemben benyújtott keresetekről. Az említett ítélet 58. pontjában ugyanis a Törvényszék lényegében úgy vélte, hogy amennyiben a valamely kereset tárgyát képező határozatot módosítottak, akkor a felek módosíthatják kereseti kérelmüket ezen új tény alapján, mivel ilyen körülmények között a „hatékony igazságszolgáltatás elvével és a pergazdaságosság követelményével ellentétes lenne a felperest arra kötelezni, hogy nyújtson be új megsemmisítés iránti keresetet".

242 Következésképpen a felperes harmadik kifogását és az ötödik jogalap egészét mint megalapozatlant el kell utasítani.

A jogbiztonság elvének megsértésére alapított hatodik jogalapról

A felek érvei

243 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a megtámadott határozat súlyosan veszélyezteti a jogbiztonságot, amelyet jogosan elvárhat, figyelemmel az általa az első jogalap keretében hivatkozott ítélkezési gyakorlatra.

244 Először is a megtámadott határozatban a szóban forgó jogsértésért való felelősségnek a felperesnek történő betudása egy egyszerre új és érthetetlen szemponton alapult, amely az anyavállalat részéről a leányvállalat kereskedelmi politikájába való esetleges beavatkozásra vonatkozó konkrét bizonyíték hiányában a Bizottság jóakaratán múlik.

245 Másodszor a Bizottság a megtámadott határozatban először szabott ki bármilyen jogalap nélkül azonos tényállás alapján két elkülönült, de együttes bírságot a felperessel szemben, amelyek közül az egyik személyre szabott.

246 Harmadszor a felperes azt állítja, ahogy azt már a negyedik jogalap első részében is kifejtette, hogy mivel az őt az Arkema France-hoz kapcsoló kötelékek azonosak a jelen ügyben, illetve abban az ügyben, amelyben a Bizottság elfogadta a „szerves peroxidok"-határozatot, érthetetlen, hogy Bizottság két teljesen eltérő döntést fogadott el a két ügyben.

247 A Bizottság vitatja ezen érveket.

A Törvényszék álláspontja

248 Ami először is a felperes azon kifogását illeti, amely szerint a Bizottság megsértette a jogbiztonság elvét, mivel úgy döntött, hogy betudja neki a szóban forgó jogsértésért való felelősséget egy „új" és „érthetetlen" szempont alapján, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. Egyrészt, ahogy azt a fenti 197. pontban a Törvényszék megállapította, a Bizottság a felelősséget a felperesnek a megtámadott határozat meghozatalát

megelőzően három korábbi határozatban is betudta, vagyis a „monoklórecetsav”-határozatban, a „hidrogén-peroxid”-határozatban és a „metakrilátok”-határozatban szankcionált jogsértések miatt. Ennélfogva a felperes megalapozottan nem állíthatja, hogy a jogsértésért való felelősség anyavállalatnak való betudására vonatkozó feltételek számára ismeretlenek voltak. Másrészt, ahogy az a fenti 45–55. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatból kitűnik, a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem, amelyre a Bizottság a megtámadott határozatban támaszkodott a felperes szankcionálása érdekében, semmi esetre sem „új” vagy „érthetetlen”.

249 Ami másodszor a felperes azon kifogását illeti, amely szerint a Bizottság megsértette a jogbiztonság elvét, mivel először szabott ki, bármilyen jogalap nélkül, azonos tényállás alapján két elkülönült, de együttes bírságot a felperessel szemben, amelyek közül az egyik személyre szabott, mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésében és az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében előírt joghátrányokkal összhangban a Bizottság határozattal bírságot szabhat ki azokra vállalkozásokra, amelyek megsértik az EK 81. cikket. Megállapítást nyert, hogy a 17. rendelet 15. cikkében és az 1/2003 rendelet 23. cikkében meghatározott szankcióknak egyaránt célja a jogsértő magatartások megbüntetése, illetve azok megismétlésének megelőzése (lásd a Törvényszék T-15/02. sz., BASF kontra Bizottság ügyben 2006. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-497. o.] 218. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

250 Az ítélkezési gyakorlat alapján főszabály szerint a jogsértés elkövetésének időpontjában az érintett vállalkozást irányító természetes vagy jogi személynek kell a jogsértésért felelnie, még akkor is, ha a jogsértést megállapító határozat meghozatalakor a vállalkozás működtetéséért már más személy felelős (a Bíróság a C-279/98. P. sz., Cascades kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-9693. o.] 78. pontja).

251 Az EK 81. cikk alapján hozott határozatok címzettjeinek – a határozatok alkalmazása és végrehajtása céljából – azonban jogi személyiséggel rendelkező jogalanyoknak kell lenniük (lásd ebben az értelemben a Törvényszék fenti 45. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 59. pontját és a fenti

60. pontban hivatkozott „PVC II”-ügyben hozott ítéletének 978. pontját). Így, amikor a Bizottság az EK 81. cikk (1) bekezdése alapján határozatot hoz, meg kell határoznia azt vagy azokat a természetes vagy jogi személyeket, aki(k) vagy amely(ek) felelőssé tehetők a szóban forgó vállalkozás magatartásáért, és aki(k) vagy amely(ek) ez alapján szankcionálhatók, akik, illetve amelyek a határozat címzettjei (lásd ebben az értelemben a Bíróság 170/83. sz. Hydrotherm Gerätebau ügyben 1984. július 12-én hozott ítéletének [EBHT 1984., 2999. o.] 11. pontját).

252 Emellett emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság által a bírságok összegének kiszámítása végett elfogadott iránymutatás garantálja a vállalkozások jogbiztonságát, azáltal hogy meghatározza azt a módszertant, amelyet a Bizottság magára vállalt az e határozatban kiszabott bírságok összegének megállapítása végett (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-3/06. P. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2007. február 8-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-1331. o., a továbbiakban: a Bíróság Danone-ítélete] 23. pontját). A közigazgatás egyes esetekre nézve nem térhet el az iránymutatástól, anélkül hogy olyan magyarázatot ne adna erre, amely összeegyeztethető az egyenlő bánásmód elvével (a Bíróság C-397/03. P. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2006. május 18-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-4429. o.] 91. pontja).

253 Az iránymutatás 9–11. pontja szerint a bírságok összegének megállapítása két lépcsőben történik. Először is az iránymutatás 12–26. pontja alapján a Bizottságnak meg kell határoznia a bírság alapösszegét, amelyet úgy számítanak ki, hogy az adott vállalkozás eladásainak egy bizonyos hányadát megszorozzák a kartellben való részvétel időtartamával, és ehhez hozzáadják az említett eladások értéke egy bizonyos hányadának megfelelő összeget, hogy a vállalkozásokat elrettentsék a kartellekben való részvételtől. Másodszor az iránymutatás 27–29. pontja alapján a Bizottság figyelembe vehet olyan körülményeket, amelyek a bírság összegének csökkentéséhez vagy emeléséhez vezetnek. Az iránymutatás 28. pontja kimondja többek között, hogy a visszaeső lényegében a bírság alapösszegének 100%-os emelésével büntethető a korábban megállapítotthoz képest ugyanolyan vagy hasonló jogsértések esetében. Emellett az iránymutatás 30. és 31. pontja bizonyos körülmények esetén további növelést ír elő. Különösen az iránymutatás 30. pontja értelmében „a Bizottság különös figyelmet fog

fordítani annak biztosítására, hogy a bírságok megfelelő elrettentő hatással bírjanak", és „ennek érdekében növelheti az olyan vállalkozásokra kirótt bírságot, melyek a jogsértés által érintett áruk és szolgáltatások értékesítésén túl különösen jelentős forgalmat bonyolítanak". E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Törvényszék úgy vélte, hogy amennyiben egy vállalkozás teljes forgalma jelentősen meghaladja a kartell többi tagjának forgalmát, és könnyebben mozgósíthatja a bírságának megfizetéséhez szükséges eszközöket, a Bizottság jogosult ezen az alapon megnövelni a bírság összegét annak érdekében, hogy biztosítsa a bírság kellően elrettentő hatását (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-239/01., T-244/01-T-246/01., T-251/01. és T-252/01. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., II-1181. o.] 241. pontját).

254 A jelen ügyben egyrészt rá kell mutatni, ahogy az a fenti 18–23. pontból kitűnik, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban az iránymutatás – amelynek tartalmi összefoglalása a fenti 253. pontban szerepel – rendelkezéseivel összhangban először 22 700 000 euró összegű bírságot szabott ki az Arkema France-ra és a felperesre egyetemlegesen, amely megfelel a bírság alapösszegének (lásd az említett határozat 2. cikkének c) pontját), másodszor pedig 20 430 000 euró összeget kizárólag az Arkema France-ra, amely megfelel az alapösszeg 90%-os emelésének a visszaesés miatt (lásd az említett határozat 2. cikkének d) pontját), és harmadszor, 15 890 000 euró összeget kizárólag a felperesre (lásd az említett határozat 2. cikkének e) pontját), amely megfelel a bírság alapösszegének a forgalma nagyságával összefüggő 70%-os emelésének, azon eladásokon kívül, amelyekkel a jogsértés kapcsolatos.

255 Másrészt hangsúlyozni kell, hogy bár a felperes és az Arkema France a szóban forgó jogsértés idején az EK 81. cikk értelmében egy vállalkozást képeztek, az említett vállalkozás már nem létezett a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában, mivel, ahogy azt a Törvényszék a fenti 1. pontban kifejtette, az Arkema France-t 2006-tól már nem a felperes ellenőrizte.

256 Ilyen körülmények között az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésével összhangban a Bizottság egyrészt szabhatott ki bírságot egyetemlegesen a felperesre és az Arkema France-ra, amelyek a jogvita tárgyát képező tényállás idején az EK 81. cikk értelmében egy vállalkozást alkotó két társaság voltak, és felelősek voltak a szóban forgó jogsértésért, másrészt annak érdekében, hogy figyelembe vegye a fenti 255. pontban kifejtett körülményt, az iránymutatás 30. pontja alapján növelhette a bírság alapösszegét kizárólag a felperessel szemben, amely, ahogy azt a Bizottság megalapozottan állapította meg a megtámadott határozat (548) és (549) preambulumbekezdésében, különösen jelentős forgalommal rendelkezett a többi, a megtámadott határozat elfogadásának napján joghátránnyal sújtott jogalanyhoz képest, ami lehetővé tette számára, hogy könnyebben mozgósítsa a bírság megfizetéséhez szükséges eszközöket.

257 Ennélfogva a Bizottság, amikor egyetemlegesen szabott ki bírságot a felperessel és az Arkema France-szal szemben, majd ezt a bírságot kizárólag a felperes esetében 70%-kal megemelte, az őt az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján megillető, a bírságok összegének megállapítására irányuló hatáskörrel összhangban járt el, amelyet az iránymutatás rendelkezései szerint köteles alkalmazni. A felperes kifogását, amely szerint a Bizottság megsértette a jogbiztonság elvét, amikor azonos tényállás alapján két elkülönült, de együttes bírságot szabott ki vele szemben, tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

258 Ami harmadszor a felperes azon kifogását illeti, amely szerint a Bizottság megsértette a jogbiztonság elvét, mivel „eltérő geometriájú érvelést" alkalmazott a megtámadott határozatban és a „hidrogén-peroxid"-határozatban, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. Amellett, hogy e két határozatban a Bizottság azonos módon tudta be a szóban forgó jogsértésekért való felelősséget a felperesnek a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem alapján, mindenképpen emlékeztetni kell arra, hogy miként az a fenti 60. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatból is kitűnik, még ha a Bizottság nem is végzett volna egy korábbi határozatban hasonló betudást, ez semmiképpen nem akadályozza meg abban, hogy azt elvégezze egy későbbi határozatban.

259 Következésképpen a hatodik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A hatáskörrel való visszaélésre alapított hetedik jogalapról

A felek érvei

260 A felperes arra hivatkozik, hogy amikor betudta neki a szóban forgó jogsértésért való felelősséget, a Bizottság visszaélt az 1/2003 rendelet alapján őt megillető hatáskörrel. A vele szemben alkalmazott joghátrányok ugyanis eltértek az említett rendeletre figyelemmel fennálló jogszerű céljuktól, ugyanis a Bizottság arra törekedett, hogy maximalizálja egy, a felperestől eltérő vállalkozással, jelen esetben a leányvállalatával szemben kiszabott szankciót, amely elismerte felelősségét a szóban forgó jogsértésben.

261 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

A Törvényszék álláspontja

262 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint egy határozat csak akkor valósít meg hatáskörrel való visszaélést, ha objektív, releváns és egybehangzó bizonyítékok alapján kitűnik, hogy azt más célok érdekében fogadták el, mint amelyekre hivatkoztak (lásd a Törvényszék T-133/95. és T-204/95. sz., IECC kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. szeptember 16-án hozott ítéletének [EBHT 1998., II-3645. o.] 188. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

263 Egyrészt, amennyiben a felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a Bizottság visszaélt hatáskörével, amikor betudta neki a szóban forgó jogsértésért való felelősséget, emlékeztetni kell arra, hogy ahogy azt a Törvényszék az első jogalap öt részében megvizsgálta, a Bizottság megalapozottan elvégezhette ezt a betudást, mivel az Arkema France és a felperes az EK 81. cikk értelmében egységes vállalkozást alkottak.

264 Másrészt, amennyiben a felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság visszaélt hatáskörével, amennyiben a megtámadott határozat 2. cikkének e) pontjában személyre szabott bírságot szabott ki vele szemben, emlékeztetni kell arra, ahogy az megállapítást nyert a hatodik jogalap második kifogásának vizsgálata során (lásd a fenti 249–257. pontot), hogy az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján és az iránymutatás 30. pontjával összhangban a Bizottság kizárólag a felperessel szemben emelte meg a bírság alapösszegét.

265 Következésképpen a hetedik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A felperessel szemben személyre szabottan kiszabott bírság megalapozatlanságára alapított nyolcadik jogalapról

A felek érvei

266 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a megtámadott határozat 2. cikkének e) pontjában vele szemben kiszabott bírság jogilag nem megalapozott.

267 Elsődlegesen a felperes úgy véli, hogy a vele szemben kiszabott 15 890 000 euró összegű bírságnak nincsen jogalapja, és az sérti a közösségi jog több rendelkezését és elvét.

268 Először is a felperessel szemben személyre szabottan kiszabott bírság ellentétes az EK 81. cikk (1) bekezdésével, valamint az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésével. Egyrészt az Arkema France-szal fennálló gazdasági egység hiányában a felperessel szemben személyre szabottan kiszabott bírság nem igazolható, mivel nem vett részt a szóban forgó jogsértésben. Másrészt ellentmondásos azt állítani, hogy a felperes és az Arkema France egy és ugyanazon vállalkozás részei, ugyanakkor személyre szabott bírsággal szankcionálni az előbbit, mivel ezáltal elismerést nyer, hogy ugyanazon csoport keretében két vállalkozás létezik. Emellett csak a jogsértésben való közvetlen részvétel jár olyan felelősséggel, amely személyre szabott joghátránnyal sújtható. A tárgyaláson a felperes kifejtette továbbá, hogy egy ilyen bírság azt eredményezi, hogy kétszeres joghátrányban részesül ugyanazon jogsértés miatt, ami ellentétes az Európai Unió Alapjogi Chartájával.

269 Másodszor a felperessel szemben a személyre szabott bírság kiszabása sérti az iránymutatás 30. pontját, mivel e pont csak a „vállalkozásokra kirótt [bírság]" növelésének lehetőségére utal, a jelen ügyben pedig az egyetlen „releváns" vállalkozás az Elf Aquitaine csoportban az Arkema France.

270 Harmadszor a felperes mindenekelőtt úgy véli, hogy vele szemben személyre szabott bírság kiszabása bármilyen jogalap hiányában sérti az ártatlanság vélelmének, a jogi személy önállóságának, a jogszerűségnek, a személyes cselekményekért való felelősségnek és a büntetések egyéniesítésének elveit. Emellett a Bizottság e tekintetben másodszor is megsértette a jogszerűség elvét, mivel az iránymutatás 30. pontja nem határozza meg „az elrettentő hatás érdekében történő speciális növelés" számításának szempontjait. A felperessel szemben kiszabott bírság összegének 70%-os emelése tehát semmilyen jogalappal nem bír, megsértve ezzel a jogszerűség elvét, amely

bizonyos szintű pontosságot igényel egy joghátrányt előíró rendelkezéstől. A tárgyaláson emellett rámutatott, hogy az iránymutatás semmiképpen nem rendelkezik egy jogszabályi rendelkezés jogi kötőerejével.

271 Másodlagosan a felperes előadja, hogy amikor a megtámadott határozat (545)–(549) preambulumbekezdésében az Arkema France-szal szemben személyre szabottan kiszabott bírságot azzal indokolta, hogy „a jogsértés által érintett áruk és szolgáltatások értékesítésén túlmenő különösen jelentős forgalom miatt" biztosítania kell az elrettentő jelleget, a Bizottság két címen is megsértette a közösségi jogot.

272 Először is egyrészt méltánytalan lenne személyre szabott bírságot kiszabni a felperesre az elrettentés érdekében, miközben ezt a bírságot az Arkema France-szal szemben kiszabott bírság alapösszege révén számítják ki, amely eleve tartalmaz már az elrettentés érdekében végzett sajátos emelést. Másrészt a felperessel szemben alkalmazott személyre szabott bírság nem releváns, mivel az Arkema France és a felperes által a Bizottság szerint alkotott vállalkozás 2006 óta nem létezik. Emellett, bár az elrettentés olyan tényező, amelyet a Bizottság a bírság összegének számításánál figyelembe vehet, nem az képezi magának a bírságnak a jogalapját.

273 Másodszor a felperes úgy véli, hogy a Bizottság nem hivatkozhatott kizárólag teljes forgalmára annak érdekében, hogy vele szemben bírságot szabjon ki, és csak a szóban forgó termék által a teljes forgalomban képviselt gyenge arányt kellett volna figyelembe vennie a bírság összegének meghatározásánál. E tekintetben emlékeztet arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a vállalkozás teljes forgalma csak megközelítő és tökéletlen szempont a bírság összegének meghatározásánál. Márpedig, mivel nem volt

jelen a nátrium-klorát piacán az EGT-ben, a verseny károsítására irányuló gazdasági képessége nulla.

274 Harmadlagosan a felperes azt állítja, hogy a Bizottság nem hivatkozhatott a „metakrilátok"-határozatra annak érdekében, hogy igazolja a vele szemben személyre szabottan kiszabott bírság szükségességét, mivel az említett határozat jelenleg egy megsemmisítés iránti kereset tárgya a Törvényszék előtt.

275 Negyedlegesen a felperes kifejti, hogy méltánytalan a vele szemben személyre szabottan kiszabott bírságot a megtámadott határozat (511)–(523) preambulumbekezdésében megjelölt, a súlyosságra, a tartamra és az elrettentő hatásra vonatkozó tényezők alapján kiszámítani, amelyek paramétereit, nem ismeri, mivel nem volt tudomása a szóban forgó jogsértésről, és nem tudta befolyásolni ezeket a paramétereket.

276 Ötödlegesen a Bizottság nem kellőképpen vett figyelembe a felperessel szemben személyre szabottan kiszabott bírságok alkalmazásnál négy tényezőt. Mindenekelőtt figyelembe kellett volna vennie azt, hogy az Arkema France rövidebb ideig vett részt a jogsértésben, mint az EKA és a Finnish Chemicals. Ezt követően a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie a megtámadott határozat (401) preambulumbekezdésében hivatkozott, leányvállalata irányában tanúsított esetleges gondatlanságára vonatkozó enyhítő körülményt. Emellett figyelembe kellett volna venni a második jogalapjában felsorolt alapvető jogok megsértését eredményező eljárási szabálytalanságokat. Végül a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie az Arkema France együttműködését a közigazgatási eljárás során.

277 Hatodlagosan a felperessel szemben személyre szabottan kiszabott bírság kétszeresen sérti az egyenlő bánásmód elvét.

278 Először is a felperes az egyetlen anyavállalat a megtámadott határozatban felelősségre vont többi anyavállalat, vagyis az Akzo Nobel, az ELSA és az Uralita közül, amellyel szemben elrettentő hatás címén személyre szabott bírságot szabtak ki, annak ellenére, hogy e bírság méltánytalanul azon alapul, hogy kétszer vették figyelembe az elrettentő hatást.

279 Másodszor a felperes megjegyzi, hogy a megtámadott határozat (524) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság az Arkema France-szal és a felperessel szemben kiszabott bírság alapösszegét csak 54 000 euróval kerekítette lefelé, míg az EKA-val és a Finnish Chemicalsszal szemben kiszabott bírságok alapösszegét 660 000 euróval, illetve 213 500 euróval kerekítette lefelé. Márpedig ezen első alapösszeg alapján számították ki a felperessel szemben személyre szabottan kiszabott bírság összegét.

280 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

A Törvényszék álláspontja

281 A felperes lényegében a Bizottság által a megtámadott határozat 2. cikkének e) pontjában kiszabott 15 890 000 euró összegű bírságot vitatja. Ennek keretében hat kifogásra hivatkozik.

282 Első kifogásával a felperes három, arra vonatkozó érvet terjeszt elő, hogy nem volt olyan jogalap, amely lehetővé tette volna a Bizottság számára, hogy vele szemben személyre szabott bírságot szabjon ki.

283 Először is, amennyiben a felperes azt állítja, hogy a vele szemben a megtámadott határozat 2. cikkének e) pontjában kiszabott 15 890 000 euró összegű bírságnak nincs semmilyen jogalapja, és az ellentétes az EK 81. cikk (1) bekezdésével, valamint az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésével, mivel nem állt fenn gazdasági egység az Arkema France-szal, valamint e bírság kiszabása sérti az iránymutatás 30. pontját, mivel e pont csak a „vállalkozásokra kirótt [bírság]" növelésének lehetőségére utal, a jelen ügyben pedig az egyetlen „releváns" vállalkozás az Elf Aquitaine csoportban az Arkema France, meg kell állapítani, hogy ez az érv a hatodik és a hetedik jogalap második részének átfogalmazása, amelyet a fenti 249–257. és 264. pontban megfogalmazott indokok miatt szintén el kell utasítani. A Bizottság ugyanis az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján őt megillető, a bírságok összegének megállapítására irányuló hatáskörrel összhangban járt el, amelyet az iránymutatás rendelkezései szerint köteles alkalmazni, amikor a felperessel szemben a bírság alapösszegét 70%-kal megemelte, figyelemmel arra a tényre, hogy a felperes különösen jelentős forgalommal rendelkezett a megtámadott határozat elfogadásának napján, ami lehetővé tette számára, hogy könnyebben mozgósítsa a bírság megfizetéséhez szükséges eszközöket.

284 Másodszor, a felperes azon érvét illetően, amely szerint a vele szemben kiszabott 15 890 000 euró összegű bírság sérti az ártatlanság vélelmének, a jogi személy önállóságának és a büntetések egyéniesítésének elveit, rá kell mutatni, hogy amellett, hogy az általa hivatkozott jogsértéseket semmilyen konkrét érvelés nem támasztja alá, ezt az érvet ugyanazon indokok miatt el kell utasítani, mint amelyek kifejtésére az első jogalap második részében (lásd a fenti 69–73. pontot), valamint a második jogalap harmadik (lásd a fenti 167–174. pontot), negyedik (lásd a fenti 177–183. pontot) és ötödik (lásd a fenti 186–190. pontot) részében sor került. Mivel ugyanis az Arkema France és a felperes az EK 81. cikk szerint egyetlen vállalkozást alkottak, a Bizottság anélkül alkalmazhatta a megtámadott határozat elfogadásának napján kizárólag a felperessel szemben a szóban forgó bírság összegének emelését a különösen magas forgalom alapján, hogy ezzel megsértette volna a jogi személy önállóságának, az ártatlanság vélelmének, a személyes cselekményekért való felelősségnek és a büntetések egyéniesítésének elveit.

285 Harmadszor, ami a felperes azon érvét illeti, amely szerint a jogszerűség elvének megsértése annál is jellemzőbb a jelen ügyben, hogy az iránymutatás 30. pontja nem határozza meg kellő pontossággal, hogy hasonló körülmények között a bírság alapösszegének 70%-os emelése alkalmazható, emlékeztetni kell arra, hogy egyrészt az iránymutatás nem minősül a bírság összege megállapítása jogi alapjának, hanem az pusztán pontosítja az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének alkalmazását (lásd analógiával a Bíróság fenti 252. pontban hivatkozott Danone-ítéletének 28. pontját), másrészt pedig, hogy bár a bírság alapösszegét a jogsértés alapján, annak súlyosságát viszont számos más tényező alapján állapítják meg, amelyekkel kapcsolatban a Bizottság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik (a Bíróság fenti 252. pontban hivatkozott Danone-ítéletének 25. pontja). A Bizottság tehát az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján, az iránymutatásnak a mérlegelési jogkör alkalmazása során rá kötelező 30. pontjával összhangban növelhette a felperessel szemben kiszabott bírság alapösszegét 30%-kal, mivel különösen jelentős forgalma alapján a jelen ügyben joghátránnyal sújtott többi jogalanyhoz képest könnyebben mozgósíthatta a bírságának megfizetéséhez szükséges eszközöket.

286 Ennélfogva a Bizottság eljárása a jelen ügyben nem sértette a jogszerűség elvét. A felperes első kifogását tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

287 Második kifogásával a felperes lényegében a vele szemben a megtámadott határozat 2. cikkének e) pontjában személyre szabottan kiszabott bírság összegét vitatja.

288 Ami ugyanis először a felperes azon érvét illeti, amely szerint elrettentés céljából lényegében „méltánytalan" vele szemben személyre szabott bírságot alkalmazni annak ellenére, hogy az említett bírságot az Arkema France-szal és a felperessel

szemben egyetemlegesen kirótt bírság alapösszege alapján számítják ki, amely már tartalmaz egy, az elrettentő hatás érdekében történő speciális növelést, emlékeztetni kell arra, ahogy az a megtámadott határozat (523) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a felperessel és az Arkema France-szal szemben egyetemlegesen kiszabott 22 700 000 euró összegű bírság megfelel a bírság alapösszegének, amely tartalmaz egy, az Arkema France eladásai 19%-ának megfelelő kiegészítő összeget (lásd a fenti 18. pontot) az iránymutatás 25. pontjának megfelelően, „annak érdekében, hogy a vállalkozásokat elrettentsék attól, hogy egyáltalán árrögzítésről, piacfelosztásról és termeléskorlátozásról szóló horizontális megállapodásokat kössenek". Ezzel szemben a kizárólag a felperessel szemben kiszabott 15 890 000 euró összegű bírság a bírság alapösszege 70%-ának felel meg, és annak célja az iránymutatás 30. pontjával összhangban „annak biztosítás[a], hogy a bírságok megfelelő elrettentő hatással bírjanak", azon vállalkozások esetében, amelyek a jogsértés által érintett áruk és szolgáltatások értékesítésén túl különösen jelentős forgalmat bonyolítanak.

289 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy egyrészt az Arkema France eladásai 19%-ának megfelelő, az iránymutatás 25. pontjával összhangban a bírság alapösszegének kiszámításánál figyelembe vett kiegészítő összeg, másrészt az iránymutatás 30. pontja alapján a felperessel szemben alkalmazott speciális növelés két különböző elrettentési célnak felel meg, amelyeket a Bizottság joggal vehetett figyelembe a felperessel szemben kiszabandó bírság összegének meghatározása során. Az utóbbi által hivatkozott érvet tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

290 Másodszor, amennyiben a felperes azt állítja, hogy a Bizottságnak csak a szóban forgó termék által a teljes forgalomban képviselt gyenge arányt kellett volna figyelembe vennie a bírság összegének meghatározásánál, ezt mint megalapozatlant el kell utasítani. Ahogy ugyanis az iránymutatás 30. pontjából kitűnik, a Bizottság éppen abban az esetben szabhat ki kiegészítő összeget elrettentés céljából, ha a vállalkozás teljes

forgalma „jelentős mértékben” meghaladja a kartell által érintett áruk eladásainak értékét.

291 Következésképpen a felperes második kifogását mint megalapozatlant el kell utasítani.

292 Harmadik kifogásával a felperes azt állítja, hogy a Bizottság nem hivatkozhatott a „metakrilátok”-határozatra annak érdekében, hogy igazolja a vele szemben személyre szabottan kiszabott bírság szükségességét, mivel az említett határozat jelenleg egy megsemmisítés iránti kereset tárgya a Törvényszék előtt. E tekintetben egyrészt rá kell mutatni, hogy ahogy az a fenti 241. pontban ismertetett ítélkezési gyakorlatból kitűnik, a Bizottság határozatainak érvényessége vélelmezett, amíg azokat nem semmisítik meg, vagy nem vonják vissza. Ennélfogva semmilyen jogszabályi rendelkezés nem zárja ki, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban a „metakrilátok”-határozatra hivatkozzon érvelésének alátámasztása érdekében. Másrészt, még ha az uniós bíróságok meg is semmisítik a „metakrilátok”-határozatot, az semmiképpen sem hatna ki a megtámadott határozat jogszerűségére, mivel – ahogy azt a Törvényszék a fenti 256. és 257. pontban kifejtette – a Bizottság a jelen ügyben az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján, az iránymutatás 30. pontjával összhangban szabott ki személyre szabott bírságot a felperessel szemben.

293 Ennélfogva a felperes harmadik kifogását mint megalapozatlant el kell utasítani.

294 Negyedik kifogásával a felperes azt állítja, hogy méltánytalan a vele szemben személyre szabottan kiszabott bírságot az Arkema France-t jellemző, a súlyosságra, a tartamra és az elrettentő hatásra vonatkozó tényezők alapján kiszámítani, amelyek paramétereit nem ismeri, annál is inkább, mert nem volt tudomása a szóban forgó jogsértésről, és nem tudta befolyásolni ezeket a paramétereket.

295 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a felperes nem terjeszt elő semmilyen érvet, illetve bizonyítékot, amellyel azt kívánná vitatni, hogy – ahogy az a fenti 256. és 257. pontban megállapítást nyert – a Bizottság az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján és az iránymutatás 30. pontjával összhangban szabott ki személyre szabott bírságot a felperessel szemben. Az, hogy utóbbi tudomással bírt-e a szóban forgó jogsértésről, vagy sem, valamint hogy a vele szemben alkalmazott személyre szabott bírság az Arkema France-ra vonatkozó adatokon alapul, nem alkalmas e megállapítás megkérdőjelezésére.

296 Következésképpen a negyedik kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani.

297 Ötödik kifogásával a felperes úgy érvel, hogy a Bizottság elmulasztott figyelembe venni a felperessel szemben személyre szabottan kiszabott bírságok alkalmazásnál négy tényezőt. Álláspontja szerint a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie először is, hogy az Arkema France rövidebb ideig vett részt a jogsértésben, mint az EKA és a Finnish Chemicals, másodszor, a megtámadott határozat (401) preambulumbekezdésében hivatkozott enyhítő körülményt, amely a felperes által a leányvállalata irányába tanúsított esetleges gondatlanságra vonatkozott, harmadszor, a második jogalapjában felsorolt alapvető jogok megsértését eredményező eljárási szabálytalanságokat, és negyedszer, az Arkema France együttműködését a közigazgatási eljárás során.

298 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amint az a fenti 254. pontban kifejtésre került, a felperessel szemben kiszabott 15 890 000 euró összegű bírság kizárólag a bírság alapösszegének az iránymutatás 30. pontjában előírt 70%-os emelésének felel meg. Márpedig az említett pont alapján, még ha a fenti 297. pontban felsorolt körülmények igaznak is bizonyulnak, a Bizottság semmiképpen nem volt köteles azokat figyelembe venni az emelés arányának megállapításánál.

299 Következésképpen az ötödik kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani.

300 Hatodik kifogásával a felperes arra hivatkozik, hogy az, hogy vele szemben személyre szabott bírságot szabtak ki, kétszeresen sérti az egyenlő bánásmód elvét.

301 Először is a felperes azt állítja, hogy az egyenlő bánásmód elvét megsértették, mivel a felperes az egyetlen anyavállalat a megtámadott határozatban felelősségre vont többi anyavállalat, vagyis az Akzo Nobel, az ELSA és az Uralita közül, amellyel szemben az iránymutatás 30. pontja alapján személyre szabott bírságot szabtak ki, annak ellenére, hogy e bírság méltánytalanul azon alapul, hogy kétszer vették figyelembe az elrettentő hatást.

302 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint az egyenlő bánásmód elve megköveteli, hogy összehasonlítható helyzeteket ne kezeljenek különböző módon, és hogy különböző helyzeteket ne kezeljenek azonos módon, hacsak objektíve nem igazolt az ilyen bánásmód (lásd a fenti 196. pontban hivatkozott Advocaten voor de Wereld ügyben hozott ítélet 56. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

303 Márpedig a jelen ügyben meg kell állapítani, ahogy arra a Bizottság is rámutatott a megtámadott határozat (548) és (549) preambulumbekezdésében, hogy anélkül, hogy azt a felperes vitatná, utóbbi jóval jelentősebb forgalommal rendelkezik, mint a többi olyan vállalkozás, amellyel szemben a megtámadott határozatban bírságot szabtak ki, mivel e forgalom összege 139 389 millió euró, szemben az EKA, az ELSA és az Uralita 550 millió, 509 000 euró és 1095 millió euró összegű forgalmával. Ennélfogva a többi joghátrányban részesített vállalkozásénál jelentősen nagyobb forgalma miatt a felperes nem volt összehasonlítható helyzetben az előbbiekkel, ami igazolja a Bizottság által vele szemben alkalmazott eltérő bánásmódot.

304 Következésképpen a Bizottság nem sértette meg az egyenlő bánásmód elvét, amikor az iránymutatás 30. pontjával összhangban növelte a felperessel szemben kiszabott bírságot. Ebből az következik, hogy a felperes első érvét mint megalapozatlant el kell utasítani.

305 Másodszor, ami a felperes azon érvét illeti, amely szerint a megtámadott határozat (524) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság a vele szemben az Arkema France-szal egyetemlegesen kiszabott bírság alapösszegét csak 54 000 euróval kerekítette lefelé, míg az EKA-val és a Finnish Chemicalsszal szemben kiszabott bírságok alapösszegét 660 000 euróval, illetve 213 500 euróval kerekítette lefelé, emlékeztetni kell mindenekelőtt arra, hogy az iránymutatás 26. pontja szerint „a bírság alapösszegének meghatározása során a Bizottság kerekített számadatokat fog használni".

306 Továbbá, ahogy az a Bizottság által a Törvényszék írásbeli kérdéseire adott válasz értelmezéséből, valamint az e tekintetben benyújtott, az általa a megtámadott határozatban szereplő vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságösszegek kerekítésére használt módszereket bemutató belső dokumentumból kitűnik, meg kell állapítani egyrészt, hogy a Bizottság az EKA és az Akzo Nobel bírságát 116 243 541 euróról 116 000 000 euróra, a Finnish Chemicals bírságát 68 773 445 euróról 68 000 000 euróra, az ELSA bírságát 42 322 120 euróról 42 000 000 euróra, az Arkema France és a felperes bírságát 22 754 400 euróról 22 700 000 euróra és végül az Aragonesas és az Uralita bírságát 9 969 300 euróról 9 900 000 euróra csökkentette. Másrészt e lefelé kerekítésekből kitűnik, ahogy azt a Bizottság is lényegében kifejti az említett dokumentumban, hogy az egyes bírságok összegét az alacsonyabb millió eurós értékre kerekítette, amennyiben a lefelé kerekítés nem eredményezett a bírság összegének 2%-ánál nagyobb csökkentést, illetve az alacsonyabb százezer eurós értékre, amennyiben a millió eurós értékre való lefelé kerekítés a bírság összegének 2%-ánál nagyobb csökkentést eredményezett volna.

307 Ennélfogva, bár az iránymutatás 26. pontjának alkalmazását követően az EKA és az Akzo Nobel, a Finnish Chemicals és az ELSA esetében a bírság csökkent, mégpedig 243 541 euró, 773 445 euró és 322 120 euró összeggel, amelyek abszolút értékben jelentősebbek, mint egyrészt azok a csökkentések, amelyekben az Arkema France és a felperes, másrészt pedig az Aragonesas és az Uralita részesült – vagyis 54 400 euró és 69 300 euró összegű csökkentés –, ugyanakkor a Bizottság által kialakított módszert koherens módon alkalmazták valamennyi joghátrányban részesült társaság esetében, és e módszertan objektíven igazolt, mivel a Bizottság a bírságok összegének megállapítására vonatkozó mérlegelési jogkörének megfelelően tekinthette úgy, hogy az említett bírságösszegek lefelé kerekítése semmilyen esetben sem eredményezhet 2%-nál nagyobb bírságcsökkentést.

308 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem sértette meg az egyenlő bánásmód elvét a felperessel és az Arkema France-szal szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegének lefelé kerekítése során. A fenti megfontolások összességére tekintettel a nyolcadik jogalap egészét mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az Arkema France-szal és a felperessel szemben egyetemlegesen kiszabott bírság számítására vonatkozó elvek és szabályok megsértésére alapított kilencedik jogalapról

309 A felperes lényegében a megtámadott határozat 2. cikkének c) pontjában vele szemben az Arkema France-szal egyetemlegesen kiszabott bírság összegét vitatja. E jogalap két részből áll.

A felperessel és az Arkema France-szal szemben egyetemlegesen kiszabott bírság számítását érintő hibákra alapított első részről

– A felek érvei

310 A felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság elmulasztott figyelembe venni bizonyos körülményeket a megtámadott határozat 2. cikkének c) pontjában vele szemben az Arkema France-szal egyetemlegesen kiszabott bírság összegének számításánál.

311 Elsődlegesen a felperes vitatja a megtámadott határozat 2. cikkének c) pontjában vele szemben az Arkema France-szal egyetemlegesen kiszabott bírság összegét négy olyan érvre hivatkozva, amelyeket a nyolcadik jogalap ötödik részében terjesztett elő, amelyben vitatja a vele szemben a megtámadott határozat 2. cikkének e) pontjában kiszabott bírságot (lásd a fenti 297. pontot). Ennélfogva először is arra hivatkozik, hogy a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie, hogy az Arkema France rövidebb ideig vett részt a jogsértésben, mint az EKA és a Finnish Chemicals. Másodszor a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie a megtámadott határozat (401) preambulumbekezdésében általa kiemelt enyhítő körülményt, amely a felperes által leányvállalata irányában tanúsított esetleges gondatlanságra vonatkozott. Harmadszor a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie a második jogalapjában felsorolt alapvető jogok megsértését eredményező eljárási szabálytalanságokat. Negyedszer a felperes úgy véli, hogy a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie az Arkema France együttműködését a közigazgatási eljárás során.

312 Másodlagosan a felperes arra az első érvre hivatkozik, amelyet a nyolcadik jogalap hatodik kifogásában terjesztett elő (lásd a fenti 278. pontot), amely révén kifejti, hogy a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, amikor kizárólag vele szemben szabott ki személyre szabott bírságot, míg a többi anyavállalattal szemben csak leányvállalataikkal egyetemlegesen szabott ki bírságot a megtámadott határozatban.

313 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

– A Törvényszék álláspontja

314 Elsődlegesen a felperes azon négy érvét illetően, amelyek célja a megtámadott határozat 2. cikkének c) pontjában kiszabott bírság összegének vitatása, először is azt az érvét, amely szerint a bírság összegét csökkenteni kellene, mivel a felperes rövidebb ideig vett részt a jogsértésben, mint az EKA és a Finnish Chemicals, mint megalapozatlant el kell utasítani. E tekintetben ugyanis meg kell állapítani, ahogy az a megtámadott határozat (522) preambulumbekezdéséből kifejezetten kitűnik, hogy a Bizottság az iránymutatás 24. pontjával összhangban egy 5-ös szorzót vett figyelembe az Arkema France és a felperes esetében, amely megfelelt a kartellben való részvétele 4 év 8 hónapos időtartamának, míg az EKA és anyavállalata, illetve a Finnish Chemicals és anyavállalata esetében 5,5-ös szorzótényezőt vett figyelembe, mivel a szóban forgó jogsértésben való részvételük 5 év 4 hónapig tartott. Ezért a felperes ezzel kapcsolatban előterjesztett érvét mint megalapozatlant el kell utasítani.

315 Másodszor, amennyiben a felperes a Bizottság által a megtámadott határozat (401) preambulumbekezdésében elismert enyhítő körülményre hivatkozik, amely abból ered, hogy „esetleges gondatlanságot” tanúsított leányvállalatával szemben, egyrészt meg kell állapítani, hogy ez az érv az említett preambulumbekezdés téves

értelmezésén alapul. E preambulumbekezdésben ugyanis a Bizottság – a felperes állításával szemben – nem állítja, hogy a felperes által a leányvállalata cselekményeinek ellenőrzése terén tanúsított mulasztás enyhítő körülményt jelent, hanem éppen ellenkezőleg azt mondja ki, hogy „a gondosság hiányára, amelyet [az Arkema France] és [a felperes] igazgatósága tanúsított feladataik ellátása során, amely abban nyilvánult meg, hogy a két társaság alapszabály szerinti szervei, valamint vezetése állítólagosan nem tudott semelyik, a munkavállalóik által elkövetett cselekményről, nem lehet hivatkozni annak érdekében, hogy a cselekményeikért való felelősség alól mentesüljenek". Másrészt a felperes nem terjeszt elő semmilyen érvet azon állításának alátámasztása érdekében, amely szerint a Bizottság tévesen tekintette úgy, hogy a leányvállalata felügyeletében tanúsított „esetleges gondatlansága" igazolhatja a bírság csökkentését. Ennélfogva ezt az érvet mint megalapozatlant el kell utasítani.

316 Harmadszor, ami a felperes azon érvét illeti, amely szerint a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie alapvető jogainak a második jogalapja keretében ismertetett megsértését annak érdekében, hogy csökkentse a vele szemben az Arkema Franceszal egyetemlegesen kiszabott bírságot, emlékeztetni kell arra, ahogy az az említett jogalap vizsgálatában megállapítást nyert (lásd a fenti 204. pontot), hogy a Bizottság nem követte el a felperes által hivatkozott jogsértéseket. Ezt az érvet tehát mint megalapozatlant szintén el kell utasítani.

317 Negyedszer, ami a felperes azon érvét illeti, amely szerint a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie az Arkema France együttműködését a közigazgatási eljárás során, meg kell állapítani, hogy a felperes a jelen jogalapban nem terjeszt elő olyan konkrét érvet, amelynek célja a Bizottságnak a megtámadott határozat (543), (544) és (561)–(580) preambulumbekezdésében szereplő értékeléseinek vitatása, amelyek szerint lényegében az Arkema France együttműködése nem igazolja azt, hogy csökkentse a bírság összegét akár a 2002. évi engedékenységi közlemény alkalmazásának keretében, akár azon kívül. Ennélfogva ezt az érvet mint megalapozatlant el kell utasítani.

318 Másodlagosan, ami a felperes azon érvét illeti, amely szerint a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, mivel a többi joghátránnyal sújtott anyavállalat közül csak a felperessel szemben szabott ki személyre szabott bírságot, azt mint megalapozatlant el kell utasítani. Emlékeztetni kell ugyanis arra, ahogy az a hatodik jogalap keretében megállapítást nyert (lásd a fenti 254. pontot), hogy a felperessel szemben a megtámadott határozat 2 cikkének e) pontjában kiszabott bírság megfelel a vele szemben az Arkema France–szal egyetemlegesen kiszabott bírság alapösszege 70%-kal megemelt összegének, mivel a megtámadott határozat meghozatalának napján a felperes jelentősen nagyobb forgalma miatt könnyebben mozgósíthatta az említett bírság megfizetéséhez szükséges eszközöket. Márpedig, mivel nem vitatott, hogy a megtámadott határozatban joghátrányban részesített többi anyavállalat nem rendelkezik az ilyen emelést indokoló forgalommal, meg kell állapítani, hogy a felperes nem volt olyan összehasonlítható helyzetben a többi társasággal, amely indokolta volna, hogy a Bizottság azonos bánásmódot alkalmazzon velük szemben.

319 Következésképpen a kilencedik jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az egyenlő bánásmódnak az Arkema France-szal és a felperessel szemben egyetemlegesen kiszabott bírsághoz kapcsolódó megsértésére alapított második részről

– A felek érvei

320 A felperes úgy érvel, hogy a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét figyelemmel arra, hogy a vele szemben az Arkema France-szal egyetemlegesen kiszabott bírság összege a legmagasabb a megtámadott határozatban joghátrányban részesített vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságok közül.

321 Elsődlegesen, ahogy azt a felperes egyébként nyolcadik jogalapjának hatodik kifogásában kifejtette (lásd a fenti 279. pontot), a vele szemben az Arkema France-szal egyetemlegesen kiszabott bírság alapösszegének lefelé kerekítése sokkal kisebb mértékű volt, mint a Finnish Chemicalsszal és az EKA-val szemben kiszabott bírságok lefelé kerekítése.

322 Másodlagosan az Arkema France-szal és a felperessel szemben egyetemlegesen kiszabott bírság az iránymutatásnak megfelelően nem kellőképpen vett figyelembe két tényezőt. Először is a Bizottság elégtelenül vette figyelembe az Arkema France forgalmának gyengeségét az EGT nátrium-klorát piacán az EKA forgalmához képest, amely mentesült a bírság alól, valamint a Finnish Chemicals forgalmához képest, amellyel szemben négyszer kisebb bírságot szabtak ki, mint az Arkema France-szal szemben kiszabott bírság. Másodszor a Bizottság nem vette kellőképpen figyelembe az Arkema France gyenge piaci részesedését, amely 9% volt a nátrium-klorát piacán, szemben egyrészt az EKA nála ötször nagyobb, másrészt a Finnish Chemicals nála háromszor nagyobb piaci részesedésével. E tekintetben a felperes megjegyzi továbbá, hogy csak négy százalékpont különbség van az Arkema France és az Aragonesas, illetve a Solvay piaci részesedései között.

323 Harmadlagosan a felperes azt állítja, hogy a vele szemben az Arkema Francesszal egyetemlegesen kiszabott bírság nem veszi kellőképpen figyelembe, hogy az Arkema France kisebb mértékben vett részt a jogsértésben, mint az EKA és a Finnish Chemicals.

324 A Bizottság vitatja ezeket az érveket.

– A Törvényszék álláspontja

325 Ami először a felperes azon kifogását illeti, amely szerint a vele szemben az Arkema France-szal egyetemlegesen kiszabott bírság alapösszegének lefelé kerekítése sokkal kisebb mértékű volt, mint a Finnish Chemicalsszal és az EKA-val szemben kiszabott bírságok lefelé kerekítése, meg kell állapítani, hogy e kifogás pontosan megegyezik a nyolcadik jogalap hatodik kifogásával (lásd a fenti 279. pontot). Azt tehát mint megalapozatlant el kell utasítani a fenti 305–308. pontban kifejtettekkel azonos indokok miatt, amelyek szerint megállapítást nyert lényegében, hogy az említett bírság lefelé kerekítésére kialakított módszert koherens módon alkalmazták valamennyi, a megtámadott határozatban joghátrányban részesült társaság esetében, és e módszertan objektíven igazolt volt.

326 Ami másodszor a felperes azon kifogását illeti, amely szerint a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, mivel nem vette kellőképpen figyelembe egyrészt az Arkema France forgalmának gyengeségét az EGT nátrium-klorát piacán az EKA és a Finnish Chemicals forgalmához képest, másrészt az Arkema France gyenge piaci részesedését, azt mint megalapozatlant el kell utasítani.

327 Egyrészt meg kell állapítani, hogy a felperes nem terjeszt elő olyan érvet vagy bizonyítékot, amelynek célja annak bizonyítása, hogy figyelemmel az általa a felperessel és az Arkema France-szal szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegének meghatározása során tekintetbe vett tényezőkre, a Bizottság hátrányosan megkülönböztető módon alkalmazta volna az iránymutatás rendelkezéseit a megtámadott határozatban. Másrészt, bár jelentős a különbség az Arkema France-szal és a felperessel szemben kiszabott bírság összege, valamint az EKA-val és az Akzo Nobellel, illetve az ELSA-val és a Finnish Chemicalsszal szemben egyetemlegesen kiszabott bírságok összege között, annak ellenére, hogy az Arkema France kisebb részesedéssel rendelkezett az EGT nátrium-klorát piacán, mint az EKA és a Finnish Chemicals, ezt igazolja az, hogy az EKA és az Akzo Nobel teljes mentességben részesült a bírság alól, valamint a

2002. évi engedékenységi közlemény alkalmazásának keretében 50%-os csökkentésben részesülő Finnish Chemicals forgalma 10%-ának megfelelő felső érték körülbelül a felével alacsonyabb volt, mint a felperesre vonatkozó felső érték (lásd a megtámadott határozat (524) és (552) preambulumbekezdésében szereplő táblázatokat).

328 Ami harmadszor a felperes azon kifogását illeti, amely szerint a Bizottság által vele szemben az Arkema France-szal egyetemlegesen kiszabott bírság nem veszi kellőképpen figyelembe, hogy az utóbbi kisebb mértékben vett részt a jogsértésben, mint az EKA és a Finnish Chemicals, rá kell mutatni, hogy amellett, hogy a felperes beadványaiban nem terjeszt elő semmilyen e kifogást alátámasztó érvet vagy bizonyítékot, nem vitatja a Bizottság által a megtámadott határozat (536) preambulumbekezdésében a felperes e tekintetben kifejtett érvelése megcáfolásának érdekében ismertetett indokokat, amelyek szerint többek között „gyakori kapcsolatot tartott versenytársaival a kartellben való részvételének teljes időtartama alatt", „ezek az eredeti kapcsolatok bizonyítják aktív részvételét a [szóban forgó] versenykorlátozó megállapodásokban", vagy emellett a felperes azon állítását, amely szerint „korlátozott piaci részesedése miatt nem játszhatott közvetítő szerepet az EKA és a Finnish Chemicals között, egyértelműen cáfolják [a megtámadott határozatban] előterjesztett bizonyítékok".

329 Következésképpen a harmadik kifogást mint megalapozatlant, valamint ennélfogva a kilencedik jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

A 2002. évi engedékenységi közlemény rendelkezéseinek megsértésére alapított tizedik jogalapról

330 A felperes előadja, hogy a Bizottság ténybeli és jogi hibákat vétett azáltal, hogy nem biztosított számára bírságcsökkentést a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján. E jogalap két részből áll.

Az arra alapított első részről, hogy nem biztosítottak bírságcsökkentést a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján

– A felek érvei

331 A felperes azt állítja, hogy a Bizottság megsértette a 2002. évi engedékenységi közleményt, amikor nem csökkentette a vele és az Arkema France-szal szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegét azon az alapon, hogy az utóbbi által benyújtott bizonyítékok nem voltak elégségesek. E tekintetben úgy véli, hogy mivel a Bizottságot kötik az említett közlemény rendelkezései, nem volt jogosult akár indokolás nélkül, akár absztrakt és „szeszélyes" módon elutasítani a felperessel szemben kiszabott két bírság csökkentését.

332 Először is, ahogy az a megtámadott határozat (554), (561), (581) és (584) preambulumbekezdéséből is kitűnik, nem vitatott, hogy az EKA után az Arkema France volt az első vállalkozás, amely bizonyítékokat szolgáltatott a Bizottság számára a kartellről.

333 Másodszor a felperes szerint magának a megtámadott határozatnak az indokolásából kitűnik, hogy a Bizottság által a megtámadott határozat (568)–(580) preambulumbekezdésében megfogalmazott állításaival ellentétben a Bizottság az Arkema France által szolgáltatott bizonyítékokra alapozta a szóban forgó jogsértés megállapítását. E tekintetben a megtámadott határozat (38) és (46) preambulumbekezdésére, valamint 63. lábjegyzetére, (76) preambulumbekezdésére és 116. lábjegyzetére, (94) preambulumbekezdésére és 136. lábjegyzetére, (98) preambulumbekezdésére és 142. lábjegyzetére, (243) preambulumbekezdésére, valamint (251) preambulumbekezdésére és 302. lábjegyzetére, (254), (255), (259), (260), (273), (314), (344), (355), (589), (593) és (594) preambulumbekezdésére és 118., 259., 293., 337., 540. és 542. lábjegyzetére utal. Emellett a felperes szerint az Arkema France által szolgáltatott bizonyítékok lehetővé tették bizonyos számú, az

ügyre vonatkozó tény megerősítését, ahogy az a megtámadott határozat (568), (569), (571)–(573), (575) és (576) preambulumbekezdéséből is kitűnik. Emellett a megtámadott határozat (344) preambulumbekezdésének elejéből kitűnik, hogy az Aragonesas úgy vélte, hogy az Arkema France által szolgáltatott információk jelentős hozzáadott értékkel bírnak.

334 A Bizottság vitatja a felperes érveit.

– A Törvényszék álláspontja

335 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette a 2002. évi engedékenységi közlemény rendelkezéseit, amikor nem csökkentette 30–50%-kal az Arkema France-szal szemben kiszabott bírság összegét, annak ellenére, hogy a bírság alól mentességben részesülő EKA után az Arkema France volt az első olyan vállalkozás, amely jelentős hozzáadott értékkel bíró bizonyítékokat szolgáltatott a Bizottság számára.

336 A 2002. évi engedékenységi közlemény 20. pontja alapján „[a]zok a vállalkozások, amelyek nem felelnek meg [a bírság alóli mentesség elnyerése] feltételeinek, jogosultak lehetnek annak a bírságnak a csökkentésére, amelyet egyébként kiszabtak volna".

337 A 2002. évi engedékenységi közlemény 21. pontja úgy rendelkezik, hogy „[a]nnak érdekében, hogy a [közlemény 20. pontja szerinti bírságcsökkentésre] jogosultságot szerezzen, a vállalkozásnak a Bizottság rendelkezésére kell bocsátania a feltehető jogsértésre vonatkozó olyan bizonyítékait, amelyek jelentős hozzáadott értéket képviselnek a Bizottságnak már rendelkezésére álló bizonyítékok értékéhez képest, és véget kell vetnie a feltehető jogsértésben való részvételének nem később, mint a bizonyíték benyújtása időpontjában".

338 A 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontjának b) alpontja a bírságcsökkentés mértékének három tartományáról rendelkezik. A közlemény 21. pontjában megállapított feltételnek megfelelő első vállalkozás a bírság 30–50%-os csökkentésére, a második vállalkozás a bírság 20–30%-os csökkentésére jogosult, a további vállalkozások pedig a bírság 20%-ig terjedő csökkentésére jogosultak.

339 A 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontja b) alpontjának második bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a]nnak érdekében, hogy e tartományok mindegyikében meg tudja határozni a csökkentés mértékét, a Bizottság figyelembe veszi a [közlemény] 21. pont[ja] feltételeinek megfelelő bizonyíték benyújtásának időpontját és az általa képviselt hozzáadott érték mértékét", és hogy „[f]igyelembe veheti még, hogy a benyújtás időpontját követően a vállalkozás milyen mértékben és mennyire folyamatosan működött együtt vele".

340 Az ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik a bírság kiszámításának módszerét tekintve, és e tekintetben lehetősége van számos elemet figyelembe venni, köztük az érintett vállalkozásoknak a Bizottság szolgálatai által folytatott eljárásban való együttműködését. E vonatkozásban a Bizottságnak összetett ténybeli értékelést kell végeznie, mint például az említett vállalkozások együttműködése (a Bíróság C-328/05. P. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2007. május 10-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-3921. o.] 81. pontja, valamint a Törvényszék T-456/05. és T-457/05. sz., Gütermann és Zwicky kontra Bizottság egyesített ügyekben 2010. április 28-án hozott ítéletének [EBHT 2010., II-1443. o.] 219. pontja).

341 Továbbá a kartell tagjai által tanúsított együttműködés mérlegelésekor csupán egyetlen fajta, a Bizottság által elkövetett nyilvánvaló értékelési hiba kifogásolható, mivel a Bizottság széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik egy adott vállalkozás által tanúsított együttműködése minőségének és hasznosságának különösen a többi vállalkozás közreműködéséhez viszonyított megítélésére vonatkozóan (a fenti 340. pontban hivatkozott SGL Carbon kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 88. pontja). Ezzel

kapcsolatban emlékeztetni kell arra is, hogy bár a Bizottság köteles megindokolni, hogy miért gondolja úgy, hogy a vállalkozások által az engedékenységi közlemény keretében szolgáltatott információk olyan hozzájárulást jelentenek, amely igazolja vagy nem igazolja a kiszabott bírság csökkentését, mégis a Bizottság határozatát e tekintetben megtámadni kívánó vállalkozásoknak kell bizonyítaniuk, hogy az általuk önkéntesen szolgáltatott ilyen információk hiányában a Bizottság nem tudta volna a jogsértés lényeges elemeit bizonyítani, és így bírságot kiszabó határozatot sem tudott volna elfogadni (a fenti 60. pontban hivatkozott Erste Group Bank és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 297. pontja).

342 Továbbá a bírság csökkentése a versenyjog megsértésében részt vevő vállalkozások együttműködése esetén azon a megfontoláson alapszik, hogy az ilyen együttműködés megkönnyíti a Bizottságnak a jogsértés fennállásának megállapítására és adott esetben annak megszüntetésére irányuló feladatát (a fenti 45. pontban hivatkozott Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 399. pontja és a Törvényszék T-338/94. sz., Finnboard kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1617. o.] 363. pontja). A csökkentés létjogosultságára tekintettel a Bizottság nem vonatkoztathat el a szolgáltatott információ hasznosságától, amely szükségszerűen a már a birtokában lévő bizonyítékoktól függ (a fenti 340. pontban hivatkozott Gütermann és Zwicky kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 220. pontja).

343 Egyebekben az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy amikor a vállalkozás az együttműködés címén – kevésbé pontosan és világosan – csak megerősít bizonyos, más vállalkozások által már korábban, együttműködés címén nyújtott információkat, az e vállalkozás általi együttműködés mértékét – jóllehet hasznos lehet a Bizottság számára – nem lehet összehasonlítani az említett információkat elsőként nyújtó vállalkozásával. Az olyan nyilatkozat, amely egy bizonyos fokig csupán annak a nyilatkozatnak a megerősítésére korlátozódik, amellyel a Bizottság már rendelkezett, nem könnyíti meg ugyanis jelentősen a Bizottság munkáját. Következésképpen nem elegendő ahhoz, hogy igazolja a bírság összegének együttműködés címén való csökkentését (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-44/00. sz., Mannesmannröhren-Werke kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2223. o.]

301. pontját; a T-38/02. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2005. október 25-én hozott ítéletének (EBHT 2005., II-4407. o., a továbbiakban: a Törvényszék Danone-ítélete) 455. pontját, és a fenti 340. pontban hivatkozott Gütermann és Zwicky kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 222. pontját).

344 Végül a vállalkozásnak a vizsgálat alatti együttműködése tehát csak akkor jogosít fel a bírság csökkentésére, ha meghaladja azt, amire a vállalkozás az 1/2003 rendelet 18. cikke szerint köteles (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-12/89. sz., Solvay kontra Bizottság ügyben 1992. március 10-én hozott ítéletének [EBHT 1992., II-907. o.] 341. és 342. pontját és a fenti 343. pontban hivatkozott Danone-ítélet 451. pontját).

345 A jelen ügyben előzetesen meg kell állapítani, hogy – amint a megtámadott határozat (561) preambulumbekezdéséből kiderül – tény, hogy az EKA után az Arkema France volt a második vállalkozás, amely kérelmet nyújtott be a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján. Meg kell tehát vizsgálni, hogy a felperes állításának megfelelően kitűnik-e a megtámadott határozat általa felsorolt és a fenti 333. pontban szereplő egyes preambulumbekezdéseiből, hogy az Arkema France jelentős hozzáadott értékkel bíró bizonyítékokat szolgáltatott a Bizottság számára a 2002. évi engedékenységi közlemény 21. pontja értelmében.

346 Elsődlegesen, a felperes azon kifogását illetően, amely szerint lényegében csökkenteni kellett volna vele szemben a bírságot a 2002. évi engedékenységi közleménnyel összhangban, mivel a felperes volt az első vállalkozás, amely a megtámadott határozat (38), (46), (344), (355) és (589) preambulumbekezdésében, valamint az ahhoz kapcsolódó 63. lábjegyzetben hivatkozott információkat szolgáltatta, meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát, amikor úgy ítélte meg, hogy ezek az információk nem rendelkeznek jelentős hozzáadott értékkel.

347 Először, a megtámadott határozat (38) és (46) preambulumbekezdését, valamint az ahhoz kapcsolódó 63. lábjegyzetet illetően rá kell mutatni, hogy azok az Arkema

France által a termelési kapacitásait, illetve eladásainak értékét és a nátrium-klorát EGT-beli piacán jelen lévő vállalkozások piaci részesedéseit illető információkra vonatkoznak. Márpedig, mivel az említett információk nem haladják meg a fenti 344. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében az Arkema France-t az 1/2003 rendelet 18. cikke alapján terhelő kötelezettségek szintjét, meg kell állapítani, hogy azok nem rendelkeznek jelentős hozzáadott értékkel.

348 Másodszor, a megtámadott határozat (344) preambulumbekezdését illetően, rá kell mutatni, hogy a Bizottság abban egy, az Aragonesas által előterjesztett érvre utal, amely szerint „[a] Bizottság által bemutatott bizonyítékok lényegében véve az EKA, a Finnish Chemicals és [a felperes] által [a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján] benyújtott kérelmeken alapulnak". E tekintetben rá kell mutatni, hogy mivel az említett preambulumbekezdésben a Bizottság pusztán idéz egy, az Aragonesas által megfogalmazott érvet, ez az érv nem tekinthető úgy, hogy a Bizottság elismerte, hogy az Arkema France jelentős hozzáadott értékkel bíró információkat szolgáltatott a Bizottság számára, vagy hogy a Bizottság nyilvánvaló értékelési hibát követett el, amikor kizárta, hogy az Arkema France által szolgáltatott információk jelentős hozzáadott értékkel bírnak.

349 Harmadszor, ami a megtámadott határozat (355) preambulumbekezdését illeti, a Bizottság abban lényegében arra mutat rá, hogy „a nyilatkozattevő érdekeivel szemben álló nyilatkozatokat főszabály szerint különösen megbízható bizonyítéknak kell tekinteni". E tekintetben meg kell állapítani, hogy egy ilyen általános jellegű bizottsági értékelés nem alapozhatja meg azt a következtetést, hogy az Arkema France által nyújtott információk a jelen ügyben jelentősen megkönnyítették a Bizottság feladatát, mivel lehetővé tették számára, hogy megállapítsa a jogsértés tényeit, és azok ezért különösen jelentős hozzáadott értékkel bírnak.

350 Negyedszer, ami a megtámadott határozat (589) preambulumbekezdését illeti, a Bizottság abban rámutat, hogy „a Finnish Chemicals által szolgáltatott bizonyítékok értékelése érdekében hangsúlyozni kell, hogy amikor felvette a kapcsolatot a Bizottsággal, [utóbbi] már rendelkezett olyan bizonyítékokkal, amelyeket az EKA, a Finnish Chemicals (az információkérésre 2004. szeptember 10-én adott válaszában, amennyiben a [Finnish Chemicals] nem terjeszkedett túl a kérésben megfogalmazottakon) és [az Arkema France] szolgáltattak". E tekintetben rá kell mutatni, hogy – bár az említett preambulumbekezdés szövegezése érthető úgy, hogy a Bizottság úgy tekintette, hogy az Arkema France „bizonyítékokat" szolgáltatott – egy ilyen értelmezés ugyanakkor nem fogadható el a jelen ügyben figyelemmel arra az összefüggésre, amelyben a Bizottság megfogalmazta ezt az értékelést, valamint az általa egyébként a megtámadott határozatban tett megállapításokra. Mindenekelőtt ugyanis, mivel ezt az értékelést a Bizottság a Finnish Chemicals által szolgáltatott információk hozzáadott értékének vizsgálatával összefüggésben végezte el, az annak kiemelésére irányul, hogy a Bizottság az iratok között már rendelkezésre álló információk fényében köteles vizsgálni azt, hogy a Finnish Chemicals által szolgáltatott információk rendelkeznek-e jelentős hozzáadott értékkel, nem pedig azt, hogy az Arkema France által szolgáltatott információk jelentős hozzáadott értékkel rendelkeznek. Emellett az említett értékelés nem vonja kétségbe a Bizottság által a megtámadott határozat (561)–(580) preambulumbekezdésében tett megállapításokat, amelyek szerint el kell utasítani a felperes és az Arkema France valamennyi, a megtámadott határozatban ismertetett olyan érvét, amely annak kifejtését célozza, hogy az Arkema France olyan információkat szolgáltatott, amelyek jelentős hozzáadott értékkel rendelkeznek. Végül a Bizottság által a megtámadott határozat (589) preambulumbekezdésében megfogalmazott értékelés semmi esetre sem alkalmas annak bizonyítására, hogy az Arkema France által szolgáltatott információkra figyelemmel a Bizottság nyilvánvaló értékelési hibát követett el, amikor úgy ítélte meg, hogy ezek az információk nem rendelkeznek jelentős hozzáadott értékkel.

351 Másodlagosan, ami a megtámadott határozat (76), (254), (255), (259) és (273) preambulumbekezdését, valamint az ahhoz kapcsolódó 116. és 337. lábjegyzetet illeti, amelyekre a felperes hivatkozik, meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát, amikor megállapította, hogy azok nem rendelkeznek jelentős hozzáadott értékkel.

352 „Először, ami a megtámadott határozat (76) preambulumbekezdését, és az ahhoz kapcsolódó 116. lábjegyzetet illeti, a Bizottság ott a kartell általános működését mutatja be, amelyre többek között a »rendszeres, két- vagy többoldalú találkozók és telefonbeszélgetések formájában történő kapcsolattartás volt [jellemző], nem követtek azonban előre meghatározott tervet«. A Bizottság megállapítja azt is, hogy [az Arkema France] szerint a kartell legelején elkészítették a közös ügyfelek és azon eladási mennyiségek listáját, amelyeket a kartell tagjai, az egyes nátrium-klorát-gyártók nekik nyújthattak", és hogy „[az Arkema France] azonban nem nyújtotta be a szóban forgó listát a Bizottságnak". E tekintetben, amellett, hogy az EKA mentesség iránti szóbeli kérelméből kitűnik, hogy utóbbi már tájékoztatta a Bizottságot a szóban forgó vállalkozások közötti kapcsolat jellegéről, ez az információ, amelyet az Arkema France semmilyen okirati bizonyítékkal nem támasztott alá, nem rendelkezett a fenti 343. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett jelentős hozzáadott értékkel.

353 Másodszor, ami a megtámadott határozat (254) preambulumbekezdését, és 305. lábjegyzetét illeti, a Bizottság azokban megállapítja, hogy az Arkema France kijelentette, hogy „[képviselője, L.] úgy hiszi, emlékszik a Finnish Chemicals és [az Arkema France] között annak megértése érdekében tartott találkozóra, hogy miért nem tartották be a MODO-ra [mint ügyfélre] alkalmazandó elosztási szabályokat", és hogy „e találkozó során, amelyre [L.] azt gondolja, hogy 1999 első negyedévében került sor Finnországban, a Finnish Chemicals úgy nyilatkozott, a [MODO] kizárólagos beszállítójává vált anyavállalatának a MODO-val kötött megállapodása [következtében], megszakítva ezáltal az ezen ügyfél kapcsán az EKA, a Finnish Chemicals és [az Arkema France] között fennálló megállapodást". E tekintetben meg kell említeni, hogy a megtámadott határozat (255) preambulumbekezdésében a Bizottság hozzáfűzi, hogy „azonban mivel a MODO és a Finnish Chemicals közötti szerződést csak 1999 szeptemberében kötötték meg, a Bizottság úgy tekinti, hogy [L.] összetévesztette az időpontokat és a helyszíneket, és valójában az 1999. november 9-i, koppenhágai találkozót eleveníti fel". Ennélfogva, azon kívül, hogy a felperes által szolgáltatott szóbeli információ saját vallomása szerint bizonytalan („[L.] úgy hiszi, emlékszik"), pontatlan is, mindenesetre meg kell állapítani, hogy a Bizottság kifejezetten megállapítja a megtámadott határozat (255) preambulumbekezdésében, hogy ezek az információk tévesek, amit egyébként a felperes nem vitat. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem

követett el semmilyen nyilvánvaló értékelési hibát azáltal, hogy kizárta, hogy egy ilyen információ jelentős hozzáadott értékkel bírhat.

354 Harmadszor, ami a megtámadott határozat (259) preambulumbekezdését illeti, a Bizottság abban az Arkema France képviselője, L. utazási költségeinek kimutatására utal, amely lefedi a 1999 októbere és decembere közötti időszakot, és amelyet az Arkema France nyújtott be hozzá. Az említett preambulumbekezdésben az is szerepel, hogy e dokumentumok tartalmazzák a „15/12 EKA Roissy" utalást, valamint hogy ebből az Arkema France arra következtetett, hogy „ez az utalás egy, az EKA képviselőivel a párizsi Roissy-Charles-de-Gaulle repülőtéren 1999. december 15-én tartott találkozóra utalhat". Meg kell állapítani, hogy az említett preambulumbekezdésben a Bizottság rámutatott, hogy az EKA nem tudott felidézni ilyen találkozót. Ennélfogva a Bizottság nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát, amikor úgy tekintette, hogy ez az információ, amelyben az Arkema France nem biztos, és amely nincs alátámasztva, nem rendelkezik jelentős hozzáadott értékkel. E tekintetben fontos hangsúlyozni, hogy az, hogy a Bizottság, figyelemmel az ezen információt alátámasztó elegendő bizonyíték hiányára nem vette fel a Roissy-Charles-de-Gaulle repülőtéren tartott találkozót a kartellel kapcsolatos találkozók és telefonhívások listájára (lásd a megtámadott határozat 1. mellékletét), megerősíti, hogy ez az információ nem rendelkezett jelentős hozzáadott értékkel.

355 Negyedszer, ami a megtámadott határozat (273) preambulumbekezdését illeti, a Bizottság abban rámutat, hogy az Arkema France az EKA, a Finnish Chemicals és [az Arkema France] között létrejött „2000 tavaszi" találkozót említ. Márpedig rá kell mutatni, hogy szintén ugyanebben a preambulumbekezdésben a Bizottság megállapítja, hogy sem az EKA, sem a Finnish Chemicals nem erősítette meg, hogy megtartották ezt a találkozót. Emellett a Bizottság e preambulumbekezdésben rámutat, hogy az EKA által szolgáltatott, a megtámadott határozat (283) preambulumbekezdésében ismertetett információk alapján úgy kell tekinteni, hogy valójában a 2000. február 9-én tartott találkozóról van szó. Ennélfogva, amellett, hogy ez az Arkema France által szolgáltatott információ pontatlan, a Bizottság rámutatott, anélkül hogy a felperes azt vitatta volna, hogy ezt az információt nem erősítik meg más olyan bizonyítékok, amelyek révén a Bizottság bizonyíthatja azt. Ennélfogva a Bizottság nem követett el

semmilyen nyilvánvaló értékelési hibát azáltal, hogy kizárta, hogy ezen információ jelentős hozzáadott értékkel bír.

356 Ötödször, ami a megtámadott határozat 337. lábjegyzetét illeti, meg kell állapítani, hogy abban a Bizottság az említett határozat (284) preambulumbekezdését pontosítja, amelyben többek között azt emelte ki, hogy „még ha néhány telefonhívásra és találkozóra sor is került 2000 januárjában és februárjában […], a szokásos együttműködési szint, amely lényegében az eladási mennyiségek maguk közötti elosztására irányuló erőfeszítéseket foglalta magában, nem állt helyre [2000-ben] a kölcsönös bizalomvesztés, illetve azon egymáshoz kapcsolódó okok miatt, amelyeket a versenytársak nyilatkozataikban említenek". Az említett határozat 337. lábjegyzetében a Bizottság a kartell befejezésének időpontját illetően kijelenti, hogy az „EKA és [az Arkema France] [a versenyjog tiszteletben tartására vonatkozó] programjaikra utalnak, amelyeket 1999-ben, illetve 2000-ben vezettek be", illetve hogy „a Finnish Chemicals kijelenti, hogy a versenytársakkal való kapcsolatok megszűntek, amint megkötötte a szerződést a MODO-val [mint ügyféllel]". E tekintetben emellett rá kell mutatni, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (575) preambulumbekezdésében kijelenti, hogy az Arkema France képviselője, L., „megelégedett az EKA nyilatkozatának megerősítésével [a versenyjog tiszteletben tartására vonatkozó] programok elfogadásának hatását illetően, anélkül hogy új bizonyítékokkal szolgált volna ezzel kapcsolatban". Emellett a megtámadott határozat (593) preambulumbekezdésében és 450. lábjegyzetében a Bizottság rámutat, hogy „abban az időpontban, amikor megkapta a Finnish Chemicals információkérésre adott válaszát és [engedékenység iránti] kérelmét, az iratok már tartalmaztak két független forrásból [EKA és Arkema France] származó információkat, amelyekben az szerepelt, hogy a jogsértés nem ért véget 2000 tavasza előtt". Végül a megtámadott határozat (594) preambulumbekezdésében, valamint 542. lábjegyzetében a Bizottság kiemeli, hogy „az [EKA] hozzájárulásából már megállapította", hogy az 2000 tavaszán eltávolodott a kartelltől.

357 A Bizottság által a megtámadott határozat fenti 356. pontban hivatkozott preambulumbekezdéseiben tett megállapítások fényében úgy kell tekinteni, hogy az Arkema France által szolgáltatott információ nem rendelkezett jelentős hozzáadott értékkel abban az időpontban, amikor azt a Bizottságnak szolgáltatta. Azon

kívül ugyanis, hogy az Arkema France által szolgáltatott információ, amely szerint a kartell a versenyjog tiszteletben tartására vonatkozó programok elfogadásával véget ért, pontatlan a Bizottság által a jogsértés végének megállapítása érdekében meghatározott pontos időponthoz, vagyis 2000. február 9-hez [a megtámadott határozat 1. cikkének e) pontja] viszonyítva, a Bizottság – amint a megtámadott határozat (290) preambulumbekezdéséből kitűnik – az EKA által adott pontosítások alapján állapíthatta meg, hogy a jogsértés a CEFIC szakmai egyesület találkozójával ért véget, amelyet 2000. február 9-én tartottak.

358 Harmadlagosan, ami a megtámadott határozatban a (94) preambulumbekezdést és 196. lábjegyzetét, a (98) preambulumbekezdést és 142. lábjegyzetét, a (243) preambulumbekezdést és 293. lábjegyzetét, a (251) preambulumbekezdést és 302. lábjegyzetét, a (260) preambulumbekezdést és az (593) preambulumbekezdést, valamint 540. lábjegyzetét, az (594) preambulumbekezdést és 542. lábjegyzetét, valamint a 118. és 259. lábjegyzetét illeti, meg kell állapítani, hogy ezek vagy olyan információkra utalnak, amelyek kapcsán a megtámadott határozatból kitűnik, hogy már a Bizottság birtokában voltak azon a napon, amikor az Arkema France benyújtotta engedékenység iránti kérelmét a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján, vagy pedig nem kellően pontos vagy nem kellően alátámasztott információkra, ahhoz, hogy a Bizottság megállapíthassa a jogsértés tényállását, vagy végül olyan információkra, amelyeket a Bizottság az 1/2003 rendelet 18. cikke alapján beszerezhetett.

359 Először is, ami a megtámadott határozat (94) preambulumbekezdését és 136. lábjegyzetét illeti, a Bizottság abban kijelenti, hogy „[a] Finnish Chemicals szerint [1995.] május 17-én sor került egy találkozóra a koppenhágai SAS Royal Hotelben, amelyen [az EKA, a Finnish Chemicals és az Arkema France] vett részt". A Bizottság itt megjegyzi, hogy az Arkema France képviselője, D. utazási költségeinek kimutatása megerősíti, hogy részt vett ezen a találkozón. E tekintetben egyrészt rá kell mutatni, hogy a megtámadott határozat (95) és (96) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság a Finnish Chemicals által benyújtott bizonyítékokkal támasztotta alá e találkozó megtartását, amit a felperes nem vitat. A megtámadott határozat (96) preambulumbekezdésében ugyanis a Bizottság kiemeli, hogy a 1995. május 17-én

tartott találkozóról a Finnish Chemicals képviselője, S. által készített jegyzetek „bizonyítják [az Arkema France] részvételét a kartellben". Másrészt mindenképpen rá kell mutatni, hogy pusztán az Arkema France képviselője utazásai kimutatásának benyújtása, amely lehetővé teszi a szóban forgó találkozón való részvételének megerősítését, olyan együttműködést jelent, amely a fenti 344. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében nem haladja meg az Arkema France-t az 1/2003 rendelet 18. cikke alapján terhelő kötelezettségek szintjét. Ennélfogva a Bizottság nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát, amikor úgy tekintette, hogy az Arkema France nem szolgáltatott olyan bizonyítékokat, amelyek jelentős hozzáadott értékkel bírnak.

360 Másodszor, ami a megtámadott határozat (98) preambulumbekezdését és 142. lábjegyzetét illeti, a Bizottság azokban megállapítja, hogy „az EKA azt is felidézi, hogy 1995 körül úgy döntött a Finnish Chemicalsszal és [az Arkema France-szal], hogy »jelentős áremelést hajtanak végre, ami működött« Portugália esetében, tekintettel az escudo értékcsökkenésére", ehhez hozzátéve, hogy „az EKA által előterjesztett bizonyítékok arra utalnak, hogy 1995-ben a vállalkozás a portugál ügyfelei tekintetében alkalmazott díjakat 31, illetve 44%-kal megemelte az 1993-ban alkalmazott árakhoz képest". Emellett a Bizottság utal arra, hogy „[az Arkema France] egy 1995-ös sikeres áremelést is megemlít". A megtámadott határozat szövegéből kitűnik tehát, hogy ezen 1995-ös áremelés bizonyított az EKA által szolgáltatott szóbeli információk és dokumentumok alapján, amit a felperes nem vitat. Ezért, még ha az Arkema France által közölt szóbeli információ meg is erősíti az EKA információját, a Bizottsághoz hasonlóan meg kell állapítani, hogy a fenti 343. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően azt nem lehet úgy tekinteni, mint amely jelentős hozzáadott értékkel bír, mivel az Arkema France az áremelést illetően nem szolgált további részletekkel az EKA által szolgáltatott információkhoz képest.

361 Harmadszor, ami a megtámadott határozat (243) preambulumbekezdését és 293. lábjegyzetét illeti, a Bizottság abban rámutat, hogy „[n]yilatkozataikban az EKA és [az Arkema France] jelezték, hogy képviselőik között egy találkozóra került sor 1999 februárjában vagy márciusában", valamint hogy „[az Arkema France] megerősítette, hogy [W.] képviselte az EKA-t ezen a találkozón". E tekintetben meg kell állapítani, hogy az

említett preambulumbekezdésben a Bizottság kifejezetten átveszi az EKA által szolgáltatott szóbeli információkat. Emellett meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (245) preambulumbekezdésében arra is rámutatott, hogy „még ha nem is volt lehetséges teljes bizonyossággal bizonyítani, hogy a találkozóra sor került, a Bizottság valószínűnek tartja, hogy a versenytársak közötti megbeszélések folytatódtak az EKA által leírtaknak megfelelően". Ennélfogva, amellett, hogy a Bizottság kizárólag az EKA által szolgáltatott információk alapján volt képes tudomást szerezni az említett találkozóról és annak tartalmáról, a Bizottság – anélkül, hogy a felperes ezt vitatná – úgy véli, hogy ez az információ nem teszi lehetővé a jogsértés tényeinek biztos bizonyítását. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem követett el hibát, amikor kizárta, hogy az Arkema France által szolgáltatott információ e tekintetben jelentős hozzáadott értékkel bírt.

362 Negyedszer, ami a megtámadott határozat (251) preambulumbekezdését és az ahhoz kapcsolódó 302. lábjegyzetet illeti, a Bizottság abban rámutat, hogy „a Finnish Chemicals tájékoztatta a Bizottságot egy Koppenhágában 1999. november 9-én tartott találkozóról", amelyen az Arkema France és a Finnish Chemicals képviselői vettek részt. A preambulumbekezdésben az is megállapítást nyer, hogy az Arkema France „megerősítette, hogy erre a találkozóra valóban sor került, és átadta a Bizottságnak [képviselője, L.] utazási költségeinek kimutatását, amelyek alátámasztják, hogy 1999. november 9-én Koppenhágába utazott". E tekintetben rá kell mutatni egyrészt, hogy pusztán az Arkema France képviselője utazási költségei kimutatásának benyújtása, amely lehetővé teszi a szóban forgó találkozón való részvételének megerősítését, olyan együttműködést jelentenek, amely a fenti 343. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében nem haladja meg az Arkema France-t az 1/2003 rendelet 18. cikke alapján terhelő kötelezettségek szintjét. Másrészt a Bizottság a megtámadott határozat (252) preambulumbekezdésében szó szerint átveszi a Finnish Chemicals által az e találkozó során tartott megbeszélések tartalmát tükröző pontos információkat, míg a megtámadott határozat (254) preambulumbekezdése utal az Arkema France részéről e találkozóval kapcsolatban tett pontatlan nyilatkozatokra. Végül az említett preambulumbekezdésekből kitűnik, hogy nem az Arkema France által szolgáltatott információk tették lehetővé a bizottsági iratokban szereplő körülmények megerősítését abban az időpontban, amikor azokat szolgáltatták, hanem a Finnish Chemicals által szolgáltatott információk tették lehetővé a Bizottság számára, hogy alátámassza az említett tényeket. Ezért a Bizottság nem követett el semmilyen nyilvánvaló értékelési

hibát azzal, hogy úgy vélte, hogy az Arkema France által szolgáltatott információk nem bírnak jelentős hozzáadott értékkel.

363 Ötödször, ami a megtámadott határozat (260) preambulumbekezdését illeti, a Bizottság abban rámutat, hogy „a Finnish Chemicals [képviselője, S. útján] úgy nyilatkozott, hogy [az Arkema France] és a Finnish Chemicals képviselői egy másik alkalommal 1999. december 21-én találkoztak […] Stockholmban", valamint hogy „ezt a találkozót megerősítik [L.] utazási költség kimutatásai is, amelyeket [az Arkema France] nyújtott be". E tekintetben rá kell mutatni, hogy amellett – ahogy az az említett preambulumbekezdésből is kitűnik –, hogy a Bizottság e találkozót csak a Finnish Chemicals által szolgáltatott információk alapján bizonyította, pusztán az Arkema France képviselője utazásai kimutatásának benyújtása, amely lehetővé teszi a szóban forgó találkozón való részvételének megerősítését, olyan együttműködést jelent, amely a fenti 343. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében nem haladja meg az Arkema France-t az 1/2003 rendelet 18. cikke alapján terhelő kötelezettségek szintjét.

364 Hatodszor, ami a megtámadott határozat 118. lábjegyzetét illeti, a Bizottság abban megállapítja, hogy „[az Arkema France] megerősítette az EKA által bemutatott piacfelosztási mechanizmus és kompenzációs rendszer létezését". E tekintetben meg kell állapítani, hogy amellett, hogy a Bizottság az EKA szóbeli nyilatkozataira támaszkodott a jogsértés tényállásának megállapítása érdekében, amit a felperes sem vitat, ezen információ szóbeli és pontatlan megerősítése nem tekinthető olyannak, amely jelentős hozzáadott értékkel bír, ahogy az a fenti 343. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik.

365 Hetedszer, ami a megtámadott határozat (207) preambulumbekezdését és az ahhoz kapcsolódó 259. lábjegyzetet illeti, a Bizottság azokban megállapítja, hogy „meg kell jegyezni, hogy a Finnish Chemicals és [az Arkema France] közötti, a MODO-val [mint ügyféllel] kapcsolatos viták során [L., az Arkema France képviselője] felhívta [B.-t] (a

Finnish Chemicals franciaországi importőrének, a Quadrimexnek a képviselőjét,) [az Arkema France] által veszített mennyiségek megbeszélése érdekében", és hogy „ezen 1998. október 2-i és 5-i hívások során [L.] a skandináv agresszivitásról panaszkodott, és mennyiségi ellentételezést kért [az Arkema France] számára". E tekintetben a megtámadott határozat 257. lábjegyzetében és az említett határozat „1998 – a MODO mint ügyfél körüli konfliktus" című 4.3.1.20. pontjában, valamint az említett határozat (205)–(216) preambulumbekezdésében hivatkozott dokumentumokból kitűnik, hogy a MODO mint ügyfél ellátása, az érintkezések időpontja és a szétosztott mennyiségek kapcsán a versenytársak között létesített kapcsolatok pontos jellegének bizonyítása érdekében a Bizottság teljes egészében azokra az információkra támaszkodott, amelyeket a Finnish Chemicals szolgáltatott számára. A Bizottság tehát nem követett el semmilyen nyilvánvaló értékelési hibát azáltal, hogy kizárta, hogy az Arkema France által e tekintetben szolgáltatott információ jelentős hozzáadott értékkel bírhat.

366 Negyedszer, ami a megtámadott határozat felperes által hivatkozott (568), (569), (571)–(573), (575) és (576) preambulumbekezdését illeti, rá kell mutatni, hogy az említett preambulumbekezdésekből kitűnik, hogy abban az időpontban, amikor az Arkema France számára szolgáltatta azokat, a Bizottság „két forrásból" már rendelkezett azokkal (a megtámadott határozat (568) preambulumbekezdése), hogy „általában véve megerősítette a rendszer létezését, de nem szolgált írásbeli bizonyítékkal azon időszakra visszamenőleg, amellyel a tények kapcsolatosak, ami megerősíthette volna a Bizottság szóban forgó tények bizonyítására való képességét" (a megtámadott határozat (569) preambulumbekezdése), hogy az Arkema France által a versenytársaival fenntartott kapcsolatokat illetően szolgáltatott információk „alapszintűek voltak, és nem tették számára lehetővé a szóban forgó tények bizonyítását" (a megtámadott határozat (571) preambulumbekezdése), hogy az 1993 és 1995 közötti áremelésekre vonatkozó információk „általában véve" megerősítették a már rendelkezésére álló információkat (a megtámadott határozat (572) preambulumbekezdése), hogy a MODO mint ügyfél ellátására vonatkozó információkat „már megfelelően bizonyították az EKA által szolgáltatott dokumentumok" (a megtámadott határozat (573) preambulumbekezdése), hogy az Arkema France „megelégedett az EKA nyilatkozatának megerősítésével [a versenyjog tiszteletben tartására] vonatkozó programok elfogadásának hatását illetően, anélkül hogy új bizonyítékokkal szolgált volna ezzel kapcsolatban" (a megtámadott határozat (575) preambulumbekezdése), valamint hogy a Bizottság azon értékelése, amely szerint „bár [az Arkema France] teljesen általános jelleggel meg tudta erősíteni a kartell működésének bizonyos szempontjait, ugyanakkor ezt nem olyan

módon tette, amely megerősítette volna a Bizottság képességét a jogsértés bizonyítására" (a megtámadott határozat (579) preambulumbekezdése). Ennélfogva meg kell állapítani, hogy egyik fenti preambulumbekezdés sem bizonyítja, hogy az Arkema France által szolgáltatott információk jelentős hozzáadott értékkel bírtak volna.

367 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát, amikor nem csökkentette az Arkema France–szal szemben kiszabott bírság összegét a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján. Ezért a tizedik jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az egyenlő bánásmód megsértésére alapított második részről

– A felek érvei

368 A felperes kifejti, hogy a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, amikor a Finnish Chemicalstól eltérően az Arkema France számára semmilyen „pontot" nem adott az általa szolgáltatott információkért, amelyekről ugyanakkor a Bizottság a megtámadott határozat (568), (569), (571), (572), (573), (575) és (576) preambulumbekezdésében elismerte, hogy lehetővé tették a jogsértés tényállásának megerősítését. Ezen eltérő bánásmód „drágította meg" a felperessel szemben kiszabott bírságokat, amelynek az Arkema France-szal együtt a bírságösszeg

30–50%-os csökkentésében kellett volna részesülnie a szóban forgó vállalkozásokkal, és különösen a Finnish Chemicalsszal szemben kiszabott bírságokhoz képest.

369 A Bizottság vitatja ezt az érvelést.

– A Törvényszék álláspontja

370 A felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, mivel a Finnish Chemicals bírságát a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján csökkentette, míg az Arkema France-ét nem.

371 A fenti 196. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerint az egyenlő bánásmód elvének tiszteletben tartása megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy, hacsak az ilyen bánásmód objektíven nem igazolható

372 A jelen ügyben, mivel egyrészt a tizedik jogalap első részének vizsgálata eredményeként (lásd a fenti 367. pontot) megállapítást nyert, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát, amikor úgy ítélte meg, hogy az Arkema France által benyújtott bizonyítékok nem bírnak jelentős hozzáadott értékkel, másrészt pedig, hogy a felperes ebben a keretben nem vitatja a Bizottság értékelését, amely szerint a Finnish Chemicals által szolgáltatott információk viszont jelentős hozzáadott értékkel bírtak, meg kell állapítani, hogy az Arkema France és a Finnish Chemicals nem voltak azonos helyzetben a bírság 2002. évi engedékenységi közlemény alapján való csökkentése szempontjából.

373 Meg kell tehát állapítani, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, amikor a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján nem csökkentette az Arkema France bírságát.

374 Ennélfogva a tizedik jogalap második részét mint megalapozatlant el kell utasítani, és ezért el kell utasítani a tizedik jogalap egészét, valamint a felperes első kereseti kérelmét is.

2. *A bírságok összegének megváltoztatására irányuló másodlagosan előterjesztett kereseti kérelemről*

A felek érvei

375 Tizenegyedik jogalapja keretében a felperes úgy érvel, hogy amennyiben a Törvényszék nem semmisíti meg a megtámadott határozatot az őt érintő részében, a vele szemben kiszabott bírságok összegét törölni vagy csökkenteni kell.

376 Először is a felperes azt állítja, hogy méltánytalan, hogy vele szemben szabták ki a legmagasabb összegű bírságot a megtámadott határozatban szereplő vállalkozások közül annak ellenére, hogy az Arkema France felelőssége a jogsértésben lényegesen kisebb volt, mint az EKA és a Finnish Chemicals felelőssége. E tekintetben megjegyzi, hogy a kartell két fő szereplője az EKA és a Finnish Chemicals volt, ahogy az a megtámadott határozat indokolásából is kitűnik, és hogy éppen a két versenytárs között az északi piacok felosztásáért vívott küzdelem indította arra a kartell többi résztvevőjét, így az Arkema France-t, hogy fellépjenek, és megvédjék piacaikat területükön.

377 Másodszor a felperes úgy véli, hogy általános mérlegelési jogkörében a Törvényszéknek figyelembe kell vennie egyrészt az Arkema France kisebb felelősségét a szóban forgó jogsértésben az EKA és a Finnish Chemicals felelősségéhez képest, másrészt azokat a tényezőket, amelyekre a nyolcadik jogalap első és második kifogásában (lásd a fenti 267–373. pontot), a kilencedik jogalap első és második részében (lásd a fenti 310–312. pontot, valamint a 320–323. pontot), és a tizedik jogalapban hivatkozott (lásd a fenti 331–333., valamint 368. pontot).

378 A Bizottság vitatja a felperes érvelését.

A Törvényszék álláspontja

379 Emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint az uniós bíróság által a versenyjogi tárgyú bizottsági határozatok tekintetében gyakorolt felülvizsgálati jogkör tekintetében az 1/2003 rendelet 31. cikke által az EK 229. cikk alapján a Törvényszék részére biztosított korlátlan felülvizsgálati jogkör az egyszerű jogszerűségi felülvizsgálaton kívül – amely csak a megsemmisítés iránti kereset elutasítását vagy a megtámadott aktus megsemmisítését teszi lehetővé – feljogosítja a Törvényszéket a megtámadott aktus megváltoztatására, még akkor is, ha megsemmisítésre nem kerül sor, figyelembe véve az ügy valamennyi körülményét, például a bírság összegének módosítása érdekében (lásd a Bíróság C-534/07. P. sz., Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 3-án hozott ítéletének [EBHT 2009., I-7415. o.] 86. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

380 Ami először a felperessel és az Arkema France-szal szemben egyetemlegesen kiszabott bírság összegének megváltoztatására irányuló kérelmet illeti, mivel az nem vette kellőképpen figyelembe azt, hogy az Arkema France kisebb mértékben vett részt a kartellben az EKA-hoz és a Finnish Chemicalshoz képest, a Törvényszék úgy véli, hogy a kérelemnek nem lehet helyt adni, mivel – amint az a fenti 328. pontban megállapítást nyert – a felperes nem terjeszt elő olyan érvet vagy bizonyítékot, amely

alátámasztaná, hogy az Arkema France kisebb szerepet játszott a kartellben, ami igazolná a vele szemben ezért kiszabott bírság csökkentését.

381 Ami másodszor a felperessel és az Arkema France-szal szemben egyetemlegesen, illetve a felperessel szemben személyre szabottan kiszabott bírság összegének megváltoztatására irányuló kérelmet illeti, figyelemmel a nyolcadik jogalap első és második kifogásában, a kilencedik jogalap első és második részében, valamint a tizedik jogalapban hivatkozott érvekre, a Törvényszék úgy véli, hogy a fent kifejtett indokok összességének fényében, valamint mivel a felperes nem terjesztett elő e tekintetben más érvet, semmi nem indokolja a csökkentést.

382 Ennélfogva a felperes második kereseti kérelmét, valamint a kereset egészét el kell utasítani.

A költségekről

383 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A felperest, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (második tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék a keresetet elutasítja.

2) A Törvényszék az Elf Aquitaine SA-t kötelezi a költségek viselésére.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Kihirdetve Luxembourgban, a 2011. május 17-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogvita előzményei ..... II - 2160

Az eljárás és a felek kérelmei ..... II - 2168

A jogkérdésről ..... II - 2170

1. Az elsődlegesen benyújtott, a megtámadott határozat megsemmisítésére irányuló kérelmekről ..... II - 2170

A jogsértés miatti felelősség vállalkozáscsoporton belüli betudhatóságára vonatkozó szabályok megsértésére alapított első jogalapról ..... II - 2171

A szóban forgó jogsértő magatartás miatti felelősség felperesnek való betudhatóságával kapcsolatos téves jogalkalmazásra alapított első részről ..... II - 2171

– A felek érvei ..... II - 2171

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2173

A társaságok jogi és gazdasági önállósága elvének megsértésére alapított második részről ..... II - 2181

– A felek érvei ..... II - 2181

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2183

Az arra vonatkozó hibára alapított harmadik részről, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban olyan bizonyítékokra hivatkozott, amelyek nem támasztják alá a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet ..... II - 2184

– A felek érvei ..... II - 2184

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2185

Az arra alapított negyedik részről, hogy a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a felperes nem terjesztette elő bizonyítékok olyan csoportját, amely megdöntötte a meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelmet ..... II - 2186

– A felek érvei ..... II - 2186

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2190

A meghatározó befolyás gyakorlására vonatkozó vélelem megdönthetetlen vélelemmé alakítására alapított ötödik részről ..... II - 2195

– A felek érvei ..... II - 2195

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2197

Az azon hat alapvető elv megsértésére alapított második jogalapról, amelyek a szóban forgó jogsértő magatartásért való felelősség felperesnek való betudhatóságából következnek ..... II - 2199

A felperes védelemhez való jogának megsértésre alapított első részről ..... II - 2199

– A felek érvei ..... II - 2199

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2202

A fegyveregyenlőség elvének megsértésére alapított második részről ..... II - 2208

A felek érvei ..... II - 2208

A Törvényszék álláspontja ..... II - 2208

Az ártatlanság vélelmének megsértésére alapított harmadik részről ..... II - 2210

– A felek érvei ..... II - 2210

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2212

A személyes cselekményekért való felelősség és a büntetések egyéniesítése elvének megsértésére alapított negyedik részről ..... II - 2214

– A felek érvei ..... II - 2214

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2215

A büntetések jogszerűsége elvének megsértésére alapított ötödik részről ..... II - 2217

– A felek érvei ..... II - 2217

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2217

Az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított hatodik részről ..... II - 2218

– A felek érvei ..... II - 2218

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2220

A bizonyítékok felperes által benyújtott csoportjának elferdítésére alapított harmadik jogalapról ..... II - 2222

A felek érvei ..... II - 2222

A Törvényszék álláspontja ..... II - 2223

A megtámadott határozat indokolásának ellentmondásosságára alapított negyedik jogalapról ..... II - 2223

Az EK 81. cikk szerinti vállalkozás fogalmának alkalmazására vonatkozó ellentmondásos indokolásra alapított első részről ..... II - 2224

– A felek érvei ..... II - 2224

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2225

A megtámadott határozatban szereplő ellentmondásos indokolásra alapított második részről azzal kapcsolatban, hogy a felperes tudomással bírt-e a szóban forgó jogsértésről ..... II - 2227

– A felek érvei ..... II - 2227

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2227

Az ellentmondásos indokolásra alapított harmadik részről, azzal kapcsolatban, hogy az anyavállalatnak milyen jellegű ellenőrzést kell gyakorolnia leányvállalata felett ahhoz, hogy a leányvállalat által elkövetett jogsértést neki tudják be II - 2228

– A felek érvei ..... II - 2228

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2229

A gondos ügyintézés elvének megsértésére alapított ötödik jogalapról ..... II - 2230

A felek érvei ..... II - 2230

A Törvényszék álláspontja ..... II - 2231

A jogbiztonság elvének megsértésére alapított hatodik jogalapról ..... II - 2233

A felek érvei ..... II - 2233

A Törvényszék álláspontja ..... II - 2234

A hatáskörrel való visszaélésre alapított hetedik jogalapról ..... II - 2239

A felek érvei ..... II - 2239

A Törvényszék álláspontja ..... II - 2239

A felperessel szemben személyre szabottan kiszabott bírság megalapozatlanságára alapított nyolcadik jogalapról ..... II - 2240

A felek érvei ..... II - 2240

A Törvényszék álláspontja ..... II - 2244

Az Arkema France-szal és a felperessel szemben egyetemlegesen kiszabott bírság számítására vonatkozó elvek és szabályok megsértésére alapított kilencedik jogalapról ..... II - 2252

A felperessel és az Arkema France-szal szemben egyetemlegesen kiszabott bírság számítását érintő hibákra alapított első részről ..... II - 2253

– A felek érvei ..... II - 2253

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2254

Az egyenlő bánásmódnak az Arkema France-szal és a felperessel szemben egyetemlegesen kiszabott bírsághoz kapcsolódó megsértésére alapított második részről ..... II - 2256

– A felek érvei ..... II - 2256

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2258

A 2002. évi engedékenységi közlemény rendelkezéseinek megsértésére alapított tizedik jogalapról ..... II - 2259

Az arra alapított első részről, hogy nem biztosítottak bírságcsökkentést a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján ..... II - 2260

– A felek érvei ..... II - 2260

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2261

Az egyenlő bánásmód megsértésére alapított második részről ..... II - 2275

– A felek érvei ..... II - 2275

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 2276

2. A bírságok összegének megváltoztatására irányuló másodlagosan előterjesztett kereseti kérelemről ..... II - 2277

A felek érvei ..... II - 2277

A Törvényszék álláspontja ..... II - 2278

A költségekről ..... II - 2279